

वेबसाईट जनजागृती अभियान

१. वेबसाईट जनजागृती अभियान
२. शैक्षणिक संस्थेची वेबसाईट
३. ग्रामविकासासाठी वेबसाईट
४. हॉस्पिटलसाठी वेबसाईट
५. बांधकाम व्यवसायात वेबसाईटचे महत्त्व
६. उद्योगवृद्धी व मार्केटींगसाठी वेबसाईट
७. सामाजिक संस्थांसाठी प्रभावी संपर्क माध्यम – वेबसाईट
८. सेवाभावी संस्थांना वरदान ठरणान्या वेबसाईट
९. छंदातून अर्थप्राप्ती करून देणारी वेबसाईट

१. वेबसाईट जनजागृती अभियान

आज भारतात मोबाईल हे संदेश वहनाचे सर्वात प्रभावी व लोकप्रिय माध्यम बनले आहे. लहानांपासून मोठ्यांपर्यंत व गरिबांपासून श्रीमंतांपर्यंत, सर्वजण आपल्या दैनंदिन कामासाठी याचा वापर करीत आहेत. यामुळे प्रत्यक्ष भेटण्यासाठी लागणारा प्रवास, वेळ व पैसा यात बचत होऊन कार्यक्षमतेत वाढ झाली आहे. आजच्या युगात टेलिफोन/मोबाईलचे महत्व अनन्यसाधारण असले तरी त्यालाही मागे टाकण्याची किमया नजिकच्या भविष्यकाळात वेबसाईट (संकेतस्थळ) करणार आहे. कारण इंटरनेटवरून माहिती घेताना देणाऱ्याशी प्रत्यक्ष संपर्क साधण्याची आवश्यकता नसते. शिवाय वेबसाईटच्या माध्यमातून फोनपेक्षा दृक्श्राव्य तसेच लिखित स्वरूपाची माहिती सहजपणे मिळविता येते.

सध्याच्या काळात वेबसाईट हे जाहिरातीसाठी किफायतशीर व अत्यंत प्रभावी साधन आहे. उद्योग व्यवसायात कॉम्प्युटरचा वापर शक्यतो अकौंटस लिहिण्यासाठी, पगारपत्रके करण्यासाठी केला जातो. इंजिनिअरिंग व बांधकाम व्यवसायात ड्राईंगसाठीही याचा वापर होतो. मात्र आपल्या व्यवसाय वृद्धीसाठी, नवे ग्राहक शोधण्यासाठी व जाहिरातीसाठी कॉम्प्युटरचा वापर अजून फारसा होत नाही. परदेशात इंटरनेट व वेबसाईट हे प्रत्येक व्यवसायाचे प्रमुख साधन असते. त्याचा वापर सर्व क्षेत्रातील व विविध आर्थिक स्तरावरील लोक करतात. अगदी साहित्य क्षेत्रातही प्रत्येक लेखकाची एक वेबसाईट असते. बरेच लोक आपली वेबसाईट स्वतःच बनवितात. वेबसाईटचा उपयोग आपल्या व्यवसायवृद्धीसाठी कसा करून घ्यायचा याची माहिती नसल्याने या प्रकाराकडे महाराष्ट्रातील व्यावसायिक फारसे वळत नाहीत. बॅनर, वर्तमानपत्रातील जाहिरात वा टी. व्ही.वर जाहिरातीसाठी वारेमाप खर्च करतात. मात्र वेबसाईटसाठी खर्च करायला ते राजी होत नाहीत.

आता हे चित्र थोडे थोडे बदलू लागले आहे. संपर्क, करमणूक व माहितीचा शोध घेण्यासाठी इंटरनेटचा वापर वाढल्यामुळे अनेक व्यवसायांच्या जाहिरातींची व त्यांच्या वेबसाईटची माहिती लोकांना होऊ लागली आहे. मराठी भाषेतील वेबसाईटही आता मोठ्या प्रमाणावर दिसू लागल्या आहेत व नजिकच्या भविष्यकाळात यात फार मोठी वाढ होणार आहे.

या आधुनिक तंत्रज्ञानाचा स्वीकार सर्व व्यावसायिकांनी आवर्जून करावा व वेबसाईटबद्दलचा वापर वाढावा यासाठी ज्ञानदीप फाँडेशन एक वेबसाईट जनजागृती अभियान सुरू करित आहे.

आपली वेबसाईट स्वतःला बनविता येऊ शकते याचा आत्मविश्वास प्रत्येकाच्या मनात निर्माण करणे हे या अभियानाचे उद्दिष्ट आहे. जाहिरातीच्या बाबतीत वर्तमानपत्रे, बॅनर, टीव्ही यांची मत्केदारी मोडून काढून सध्याच्या आधुनिक युगात अत्यंत किफायतशीर व प्रभावी जाहिराततंत्राचा पर्याय सर्वांसाठी उपलब्ध करून देणे हा यामागचा हेतू आहे. यासाठी विद्यार्थी, शिक्षक, महिला यांच्यासाठी वेबडिझाईनचे शिक्षण देणारे प्रबोधन वर्ग घेण्याचे ज्ञानदीप फाँडेशनने ठरविले आहे. यासाठी वेबसाईट तंत्रज्ञानाची माहिती असणाऱ्या शिक्षकांचे व व्यावसायिकांचे सहकार्य घेण्यात येणार आहे. उद्योजकांसाठी वेबसाईटच्या उपयुक्ततेसंबंधी कार्यसत्रे आयोजित करण्याचा फाँडेशनचा मानस आहे. याबाबतीत अधिक माहितीसाठी वा असे कार्यसत्र आयोजित करू इच्छिणाऱ्या व्यक्ती व संस्थांनी ज्ञानदीप फाँडेशनशी संपर्क (info@dnyandeep.net) साधावा.

२. शैक्षणिक संस्थेची वेबसाईट

महाराष्ट्र शासनाच्या, शिक्षण विभागाच्या वा विद्यापीठ/मंडळाच्या निर्बंधामुळे शाळा, महाविद्यालय वा शिक्षणसंस्था यांना स्वतःची वेबसाईट करण्याची आवश्यकता भासू लागली आहे. मात्र वेबसाईट म्हणजे काय व त्याचा काय उपयोग होऊ शकतो याची माहिती नसल्याने विशेष पूर्वतयारी न करता केवळ अटींची पूर्तता करण्यासाठी घाईगडबडीत अननुभवी व्यक्तींकडून कमी खर्चात वेबसाईट करून घेतली जाते. अशा वेबसाईटचा संस्थेला फायदा न होता त्यावरील चुकीच्या वा अपुऱ्या माहितीमुळे संस्थेविषयीची प्रतिमा खालावण्याचा धोका उद्भवतो.

ज्ञानदीपने आतापर्यंत अनेक महाविद्यालये, शाळा व शिक्षण संस्थांच्या वेबसाईट डिझाईन केल्या असून त्या करीत असताना आलेल्या बऱ्यावाईट अनुभवांवर आधारित निष्कर्ष व चांगल्या वेबसाईटसाठी काय करता येईल याविषयी मार्गदर्शनपर माहिती खाली दिली आहे.

सर्वसाधारणपणे कोणत्याही शिक्षणसंस्थेची वेबसाईट तयार करताना त्यात खालील माहितीचा समावेश करावा लागतो.

१. संस्थेचे बोधवाक्य व लोगो
२. संस्थेच्या अध्यक्षांचा फोटो व संदेश
३. मुख्याध्यापक वा प्राचार्य यांचा फोटो व संदेश
४. संस्थेच्या स्थापनेपासूनचा इतिहास
५. संस्थेच्या कार्यकारिणीतील सदस्यांची नावे, फोटो व परिचय
६. शाळा / महाविद्यालयाच्या इमारतीचा फोटो
७. व्हिजन, मिशन
८. संस्थेची वैशिष्ट्ये व गुणवत्ता निदर्शक प्रमाणपत्रे
९. स्थानदर्शक नकाशा

१०. विविध विभागांची माहिती - फोटो व माहिती
११. शिक्षक यादी, पद, शिक्षण, अनुभव, फोटो
१२. फोटोगॅलरी - कार्यक्रमांचे फोटो
१३. वाचनालय, क्रीडांगण, प्रयोगशाळा, छंदग्रह व इतर सुविधांची माहिती
१४. प्रवेशप्रक्रिया - अर्ज, अटी, तारखा
१५. अभ्यासक्रम
१६. वेळापत्रक, सुट्ट्यांची यादी, नियम व सूचना
१७. स्पर्धा व कार्यक्रम
१८. पारितोषिके, विद्यार्थी परिक्षा निकाल, गुणवत्ता यादी, पारितोषिकप्राप्त विद्यार्थ्यांचे फोटो
१९. गुणवंत माजी विद्यार्थी - यादी, परिचय
२०. स्थानदर्शक नकाशा
२१. संपर्क पत्ता, फोन, ई-मेल (विभागवार वा इतर आवश्यक पदांसाठी)
२२. सूचनाफलक विद्यार्थ्यांसाठी/पालकांसाठी/इतर लोकांसाठी
२३. शिक्षकांची विद्यार्थ्यांसाठी पाने
२४. संस्थेच्या भविष्यकालीन विस्तार योजना

वरील सर्व माहिती (आवश्यकतेनुसार निवड वा फेरफार करून) संकलित करण्याचे काम फार वेळ घेणारे असते. शिवाय ही सर्व माहिती तपासून अधिकृत व बिनचूक आहे याची खात्री करणे जरूर असते. बऱ्याच वेळा वेबसाईट करण्याचे काम वेबडिझाईन करणाऱ्या संस्थेवर सोपविल्यावर अशी माहिती गोळा करण्याचे काम सुरू होते. अर्धवट माहिती व नियोजनातील त्रुटी यामुळे वेबडिझाईनच्या कामात विलंब होतो. वेबसाईट लवकर होण्यासाठी संस्थेकडून छापील प्रसिद्धी पत्रके, जुने फोटो व छापील संदर्भ माहिती दिली जाते. यांचा वापर करताना टायपिंगच्या चुका होऊ शकतात. स्कॅनिंग केलेले फोटो नीट दिसत नाहीत. कामातील चुका व काम वेळेत पूर्ण न झाल्याचा ठपका वेबडिझाईन संस्थेवर येतो. वेळेत वेबडिझाईन सुरू न झाल्याने शिक्षण संस्थेचेही नुकसान होते.

या गोष्टी टाळण्यासाठी वेबसाईट करावयाचे निश्चित झाल्यावर वेबसाईटचा

मुख्य उद्देश काय आहे ते लेखी नमूद करावे त्यानुसार वेबसाईटवर काय काय माहिती घालावी लागेल याची यादी करावी. ह्या सर्व माहिती संकलनाचे योग्य नियोजन करावे. जबाबदाऱ्या वाटून घाव्यात. वेळेचे बंधन घालावे. वेबसाईट डिझाईन करणारी संस्था व शिक्षणसंस्था यात दुवा म्हणून शिक्षणसंस्थेने वेबसाईटचे ज्ञान असणाऱ्या एका समन्वयकाची नेमणूक करावी. वेबसाईट डिझाईनमध्ये रंग, आराखडा याविषयी व्यक्तिव्यक्तिनुसार आवडी बदलत असल्याने वेबसाईटच्या डिझाईन संबंधी सूचना देण्याचे वा निर्णय घेण्याचे अधिकार त्याला द्यावेत. अन्यथा वेबसाईट डिझाईनला निश्चित दिशा मिळत नाहीत. तसेच डिझाईन झाल्यावर त्यात रंग वा इतर बाबी बदलण्याचा प्रयत्न केल्यास सर्व वेबसाईटचे डिझाईनच पुन्हा करावे लागते. खर्च वाढतो. वेळही वाया जातो.

वेबसाईटवर घालायची सर्व माहिती शक्यतो सॉफ्टकोपी स्वरूपात (कॉम्प्युटरवर टाईप करून) द्यावी म्हणजे त्यात चुका होत नाहीत. प्रसिद्ध करावयाचे फोटो हे चांगल्या कॅमेऱ्याने काढलेले व डिजिटल स्वरूपात असावेत व इ मेलने, पेन ड्राईव्हच्या साहाय्याने वा सीडीवर द्यावेत. फोटोप्रिंटरवरील फोटो स्कॅन करून वापरल्यास ते एवढे उठावदार दिसत नाहीत.

शिक्षण खात्याच्या निर्बंधानुसार प्रसिद्ध करावयाची माहिती, शिक्षण शुल्क समिती व अनिवार्य प्रसिद्धीचा मजकूर (Mandatory Disclosures) पीडीएफ स्वरूपात द्यावी.

वेबडिझाईन करताना पहिले दर्शनी पान सर्वात महत्वाचे असते. या पानावरील रंगसंगती, आकृत्या व मजकूर मांडणी समन्वयकाच्या इच्छेनुसार तयार केली जाते. त्यास थोडा वेळ लागतो. त्याचे डिझाईन मान्य झाल्यावर मगच इतर माहितीची पानांचे डिझाईन करता येते. सर्वसाधारणपणे वेबडिझाईनला एक महिन्याचा कालावधी लागतो. मात्र माहिती मिळाली नाही तर यात विलंब होतो.

वरील सर्व माहिती फक्त स्टॅटिक प्रकारच्या वेबसाईटलाच लागू आहे. डायनॅमिक वेबसाईटसाठी लागणाऱ्या माहितीचा यात उल्लेख केलेला नाही. डायनॅमिक वेबसाईटमध्ये डाटाबेस व सॉफ्टवेअर वापरून आवश्यक ती माहिती देणारी वेबपेजेस आपोआप तयार होण्याची सोय करता येते. संस्थेच्या अनेक शाळांच्या व्यवस्थापनासाठी, माजी विद्यार्थी माहित कक्षासाठी वा ऑनलाईन शिक्षण व परिक्षा घेण्याची सोय अशा वेबसाईटवर करणे शक्य असते.

३. ग्रामविकासासाठी वेबसाईट

महाराष्ट्रातील अनेक गावात ग्रामविकासाची चांगली कामे झाली आहेत. रोजगार हमी योजना, संत गाडगेबाबा स्वच्छता अभियान, व्यसनमुक्ती, निर्मल ग्राम योजना, सर्व शिक्षा अभियान अशा अनेक राज्य वा केंद्रशासनाच्या योजनांचा फायदा घेऊन आपल्या गावाची सर्वांगीण प्रगती करण्याचा प्रयत्न प्रत्येक गावातील पंचायत समिती करित आहे. तरीही अशी प्रगती न झालेल्या गावांची संख्याही खूप आहे. याची कारणे पुष्कळदा योजनांची माहिती नीट न कळणे, गावकऱ्यांकडून आवश्यक तेवढा निधी गोळा न होणे व ग्रामविकासात अग्रेसर असणाऱ्या गावांचा अनुभव सर्वापर्यंत न पोहोचणे ही असू शकतात.

माहिती तंत्रज्ञानातील प्रगतीमुळे वेबसाईटचे नवे प्रसारमाध्यम वापरून वरील सर्व अडचणींवर मात करणे आता शक्य झाले आहे. महाराष्ट्रातील प्रत्येक गाव जागतिक नकाशावर आणून तेथील योजनांसाठी व ग्रामविकासासाठी सर्वतोप्रकारची मदत मिळविण्यासाठी वेबसाईट हे प्रभावी व अत्यंत कमी खर्चाचे साधन ठरणार आहे.

आज गावोगाव पुढाऱ्यांच्या वाढदिवसांसाठी शुभेच्छांचे मोठमोठे बॅनर झळकत असतात. या बॅनरला येणारा खर्च गावातील उत्साही कार्यकर्ते करित असतात. या बॅनरच्या खर्चापेक्षाही कमी खर्चात गावाची सर्व

माहिती वेबसाईटच्या माध्यमातून आपण जगाच्या कानाकोपऱ्यात पोहोचवू शकतो. त्या गावात जन्मलेले पण सध्या परगावी वा परदेशात मोठ्या हुद्द्यांवर काम करीत असणारे वा उद्योग /व्यापारात यशस्वी झालेले लोक आपल्या जन्मगावासाठी मदत करण्यास इच्छुक असतात. त्यांच्यापर्यंत गावाची माहिती पोहोचविण्याचे कार्य वेबसाईटमुळे घडते व स्थानिक पुढाऱ्यांवर विकासासाठी न अवलंबून राहता गावाला अशा लोकांकडून अर्थ साहाय्य मिळविता येते. स्थानिक भागाचा विचार केला तरी गावातील दुकानदार व व्यापारी यांच्या जाहिराती घेऊन गावाची वेबसाईट सुरू करणे सहज शक्य आहे.

गावाच्या वेबसाईटवर खालील माहितीचा समावेश करता येईल.

१. गावाचा नकाशा,
२. जिल्हा व तालुक्यातील स्थानदर्शक नकाशा
३. गावाची भौगोलिक व पर्यावरणविषयक माहिती
४. एस.टी. व रेल्वे वेळापत्रक
५. पंचायत समिती सदस्यांची नावे व फोटो
५. गावाचा इतिहास व प्रसिद्ध व्यक्तींची ओळख
६. महत्वाचे फोन नंबर
७. ग्रामपंचायत, देऊळ, समाजमंदिर, शाळा व इतर प्रेक्षणीय स्थळांचे फोटो
८. गावाचा विविध योजनांतील सहभाग
९. भविष्यकालीन विकास योजना व खर्चाचा अंदाज
१०. संपर्क
११. बातम्या व माहितीकक्ष
१२. जाहिराती - जाहिरातींच्या माध्यमातून गावाच्या वेबसाईटचा खर्च सहज भागू शकेल.

अशी वेबसाईट युनिकोड मराठी वापरून केली तर गुगलसारख्या शोध यंत्रावर केवळ गावाच्या नावावरून कोणासही शोधता येईल. गावाने केलेल्या विकासकामांची माहिती सर्व जगभर जाऊ शकेल. परगावचे लोक गावाशी संपर्क साधू शकतील गावातील मुलांना नोकरी लागण्यासाठीही

याचा उपयोग होईल. शाळेत वा ग्रामपंचायतीत असनार्या कॉम्प्युटरचा चांगला उपयोग होईल.याशिवाय ग्रामस्थांना या आधुनिक तंत्रज्ञानाची ओळख होईल व सर्व माहिती कळू शकेल.

ज्ञानदीप फाँडेशनने अशीच एक वेबसाईट सांगली शहरासाठी केली आहे त्याची काही चित्रे खाली दिली आहेत.

The screenshot shows the website interface for 'ज्ञानदीप एज्युकेशन अँड रिसर्च फाँडेशन'. The header includes the organization's name in Marathi and English, along with contact information: '12, विठ्ठलपल्ली सोळावी, विठ्ठलरा, पोस्ट- ४११००१, सांगली - ४११००१' and 'www.dryandeeptika.org'. A navigation menu on the left lists various services like 'संस्कृतशिक्षण', 'कलाटोप संचिका', 'अपघात शिकवणी', 'संस्कृतसंज्ञा', 'अपघातसंज्ञक लेख', 'अपघातक सुविधा', 'सुनील भास्कर', 'शिक्षण केंद्र संचालन', 'आयुजी शिक्षण', and 'संस्कृत व मराठी'. The main content area features a large poster for 'दुस्र दौपावली' (Dussehra) with a central image of Lord Ganesha. The text on the poster describes the Dussehra festival, its significance, and the organization's efforts to promote it through educational programs and digital content. A sidebar on the right contains additional information and a logo for 'Sanskrit Deepika'.

The screenshot shows the same website interface, but the main content area displays a map of Sangli city. The map is titled 'सांगली शहराचा स्थानदर्शक नकाशा' (Map of Sangli City) and shows the city's layout with various streets and landmarks. The text on the map includes 'दुस्रदौपावली उपनगर अकाशवाचन केंद्राच्या सांगली शहराचा नकाशा' and 'सांगली शहराचा स्थानदर्शक नकाशा'. The website header and navigation menu are identical to the previous screenshot. The sidebar on the right also contains the same information and logo.

माय सांगली.कॉम

ज्ञानदीप एज्युकेशन अँड रिसर्च फाँडेशन

सांगली जिल्हा प्रादेशिक विकास आराखडा

सांगली जिल्हा प्रादेशिक विकास आराखडा

सांगली जिल्हा प्रादेशिक विकास आराखडा

आपणास आपल्या गावासाठी अशी वेबसाईट करावयाची असल्यास जानदीपशी संपर्क साधावा.

४. हॉस्पिटलसाठी वेबसाईट

आजच्या आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या युगात प्रत्येक हॉस्पिटलची स्वतःची वेबसाईट असणे आवश्यक बनले आहे. नोकरी व्यवसायामुळे लोकांना फार वेळ नसतो. पेशंटला तातडीने उपचार मिळण्याची ही आवश्यकता असू शकते अशा वेळी लोकांना नजिकच्या हॉस्पिटलची माहिती मिळाली तर त्यांची चांगली सोय होऊ शकेल. हॉस्पिटललाही नवे पेशंट मिळू शकतील. हॉस्पिटल कोणत्या शरीरव्याधीविषयी आहे? त्यामध्ये पूर्णवेळ व भेट देणारे तज्ज्ञ डॉक्टर कोण आहेत? हॉस्पिटलमध्ये इतर काय सुविधा आहेत? अतिदक्षता विभाग, तातडीची रुग्णसेवा, रुग्णवाहिका, संपर्क फोन व माहिती कक्ष याविषयी माहिती नेटवरून मिळत असेल तर लोकांचा प्रवास खर्च व वेळ वाचेल. दुरचे रुग्णही आधी भेटीची वेळ निश्चित करून येऊ शकतील व हॉस्पिटलचा नावलौकीक वाढेल.

डॉक्टरच्या वेळेइतकेच महत्त्व पेशंटच्या वेळेलाही महत्त्व असते हे बहुधा कोणाच्याच लक्षात येत नाही. परिणामी आपला नंबर केव्हा येतो याची

वाट पहात अनेक पेशंट व त्यांचे इतर नातेवाईक आपली सर्व कामे सोडून तासन्तास ताटकळत बसलेले असतात. हे दृश्य जवळजवळ प्रत्येक चांगल्या हॉस्पिटलमध्ये दिसते. खडेगातून आलेल्या लोकांचे तर फारच हाल होतात. मात्र याकडे हॉस्पिटलच्या प्रशासनाकडून दुर्लक्ष होते. त्यामुळे दूरवरच्या चांगल्या हॉस्पिटलपेक्षा जवळच्या कमी दर्जाच्या व पुरेशा सुविधा नसणाऱ्या हॉस्पिटलमध्ये उपचार घेणेच बहुधा लोक पसंत करतात. वेबसाईटरून अपॉइंटमेंट घेण्याची सुविधा असेल तर पेशंटना फार वेळ थांबायला न लागता वेळेत योग्य उपचार मिळू शकतील.

आजकाल विविध व्याधींवर एकाच ठिकाणी उपचार मिळणे शक्य व्हावे यासाठी अनेक डॉक्टरांच्या सहभागाने पॉलिक्लिनिक चालविली जातात. यात बरेच तज्ज्ञ डॉक्टर गावातील आपली प्रॅक्टिस सांभाळून थोड्या वेळापूरते अशा हॉस्पिटलमध्ये सल्ला देण्यासाठी येत असतात. त्यांच्या नावामुळेही अनेक पेशंट या हॉस्पिटलकडे आकर्षित होतात. पुष्कळ वेळेला हॉस्पिटलच्या बाहेर अशा डॉक्टरांच्या पाट्या वाचायला मिळतात. पण हॉस्पिटलपाशी आल्यावरच हे समजते. हॉस्पिटलपासून दूर वा परगावी राहणाऱ्या लोकांना याची माहिती कळू शकत नाही. वेबसाईटच्या माध्यमातून अशी माहिती कोणालाही व कोठेही घरबसल्या कळू शकते. शिवाय अशा डॉक्टरांच्या भेटीची वेळ आधी समजू शकते.

हॉस्पिटलसाठी सॉफ्टवेअर

अशा पॉलिक्लिनिकमध्ये काही डॉक्टर पूर्ण वेळ काम करतात व त्यांच्यावर येणाऱ्या सर्व पेशंटवर उपचार करावे लागतात. पेशंटचा फॉलोअप घ्यावा लागतो. पेशंटच्या व्याधीविषयी व औषधोपचारासंबंधी सर्व माहिती पेशंटच्या केसपेपरमध्ये असते. ही माहिती विशेष सॉफ्टवेअरच्या साहाय्याने नेटवरून उपलब्ध करून देता आली तर अशा कामात अधिक सुलभता येईलच शिवाय फक्त सल्ला देण्यासाठी येणाऱ्या तज्ज्ञ डॉक्टरांना आपल्या घरातून अशा पेशंटच्या प्रगतीवर नजर ठेवता येईल प्रसंगी औषधोपचारात बदल करता येईल. पूर्ण वेळ डॉक्टर व पेशंटही आपल्या व्याधीविषयी तज्ज्ञ डॉक्टरांशी वेबसाईटच्या माध्यमातून चर्चा करू

शकतील.

अनुभवी तज्ज्ञ डॉक्टरांनी रोगाचे केलेले निदान, सुचविलेली औषधे व पेशंटवर त्याचा झालेला परिणाम यांची नोंद हॉस्पिटलने ठेवण्याची व्यवस्था केली तर कालांतराने हॉस्पिटलकडे वैद्यकीय ज्ञानाचा एक अमूल्य ठेवा तयार होईल. त्याचा उपयोग नव्या डॉक्टरना तर होईलच शिवाय विशिष्ट रोगासाठी कोणती उपाययोजना प्रभावी ठरते याची माहिती नव्या पेशंटवर उपचार करताना उपयोगी पडेल.

हॉस्पिटलच्या सुविधांविषयी व डॉक्टरांविषयी सर्व माहिती वेबसाईटवर असल्यास हॉस्पिटलच्या व्यवस्थापनात अधिक पारदर्शकता येईल व लोकांचा हॉस्पिटल सेवेबद्दलचा विश्वास वृद्धीगत होईल.

अमेरिकेसारख्या प्रगत राष्ट्रात आरोग्यसेवा हा सर्वात मोठा, प्रतिष्ठेचा व्यवसाय मानला जातो. आरोग्यविम्याच्या स्वरूपात हॉस्पिटल व वैद्यकीय सेवा यांना भरपूर अर्थ साहाय्य मिळते. तरीही औषधोपचाराचा खर्च कोणालाही परवडण्यासारखा नसतो. भारतात वैद्यकीय सेवेचा दर्जा उत्कृष्ट आहे. तज्ज्ञ डॉक्टर्स आहेत. मात्र हॉस्पिटलमधील सुविधा व व्यवस्थापन यात आपण फार मागे आहो. आपल्याकडेही आता सर्व आधुनिक सुविधांनी युक्त हॉस्पिटल उभारली जाऊ लागली आहेत. आरोग्य सेवेशी आरोग्यविम्याची सांगड घालणाऱ्या संस्थाही उदयास आल्या आहेत. अशावेळी व्यवस्थापनात आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करण्याचा सूत्रपणा प्रत्येक हॉस्पिटलने दाखविला पाहिजे. वेबसाईटद्वारे हॉस्पिटलची माहिती जनतेला उपलब्ध करून देणे व त्याद्वारे पेशंट व डॉक्टर यांच्यात प्रभावी संपर्क यंत्रणा करणे त्यासाठी आवश्यक आहे.

हॉस्पिटलच्या वेबसाईटवर खालील माहितीचा समावेश करता येईल.

१. हॉस्पिटलच्या मुख्य इमारतीचा फोटो व स्थानदर्शक नकाशा
२. हॉस्पिटलच्या स्थापनेचा थोडक्यात परिचय
३. हॉस्पिटलमधील विविध विभाग, तेथील अत्याधुनिक सोयी व प्रयोग

शाळा यांची माहिती व फोटो.

४. पेशंट दाखल करून घेण्याची पद्धत

५. आउटडोअर विभाग, डॉक्टरांचा परिचय व भेटीच्या वेळा व पेशंटसाठी इतर सूचना

६. तातडीची रुग्ण सेवा, रुग्णवाहिका, ब्लडबँक याविषयी माहिती.

७. संपर्क - महत्वाच्या विभागांचे फोन व इमेल

८. महत्वाच्या रोगांविषयी सर्वसाधारण माहिती व घ्यावयाची काळजी

९. डॉक्टरांचे लेख व सल्ला

१०. हॉस्पिटल - डॉक्टर - पेशंट संवादासाठी विशेष ऑन लाईन सुविधा

ज्ञानदीपने मिरज येथील लायन्स नॅब आय हॉस्पिटल, सिद्धीविनायक गणपती कॅन्सर हॉस्पिटल व सांगली येथील डॉ. लेंडवे यांच्या ऑंकार होमिओ हॉस्पिटलच्या वेबसाईट बनविल्या आहेत. त्यांची चित्रे खाली दिली आहेत.

१. मिरज येथील लायन्स नॅब आय हॉस्पिटल

Search... ISO 9001:2008 Login

Lions Vivekanand Satralaya's **Lions NAB Eye Hospital**
Prevention of Blindness is our motto. To serve the people is our goal. **Miraj**

Home About us Education & Training Choice of specialty Patient care Careers Contact

Eye Care

Lions NAB Eye Hospital's OPD consists of six examination Rooms equipped with all modern equipments needed to examine eye. Facility of Auto Field Analyzer, Indirect Ophthalmoscopy, Anterior Segment Photography and Laser is available.

So far 5, 26,212 patients have been examined at Lions NAB Eye Hospital, Miraj.

२. सिद्धीविनायक गणपती कॅन्सर हॉस्पिटल, मिरज

Sri Siddhivinayak Ganapati Cancer Hospital, Miraj.

Dr. D.K. Gosavi

we strive for excellence in our service.

Members Departments Other facilities Prizes

Home About Us Members Departments Other Facilities Photo Gallery Local Map Prizes Our Request Career Opportunities Teaching Faculties Eds. Prog. DNB Courses Contact Us

The birth of the hospital....

Dr. D.K. Gosavi, an eminent ENT surgeon from miraj, came across several patients in his practice who suffered from Head and neck cancers. Interacting with these individuals was always a frustrating experience as a large percentage of them were advanced cases and facilities for comprehensive cancer care were not available locally.

Most of the patients had to be referred to Mumbai for further management that placed a considerable strain on their finances and time. The long queues in the metropolitan city added to further discomfort and the disease relentlessly progressed in the meantime.

All this to change, the suffering human beings, their distraught relatives and a medical fraternity perceived the need of a center in the vicinity to tackle the problem of cancer. It is often said that - "necessity is the mother of invention" and sensing this need, Dr. D.K. Gosavi conceptualized the project of a cancer Hospital in the decade of 1990. A great deal of ground work and planning had to be done and this was very ably carried out by the members/ trustees of Sanjeevan Medical foundation under his dynamic leadership.

वरील दोन्ही वेबसाईटमध्ये हॉस्पिटलविषयी माहिती आहे मात्र त्यात वरील लेखात व्यक्त केलेल्या ऑनलाईन संपर्क सुविधांचा अजून समावेश केलेला नाही.

सर्व मोठ्या हॉस्पिटल्सनी अशाप्रकारे आपली सर्व माहिती वेबसाईटद्वारे जनतेपर्यंत पोहोचविली तर त्या हॉस्पिटलना त्याचा फायदा होईलच पण लोकांची ही फार सोय होईल व वेळेचा अपव्यय टाकून अधिक सुलभतेने रुग्णसेवेचा लाभ घेता येईल.

५. बांधकाम व्यवसायात वेबसाईटचे महत्त्व

वाढत्या शहरीकरणामुळे बांधकाम व्यवसायाला भरभराटीचे दिवस आले आहेत. पुण्यामुंबईसारख्या मोठ्या शहरांपासून नगर बारामतीसारख्या छोट्या शहरांपर्यंत, सर्वत्र नवी गृहसंकुले (रेसिडेन्शियल अपार्टमेंट्स) उभी रहात आहेत. नोकरदारांचे पगार वाढल्याने व बँकांकडून कर्ज मिळणे सुलभ झाल्याने अनेक लोक गरज म्हणून वा गुंतवणूक म्हणून नव्या फ्लॅटसाठी पैसे गुंतवीत आहेत. सुयोग्य फ्लॅटचा शोध घेण्याचे काम मात्र दिवसेंदिवस बिकट होत आहे. अपार्टमेंटच्या जागा गावापासून दूर व एकमेकांपासून फार अंतरावर असल्याने एजंटच्या मदतीने प्रत्यक्ष भेट देऊन फ्लॅटची निवड करण्यात फार वेळ जातो.

परगावच्या लोकांना तर ते अतिशय त्रासाचे काम असते. अशावेळी कोणाच्या ओळखीतून वा बिल्डरच्या कॅटलॉगमधील वा जाहिरातीतील फोटो पाहून फ्लॅटची निवड केली जाते. यात फसगत होण्याची वा दुसरा अधिक चांगला व किफायतशीर पर्याय उपलब्ध असूनही केवळ माहिती न कळल्याने योग्य निवड करण्याची संधी गमावली जाते. बिल्डर वा अपार्टमेंट मालकांना देखील संभाव्य ग्राहकांपर्यंत आपल्या अपार्टमेंटविषयी सविस्तर माहिती व फोटो पोहोचविणे अवघड जाते व कॅटलॉग छापणे पार खर्चाचे काम असते. अशा कॅटलॉगद्वारे माहिती देण्यासही मर्यादा पडतात व ग्राहकाला प्रत्यक्ष अपार्टमेंट पाहण्याची संधी मिळत नाही.

सुदैवाने वेबसाईटद्वारे अशी सर्व माहिती जनतेसाठी उपलब्ध करून देता येते. आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून नकाशे, फोटो, व्हीडिओ गॅलरी यांचा समावेश अशा वेबसाईटमध्ये करता येतो. 3D walkthrough व एनिमेशनच्या माध्यमातून प्रत्यक्ष भेटीचा अनुभव ग्राहकास देता येतो. व्हीडिओ गॅलरी वा 3D एनिमेशनमध्ये तयार केलेली चित्रफीत दिसते. मात्र ग्राहकाला आपल्या मर्जीनुसार विविध भागांचे निरीक्षण करता येत नाही. यावर उपाय म्हणून अडोब कंपनीने वेबसाईटवर वापरता येण्याजोग्या

फलॅश/फ्लेक्स तंत्र ज्ञानावर आधारित नव्या सुविधेचा विकास केला आहे. यासाठी FMS सर्व्हर वापरावा लागतो. या सुविधेत आपल्याला आपल्या इच्छेनुसार अपार्टमेंट वा बिल्डींगचे निरनिराळ्या दिशानी व कमीजास्त अंतरावरून निरीक्षण करता येते. यामुळे बांधकाम क्षेत्राला एक नवे प्रभावी प्रसारमाध्यम उपलब्ध झाले आहे. अर्थात या नव्या सुविधेनुसार बिल्डींग वा अपार्टमेंटचा फ्लेक्स प्रोग्रॅम करण्याचे तंत्र फारच थोड्या लोकांना माहीत आहे. सुदैवाने ज्ञानदीपमधील वेब डिझाईनर्सनी हे कौशल्य प्राप्त करून घेतले आहे.

ज्ञानदीपने फलॅश तंत्रज्ञानाचा वापर सर्वप्रथम सांगलीतील खरे ग्युप हौसिंग या अपार्टमेंट कॉम्प्लेक्सच्या वेबसाईटमध्ये केला होता. ग्राहकाच्या इच्छेनुसार अपार्टमेंट निवडून पाहण्याजोगे नकाशे व फोटोगॅलरी यांचा त्यात समावेश होता. दुर्दैवाने वेबसाईट कोणी पहात नाही व त्याचा काही उपयोग नाही या कल्पनेने ती वेबसाईट नवी माहिती घालून अद्ययावत ठेवण्याचे वा प्रत्येक जाहिरातीत त्याचा उल्लेख करण्याचे काम अपार्टमेंट मालकांकडून केले गेले नाही व ती वेबसाईट बंद करण्यात आली. अर्थात त्यावेळी म्हणजे चार वर्षांपूर्वी इंटरनेटची कनेक्शन फार थोड्या लोकांकडे होती. वेबसाईटविषयी तर फारशी माहिती कोणालाच नव्हती. त्यामुळे आमचे प्रयत्न वाया गेले. मात्र त्या निमित्ताने फलॅशच्या नवनव्या संशोधनाचा अभ्यास ज्ञानदीपमध्ये सुरू झाला. परदेशातून व चेन्नईहून अशा कामाची मागणी आली व त्या अनुभवाचे चीज झाले.

खाली खरे गुप वेबसाईटची चित्रे दाखविली आहेत.

यानंतर पुण्यातील एका बांधकाम व्यावसायिकाची वेबसाईट करण्याचे काम मिळाले. त्याचे चित्र खाली दिले आहे.

मात्र या वेबसाईटविषयी माहिती लोकांपर्यंत पोहोचण्यासाठी वेगळे प्रयत्न करावे लागतात. आपल्या व्हिजिटिंग कार्ड, लेटरहेड व इतर प्रसिद्धीपत्रकात त्याचा ठळकपणे उल्लेख करावयास हवा. या गोष्टींकडे दुर्लक्ष झाल्याने वेबसाईटचा अपेक्षित फायदा व्यावसायिकास मिळाला नाही व वेबसाईटही बंद करण्यात आली.

यावरून आमच्या हे लक्षात आले की वेबसाईट करू इच्छिणाऱ्या व्यक्तीला वेबसाईट मार्केटींगचे ज्ञान देणे आवश्यक आहे.

बांधकाम क्षेत्रातील सांगलीच्या इंजिनिअर्स अँड आर्किटेक्ट्स या संस्थेची वेबसाईट डिझाईन केली.

या वेबसाईटमुळे सांगलीतील आर्किटेक्ट्सना वेबसाईटच्या माध्यमातून एकमेकांशी संपर्क साधता येईल, कार्यक्रमांची सूचना देता येईल व बांधकाम वस्तू विक्रेत्यांच्या जाहिरातींद्वारे या वेबसाईटच्या खर्चाचा बोजा संस्थेवर पडणार नाही असे वाटले होते. तरी मोबाईलद्वारे संपर्क करण्याची सवय झाल्याने या वेबसाईटचा वापर करण्यात कोणी फारसा रस दाखविला नाही.

परदेशात रीअल इस्टेटच्या व्यवसायासाठी वेबसाईट हेच माध्यम मुख्यत्वे वापरले जाते त्याचा उपयोग ग्राहकांना घर निवडीपासून कर्जपुरवठा, सामान वाहतूक, अंतर्गत सजावट व इतर सर्व सेवा देण्यासाठी करण्यात येतो. या माध्यमाचा भारतात मोठ्या प्रमाणावर होण्याची आवश्यकता आहे. मात्र त्यासाठी वेबसाईटचे ज्ञान इंजिनिअर्स अँड आर्किटेक्ट्सनी आत्मसात करण्याची गरज आहे.

६. उद्योगवृद्धी व मार्केटींगसाठी वेबसाईट

महाराष्ट्र राज्य उद्योगधंद्यात आघाडीवर असणारे राज्य आहे. नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, सोलापूर ही शहरे औद्योगिक शहरे म्हणून ओळखली जाऊ लागली आहेत. मात्र येथील बरेचसे उद्योग मोठ्या उद्योगांना पूरक अशा वस्तूंचे उत्पादन करित आहेत. त्यामुळे या उद्योगांचा विकास मोठ्या उद्योगांच्या कार्यक्षमतेवर अवलंबून राहतो. एखाददुसऱ्या मोठ्या उद्योगावर

विसंबून न राहता त्यांच्या उत्पादनास जागतिक बाजारपेठ मिळू शकली तर येथील उद्योगांना स्थैर्य मिळेल त्यांचा विकास झपाट्याने होईल. यासाठी गुणवत्ता वाढीबरोबर मार्केटिंगसाठीदेखील आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर अशा उद्योगांनी आवश्यक करायचा होय.

वेबसाईटद्वारा मार्केटींग करण्याचे फायदे आता बऱ्याच प्रगतिशील उद्योगांच्या लक्षात आले आहेत. त्यामुळे चांगली डायनॅमिक वेबसाईट डिझाईन करण्याकडे त्यांचा कल वाढत आहे ही समाधानाची बाब आहे. उद्योगातील व्यवस्थापन इतर संस्थांच्या मानाने अधिक कार्यक्षम असते. वेबसाईट तयार करताना त्यांच्या अपेक्षित उपयोगाबाबत ते जागरूक व आग्रही असतात. जागतिक बाजारपेठेत त्यांच्या उद्योगाचे मुल्यमापन वेबसाईटवरूनच होत असते हे ते जाणतात. यामुळे वेबसाईट डिझाईन करताना उद्योगातील प्रमुख जबाबदार व्यक्ती त्यात विशेष लक्ष घालतात. वेबसाईट अद्ययावत कशी राहिल याची ते काळजी घेतात नवव्या डिझाईनचा ते स्वीकार करतात. साहजिकच वेबसाईट डिझाईन करणाऱ्या संस्थेवर चांगली व उद्योगास उपयुक्त वेबसाईट करण्याची जबाबदारी येऊन पडते. याचा उद्योग व वेबडिझाईन करणारी संस्था दोघांनाही फायदा होतो.

उद्योगवृद्धीसाठी वेबसाईट तयार करताना त्याचे मुख्य उद्दीष्ट डोळ्यासमोर ठेवण्याची गरज असते. शेअर होल्डर्ससाठी करावयाच्या वेबसाईटमध्ये आर्थिक स्थैर्यावर भर असावा. तर उत्पादन मार्केटिंगसाठी करावयाच्या वेबसाईटवर उत्पादनाची गुणवत्ता, प्रकार, शॉपिंग कार्ट सुविधा असणे जरूर आहे. उद्योग संस्थापक, प्रगतीचा आढावा, इमारती व यंत्रसामग्रीचे फोटो, गुणवत्ता नियंत्रणासाठी वापरली जाणारी पद्धत, कामगार कल्याण, पर्यावरण व सामाजिक कार्याची माहिती यांचा समावेश असल्यास उद्योगाविषयी जनमानसात चांगली प्रतिमा तयार होते. स्थानदर्शक नकाशा, संपर्क फोन व ग्राहक अभिप्रायाची सोय अशा वेबसाईटवर करणे आवश्यक असते.

सुदैवाने ज्ञानदीपला उगार शुगर वर्क्स व पीसीई इलेक्ट्रोक्ट्रॉल्स या दोन मोठ्या उद्योगांच्या वेबसाईट डिझाईन करण्याची संधी मिळाली. उद्योग

व्यवस्थापनाच्या सकारात्मक सहकार्यामुळे व अभ्यासपूर्ण सूचनांमुळे वेबसाईट डिझाईन क्षेत्रात नवे तंत्रज्ञान आणण्यास प्रोत्साहन मिळाले व त्यांच्या अपेक्षेप्रमाणे वेबसाईट तयार केल्यावर त्यांच्याकडून वेबसाईटची नवी कामे मिळाली.

खाली उगार शुगर वर्क्सच्या वेबसाईटचे चित्र दाखविले आहे.

तीन वर्षांपूर्वी ही वेबसाईट तयार करताना कोणती रंगसंगती, कोणता फॉन्ट व कोणते फोटो वापरायचे याविषयी उगार शुगरच्या अधिकाऱ्यांबरोबर अनेक बैठका झाल्या. फ्लॅश एनिमेशन ठरविण्यातही त्यांनी महत्वाचे योगदान दिले. ही वेबसाईट झाल्यावर शिपच्या आकाराच्या शुगरक्यूबच्या जागतिक मार्केटिंगसाठी त्यांनी सुचविलेल्या फिल्मीशक्कर या कल्पक नावाची वेबसाईट आम्ही तशाच अभिनव पद्धतीने तयार केली. त्याचे चित्र खाली दिले आहे.

आता त्यांच्यासाठी एका अशाच मार्केटिंग रिसर्चच्या वेबसाईटचे काम आम्ही करित आहोत.

पीसीई इलेक्ट्रोक्ट्रोलस या वेबसाईटच्या कामातही आम्हाला बरेच काही शिकायला मिळाले. त्यानंतर त्यांच्या आणखी तीन वेबसाईटचे काम आम्ही पूर्ण केले.

व्हिडिओक्लिप्सचा वापर करून व टेबललेस डीआयव्ही लेआउट करून आम्ही डिझाईन केलेली डेबोनायर इक्विपमेंट्स या उद्योगाच्या वेबसाईटमुळे

ज्ञानदीपचे नाव उद्योगजगतात मान्यता पावले. अशाच उद्योगांच्या नाविन्यपूर्ण वेबसाईट करण्याचे काम आमच्याकडे चालून आले.

मात्र अजूनही वरील काही अपवाद वगळता उद्योजक वेबसाईट या प्रभावी माध्यमाचा आपल्या उद्योगवाढीसाठी उपयोग करताना दिसत नाहीत. याचे कारण त्यांना वेबसाईटचे फायदे अजून नीट समजलेले नाहीत असे वाटते. अशा उद्योजकांसाठी एखादी कार्यशाळा आयोजित करण्याचा ज्ञानदीपचा मनोदय आहे.

७. सामाजिक संस्थांसाठी प्रभावी संपर्क माध्यम - वेबसाईट

शिक्षण, समाजसेवा, सांस्कृतिक कार्य, राजकारण, कला व क्रीडा अशा क्षेत्रात अनेक सामाजिक संस्था कार्य करीत असतात. अशा संस्थांकडून आपल्या सभासदांशी संपर्क ठेवण्यासाठी व कार्यक्रमांची माहिती देण्यासाठी फोन करणे, पत्रे पाठविणे, छापील पत्रके वाटणे, वर्तमानपत्रात जाहिरात देणे वा बॅनर लावणे या पद्धतींचा वापर केला जातो. त्यासाठी पुष्कळदा स्वतंत्र ऑफिस स्टाफ नेमलेला असतो त्यांच्या पगारासाठी, पोस्टेजसाठी, फोन, छपाई व जाहिरात यासाठी खर्चही बराच येतो. सभासदांच्या वर्गणीचा बराचसा हिस्सा या बाबींवरच खर्च होतो. त्यामुळे संस्थेच्या मुख्य

सांगलीतील नूतन बुद्धीबळ मंडळ दरवर्षी बुद्धीबळाच्या अनेक स्पर्धा भरविते. भारतातील सर्व ठिकाणचे हौशी बुद्धीबळपटु यात भाग घेतात. या स्पर्धांची माहिती देण्यासाठी त्यांना वेबसाईटचा फार उपयोग होतो.

nbmangli.com "THERE IS A BIG AIM BEHIND OUR EVERY MOVE" NUTAN BUDDHIBAL MANDAL

HISTORY TOURNAMENTS THE KING OF ALL TIME CHAMPIONS

COMMITTEE MEMBERSHIP BEFORE INSPIRENCE PHOTO GALLERY

"I wish the function all success that it desires. Also I like to wish you all the success in your continuous yeoman service to the promotion of chess."

- Vishwanathji Arvind
Jan 02, 2006

A. The only institution in Maharashtra fully dedicated to the cause of promotion & development of the game of chess since 1981.

B. The only institution in the world which has been consistently & relentlessly conducting chess tournaments of international ranking and for various age groups for the last 35 years.

C. This institute has brought to the fore, players of international ranking. W. S. D. Bhagyalaxmi Thapa, from: Tamil Nadu.

D. The annual chess festival conducted under the auspices of Nutan Buddhibal Mandal attracts most outstanding players, to name only a few, World champion International Grandmaster Vishwanath Arvind, Pravin Thapa, Raja Rameshkar, as also at least 25 players of the rank of International master participated in each event.

Considering the untired efforts of more than 30 years, Government of Maharashtra conferred on Shri Ramesh Vyankatesh alias Bhanshabhai Pabalkar the (SHV CHATRAPATI) and DADU HONORED AWARDE. He was also honoured by FIE FOUNDATION AWARD in 1991.

COMPLEX FOR PROMOTION OF CHESS

Development of chess from school level, deserving up-coming school going children to be coached, guided by international ranking knowledge - able learned coaches full time and part time basis.

The site is developed by @nubuddhibal.com

मुंबईच्या इंडियन वाटर वर्क्स असोसिएशनचे भारतातील सर्व राज्यात ५००० पेक्षा जास्त सभासद आहेत. त्यांच्यातर्फे दर तिमाहीला एक टेक्निकल जर्नल प्रसिद्ध केले जाते. तरी दरवर्षी होणाऱ्या राष्ट्रीय संमेलनाची माहिती व विविध विभागात होणाऱ्या कार्यक्रमांचे वृत्त देण्यासाठी वेबसाईटचा वापर केला जातो.

बंगलोरच्या महाराष्ट्र मंडळास आपली वेबसाईट मराठीत हवी होती. ज्ञानदीपने तशी वेबसाईट त्यांना करून दिली. माहिती तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात अग्रेसर असणाऱ्या व बहुतेक सदस्य या क्षेत्रातील तज्ज्ञ इंजिनियर असणाऱ्या संस्थेची वेबसाईट करणे तसे धाडसाचेच काम होते. सुदैवाने माझा मुलगा व सून त्यावेळी बंगलोरमध्ये वास्तव्यास होते. त्यांनी तयार केलेली वेबसाईट त्यांना आवडली. प्रसिद्ध साहित्यिक अरुण साधू यांच्या हस्ते करण्यात आले. मराठी श्री लिपी फॉन्ट वापरून केलेल्या त्या वेबसाईटचे रूपांतर आता युनिकोड फॉन्ट व आधुनिक सीएमएस टेक्नॉलॉजी वापरून केले आहे. यात नवी माहिती भरण्याचे काम संस्थेस स्वतः करता येते.

सांगलीचे वालचंद इंजिनिअरिंग कॉलेज १९४७ साली स्थापन झाले. या कॉलेजचे माजी विद्यार्थी आज भारतात व जगातील अनेक देशात महत्वाच्या हुद्द्यांवर काम करीत आहेत. या सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत कॉलेजच्या सद्यस्थितीची माहिती पोहोचविण्यासाठी माजी विद्यार्थ्यांच्या संघटनेची वेबसाईट ज्ञानदीपने गेली अनेक वर्षे चालविली आहे. यात माजी विद्यार्थ्यांना आपल्या बॅचच्या विद्यार्थ्यांची माहिती मिळू शकते. नवा सभासद म्हणून नोंदणी करता येते. माजी विद्यार्थ्यांचा डाटाबेस व आधुनिक सीएमएस यांचा वापर येथे केला असून फोटोगॅलरीसाठी फ्लॅश टेक्नॉलॉजी वापरली आहे. या वेबसाईटचे चित्र पूर्वीच्या लेखात दाखविले आहे.

मि्रज एज्युकेशन समिती, वुईमेन्स एज्युकेशन सोसायटी, लट्टे एज्युकेशन सोसायटी, महाराष्ट्र टेक्निकल एज्युकेशन सोसायटी या संस्थांच्या वेबसाईट ज्ञानदीपने डिझाईन केल्या आहेत. या संस्थांच्या कार्याची माहिती व कार्यक्रमांच्या सूचना सर्व घटक संस्था व कार्यकारी मंडळास पाठविण्याचे कार्य या वेबसाईटमुळे कमी खर्चात होतेच. शिवाय जनतेला संस्थेच्या कार्याची माहिती कळते.

८. सेवाभावी संस्थांना वरदान ठरणाऱ्या वेबसाईट

समाजात दीनदलितांची सेवा करणाऱ्या अनेक धर्मादाय संस्था काम करीत असतात. सधन व्यक्ती, व्यापारी व उद्योगांच्या देणग्यांवर वा शासकीय मदतीवर या संस्थांचे कार्य चालते. समाजातील अपंग, मूक बधिर, मतिमंद, अनाथ, वृद्ध अशा अनेक घटकांसाठी निःस्वार्थ बुद्धीने या संस्था चालविल्या जातात. या संस्थांना आर्थिक मदतीची आवश्यकता असते. मात्र देणगी देऊ इच्छिणाऱ्या व्यक्ती वा संस्थांपर्यंत त्यांचे कार्य पोचत नाही. याचे कारण प्रसिद्धी व संपर्कासाठी त्यांचेकडे पुरेसे पैसे नसतात. अशा संस्थांना वेबसाईट हे वरदान ठरू शकते.

सांगलीतील अपंग सेवा केंद्राची वेबसाईट ज्ञानदीपने पाच वर्षांपूर्वी तयार केली होती व त्यांचे कार्य लोकांपर्यंत पोहोचविण्याचा प्रयत्न केला.

मात्र त्यावेळी इंटरनेटचा फारसा प्रसार झाला नसल्याने त्याचा उपयोग झाला नाही व दोन तीन वर्षांतच तिचे कार्य थांबविण्यात आले.

जायंट्स ग्रुप व महापालिका यांच्या मदतीवर चालणाऱ्या मूकबधिर मराठी मुलांची शाळा वेबसाईटचा आपली माहिती लोकांपर्यंत वेबसाईटद्वारे पोहोचविते व आता या शाळेने चांगला नाव लौकीक मिळविला आहे.

The screenshot shows the website for Seelgi Ganga Charitable Society's Deaf School. The header includes the school's name and the website URL: www.deafschoolsangli.org. The navigation menu contains links for 'THE LATEST NEWS', 'SCHOOL HISTORY', 'OUR MAIN AIMS', 'ACHIEVEMENTS', 'SCHOOL STAFF', and 'PHOTO GALLERY'. The main content area is divided into several sections: a 'WELCOME TO OUR SITE' section with a photo of a child and a message in Marathi; a 'OUR PATRONS' section with photos and names of Dr. Kaghonath Shinde (President) and Shri. Dilip Narkar (Vice President); and a 'LATEST HAPPENINGS' section with a photo of the school building and a text block in Marathi.

वर्तमानपत्रांच्या रद्दीचा उपयोग करून पर्यावरण पूरक इकोबॅग करण्याचा व्यवसाय त्यांनी हाती घेतला असून त्याच्या प्रसारासाठी वेगळी वेबसाईट बनविण्याचे काम त्यांनी हाती घेतले आहे. यासाठी सांगलीचे हरहुन्नरी व्यक्तिमत्व असणारे मा. दिलीप नेर्लीकर यांनी विशेष पुढाकार घेतला आहे.

कुपवाडच्या गौंडाजे पतीपत्नींनी आपल्या मतिमंद मुलांच्या शिक्षणासाठी शाळा सुरू केल्यावर त्यास इतर पालकांकडून चांगला प्रतिसाद मिळाला व या शाळेचे रुपांतर अजिंक्य फौंडेशन ह्या संस्थेत करण्यात आले. ज्ञानदीपमध्ये आर्थिक मदतीविषयी विचारणा करण्यास आलेल्या गौंडाजे यांना माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे ज्ञानदीप करीत असलेल्या कार्याची माहिती झाली व लोकांपर्यंत आपल्या संस्थेचे कार्य पोहोचविण्यासाठी वेबसाईट हे प्रभावी माध्यम आहे हे लक्षात आले. ज्ञानदीपने त्यांची वेबसाईट तयार केली.

A.JINKYA FOUNDATION'S
INSTITUTE FOR THE MENTALLY HANDICAPPED, KUPWAD

An Appeal :-

Our institute is running this school without any grants from Government. We do not charge any fees for the students. The school expenses are borne by spending our own funds and donations received from the society. Children from Kupwad, MIDC, Khandeshi, Samnoli, Madhavnagar, Vafra, and other nearby places come for this school. Even rickshaw charges for fee and fee travel of students is borne by the institute. As the strength of students is increasing, the expenses are increasing day by day. The school is recognized by government on non-grant basis. It is requested that people should extend financial support to the institute and help in bringing new hope in the life of mentally retarded children. Once again we request and appeal to all for donation to the institute striving for betterment of these children.

Director, A.Jinkya Foundation.

श्री. गौंडाजे यांना मोठ्या कंपनीत व्यवस्थापक म्हणून काम करण्याचा अनुभव असल्याने वेबसाईटसाठीही मार्केटींग लागते याची त्यांना जाणीव होती. राजकीय नेते, व्यापारी व मोठ्या कंपन्यांशी संपर्क करून व आपल्या संस्थेचे कार्य वेबसाईटच्या माध्यमातून त्यांना दाखवून अजिंक्य फौंडेशनला भरीव आर्थिक साहाय्य मिळविले. आता या संस्थेचा विस्तार करून वृद्धाश्रम व इतर सुविधा निर्माण करण्यासाठी एक कोटीचा प्रकल्प त्यांनी आखला आहे. या त्यांच्या कार्यात ज्ञानदीपच्या वेबसाईटचा खारीचा वाटा आहे.

सांगलीतील भगिनी निवेदिता या महिलांसाठी कार्य करणाऱ्या संस्थेच्या व मा. शरद पाटील यांच्या पुढाकारातून चाललेल्या वृद्ध सेवाश्रमाच्या वेबसाईटचे काम सध्या चालू आहे.

All India Women's Organisation

Woman of Inspiration

BHAGINI NIVEDITA PRATISHTHAN, SANGLI

[HOME](#) [ABOUT US](#) [ACTIVITIES](#) [PHOTO GALLERY](#) [CONTACT US](#)

भगिनी निवेदिता प्रतिष्ठान, सांगली

Bhagini Nivedita

- [Home](#)
- [About us](#)
- [Activities](#)
- [Photo gallery](#)
- [Central Committee](#)
- [Regional Committee](#)
- [Donate](#)

MISSION:

The equipping of women and children with a special emphasis on socially and economically weaker sections.

VISION:

Every common woman becomes socially, economically and intellectually empowered and every child learns through enjoyment.

BHAGINI NIVEDITA PRATISHTHAN, SANGLI

It is with great pleasure and privilege and with a sense of achievement that we present here a consolidated report of Bhagini Nivedita Pratishthan for last 40 years. Since its foundation in 1970, Bhagini Nivedita Pratishthan in terms of Commitment, Expansion and

VRUDDHA SEVASHRAM

Kupwad, Sangli (Maharashtra)

वृद्ध सेवाश्रम

Est. 26/09/1972 Reg.No.F-334 Sangli

[HOME](#) [ABOUT US](#) [TRUSTEE DETAIL](#) [FACILITY](#) [ACTIVITIES](#) [GALLERY](#) [CONTACT](#)

Welcome here

Joint Family System is disintegration in our Society nowadays, thereby leaving the senior citizens out of the fold. Also there are a few senior citizens who have never had the pleasure of having a child who could look after them when they grow old. It is where Vrুদ্ধashram steps into giving solace to the senior citizens in their day to day life, without any restriction of caste, creed and sex. At present senior citizens living peacefully in two existing complex of Vrুদ্ধashram.

These institutions here to depend heavily on the generosity of charitable institutions and philanthropists. Mr.Fernandes had an uncanny knack of attracting young people to help him run the institution. Mr.Philip Martin, Mr.Amitranja Mujawar, Mr.J.K.Patil, Rev.Mane, Mr.Shivrajrao Mekarshi, Prof.Sharad Patil & many others helped Mr.Fernandes run the old-age home. Later Dr.Hemlata Kothari, Prof.Y.G.Wadkar, Dr.Uday Jagdale & Mr.Ashok Patil joined the institution. Mr.Fernandes passed away in 1994; but by that time the institution had gained reputation as a model institution for the service of destitute old men & women. The Managing Committee under the leadership of Prof.Sharad Patil has carried on the mission launched by Mr.Fernandes.

The Old Age Home

Contact

इतर सेवाभावी संस्थांना वेबसाईटच्या उपयुक्ततेविषयी मार्गदर्शन करण्याची गरज आहे.

९. छंदातून अर्थप्राप्ती करून देणारी वेबसाईट

सांगलीचे श्री. शरद आपटे यांचा पक्षी निरीक्षणाचा छंद गेली कित्येक वर्षे अव्याहतपणे चालू आहे. सांगली बँकेतील आपली नोकरी सांभाळून शनिवार, रविवार वा सुट्ट्यांच्या काळात ते रानोमाळी भटकून पक्षी निरीक्षणाचा व पक्षांचे आवाज ध्वनीमुद्रीत करण्याचा आपला छंद जपत असतात. बलभीम व्यायाम मंडळाच्या माध्यमातून विद्यार्थी व इतर हौशी पर्यटकांसाठी ते पक्षी निरीक्षण सहलीही आयोजित करतात.

पक्षांच्या आवाजाच्या ध्वनिमुद्रिका च सीडी त्यांनी तयार केल्या आहेत. मात्र त्यांच्या विक्रीबाबत त्यांना फारसा प्रतिसाद मिळत नव्हता. दुकानात सीडी ठेवून त्याची माहिती न कळल्याने विक्रीही फारशी झाली नाही. त्यांचे कार्यही त्यांच्या ओळखीच्या व या क्षेत्रातील लोकांनाच माहित होते. वेबसाईटचा याकामी काही उपयोग होईल याविषयी ते प्रथम साशंक होते. ज्ञानदीपने त्यांची वेबसाईट केल्यावर त्यांचे नाव तर सर्वांना माहित झालेच जगभरातील पक्षीप्रेमींना त्यांच्या कार्याची ओळख झाली. ठिकठिकाणी त्यांना भेटीचे निमंत्रण येऊ लागले.

या वेबसाईटवर सुमारे ३०० पक्ष्यांचे वेगवेगळ्या प्रकारचे आवाज ऐकायला मिळतात शास्त्रीय पद्धतीने त्याचे वर्गीकरण करून डाटाबेसवर आधारित वेब अ‍ॅप्लीकेशन केलेले असल्याने पक्षी अभ्यासकांना याचा चांगला उपयोग होतो.

वेबसाईटच्या या यशामुळे सूक्ष्म आवाज ध्वनीमुद्रित करणाऱ्या यंत्राच्या कंपनीतर्फे जाहिरातीच्या स्वरूपात त्यांना आर्थिक मदत मिळाली.

वेबसाईटचा त्यांना खरा फायदा झाला तो सीडी विकण्यासाठी. केवळ बँकेच्या खात्याचे नाव देऊन सीडी विकण्याची सोय केल्याने त्यांच्या

२००० वर सीडी विकल्या गेल्या. आता क्रेडीट कार्डच्या माध्यमातून अशा विक्रीसाठी विशेष वेब अप्लिकेशन करून घेण्याचा त्यांचा विचार आहे. यामुळे परदेशातील ग्राहकांमना या सिडी विकत घेणे सोपे होईल. वेबसाईटमुळे छंदाला अर्थप्राप्ती होते ती अशी.

बंगलोरच्या महाराष्ट्र मंडळाची वेबसाईट पाहिल्यावर कवी व संगीतकार यांना एकत्र आणून काव्याचे संगीतात रूपांतर करण्याची वेबसाईट करण्याचे काम श्री गिरीश मुकुल यांनी ज्ञानदीपवर सोपविले.

तीन महिन्यांच्या अथक् प्रयत्नांनी व अत्याधुनिक कोहाना फ्रेमवर्कचा उपयोग करून काव्य झाले गाणे या वेबसाईटची निर्मिती ज्ञानदीपने नुकतीच पूर्ण केली आहे. आता हौशी कवी व संगीतकारांच्या छंदांना अर्थप्राप्तीचे नवे साधन या वेबसाईटमुळे उपलब्ध झाले आहे.

वेबसाईटची रचना -

वेबसाईटची रचना नेहमीच्या पुस्तकापेक्षा वेगळ्या पद्धतीची असते. पुस्तकात सर्वप्रथम अनुक्रमणिका असते व त्याचा वापर करून आपण कोणतेही प्रकरण पाहू शकतो. पुस्तकातील सर्व पानांना ओळीने सलग क्रमांक दिलेले असतात त्यामुळे आपण कोणत्याही पानावर सहज जाऊ शकतो. कॉम्प्युटरच्या स्क्रीनवर एकच पान एकावेळी पाहता येत असल्याने प्रत्येक पानावर अनुक्रमणिका ठेवावी लागते. यालाच नेव्हीगेशन मेनू म्हणतात. या मेनूतील कोणत्याही विषयाची माहिती पाहता यावी यासाठी तेथील नावाला संबंधित माहितीच्या पानाची (वेबपेजची) लिंक दिलेली असते. असते. वेबसाईटवरील लिंक माहितीशी निगडित असल्याने पुस्तकातील पान क्रमांकापेक्षा अधिक उपयुक्त असते.त्यामुळे कोणतीही माहिती संबंधित शब्दावरील एका माउसक्लिकने पाहणे शक्य होते. वेबसाईट आपण इंटरनेट एक्स्प्लोरर (Internet Explorer), फायरफॉक्स (Fire Fox), गुगल क्रोम (Google Chrome) यासारख्या ब्राउजरमध्ये पाहू शकतो.

एचटीएमएल (HTML)

वेबसाईटचे डिझाईन करण्यासाठी एचटीएमएल (HTML) ही लिखाणाची पद्धत वापरली जाते. या भाषेचे वैशिष्ट्य म्हणजे प्रत्येक मजकूर वा माहितीचा घटक दोन विशिष्ट खुणांचा वापर करून लिहिला जातो. याला टॅग (TAG) म्हणतात. उदाहरणार्थ पॅरेग्राफ दर्शविण्यासाठी P हे अक्षर <> या दोन चिन्हांमध्ये लिहिले की तो एक सुरुवातीचा टॅग झाला. हा टॅग संपल्याचे दर्शविण्यासाठी / असे चिन्ह वापरले जाते.

म्हणजे एका पॅरेग्राफमधील मजकूर

<P> (सुरुवातीचा टॅग) व </P> (शेवटचा टॅग)

या टॅगमध्ये खालीलप्रमाणे लिहावा लागतो.

<P> एका पॅरेग्राफमधील मजकूर एका पॅरेग्राफमधील मजकूर </P>

एका पॅरेग्राफमधील मजकूर एका पॅरेग्राफमधील मजकूर
एका पॅरेग्राफमधील मजकूर एका पॅरेग्राफमधील मजकूर
एका पॅरेग्राफमधील मजकूर

तसेच विषयासंबंधीत माहितीच्या पानाचा संदर्भ देण्यासाठी लिंक(LINK) चा वापर केला जातो. यामुळेच या भाषेला एचटीएमएल (HTML - Hyper Text Markup Language) म्हणजे लिंक असलेल्या मजकुराची भाषा असे म्हटले जाते.

शरिराचे जसे डोके व धड असे भाग असतात त्याप्रमाणेच एचटीएमएलचे हेड(HEAD) व बॉडी(BODY) असे दोन भाग असतात. म्हणजे कोणताही मजकूर नसला तरी रिकामे HTML पेज खालीलप्रमाणे लिहावे लागते.

```
<HTML>  
<HEAD>  
</HEAD>  
<BODY>  
</BODY>  
</HTML>
```

ब्राउजरला वेबपेज कळावे यासाठी या डॉक्युमेंटच्या नावास .html किंवा .htm असा जोड द्यावा लागतो.

HEAD विभागात वेबपेजविषयी व त्यातील मजकुराविषयी माहिती असते. उदाहरणार्थ मजकुराचे शीर्षक लिहिण्यासाठी TITLE हा टॅग वापरतात. मजकुराच्या लेखकाचे नाव लिहिण्यासाठी AUTHOR हा टॅग वापरतात. अशाच प्रकारची मजकुराविषयी माहिती लिहिण्यासाठी META टॅग वापरतात.

असे वेबपेज आपल्याला साध्या नोटपॅड(Notepad)मध्ये करता येते.ते कसे करायचे ते आता पाहू.

My First Webpage

नोटपॅड उघडून त्यात खालील मजकूर टाईप करा.

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE>My First Webpage</TITLE>
</HEAD>
<BODY>
Web design is very easy. I wish to design website myself.
Thanks to Dnyandeep Foundation.
</BODY>
</HTML>
```

वरील फाईल firstpage.html या नावाने सेव्ह करा. सेव्ह करताना फाईल टाईप दाखविणाऱ्या रकान्यातील txt या ऐवजी All Files असा पर्याय निवडा.

आता आपल्या कॉम्प्युटरवरील कोणताही ब्राउजर उघडा. वरच्या डाव्या कोपऱ्यातील File मधील Open मेनूवर क्लिक करा. ब्राउज करून आपली फाईल लोड करा व उघडा.

तुम्हाला वेबपेजमध्ये Web design is very easy. I wish to design website myself. Thanks to Dnyandeep Foundation. असा मजकूर दिसेल. व My First Webpage हे शीर्षक वरच्या कोपऱ्यात दिसेल.

तुम्ही पहिले वेबपेज स्वतः तयार करण्यात यशस्वी झालात. अभिनंदन ! आता यापुढील ब्लॉगमध्ये दुसरे अधिक माहितीचे व नवे टॅग असलेले वेबपेज कसे तयार करायचे ते शिकूया.

पहिला धडा तुम्ही प्रत्यक्ष करून पाहिला असेल तर तुम्ही टाईप

केल्याप्रमाणे वेबपेज वर का दिसत नाही असा प्रश्न पडला असेल. येथे सर्व शब्द एकाच ओळीत आलेले दिसतात. याचे कारण की ओळ बदलण्यासाठी लागणारा BR टॅग आपण दिला नव्हता.

secondpage.htm

आता नोटपॅडमध्ये खाली दाखविल्याप्रमाणे टाईप

करा.

A screenshot of a Notepad window titled 'secondpage.htm - Notepad'. The window contains the following HTML code:

```
<html>
<head>
<title>My Second Page</title>
</head>
<body>
<h1>Web Design</h1>
<h3>Second lesson</h3>
<p> Now we shall learn some more tags.
h1 to h6 are heading tags, h1 is biggest, h6 is smallest.
b - Bold, i - Italic, u - Underline
</p>
Now we shall learn some more tags.<br>
h1 to h6 are heading tags,<br>
<h1> h1 is biggest</h1>
<h6>h6 is smallest</h6>
<b> Bold</b><i>Italic</i><u>Underline</u>
</body>
</html>
```

एक गोष्ट तुमच्या लक्षात आली असेल की दुसऱ्या प्रोग्रॅममध्ये दुसऱ्या लिपीत सर्व टॅग लिहिले आहेत. याचा अर्थ असा की कॅपिटल वा स्मॉल अशा दोन्ही प्रकारच्या अक्षरांचा प्रोग्रॅममध्ये वापर केला तरी चालतो.

दुसरे पान secondpage.htm या नावाने सेव्ह करा.

ब्राउजरमध्ये दुसरे पान कसे दिसेल हे खाली दाखविले आहे.

Web Design

Second lesson

Now we shall learn some more tags. h1 to h6 are heading tags, h1 is biggest, h6 is smallest. b - Bold, i - Italic, u - Underline

Now we shall learn some more tags.
h1 to h6 are heading tags.

h1 is biggest

h6 is smallest

Italic Underline

या वेबपेजमध्ये h1 ते h6 म्हणजे (h1,h2,h3,h4,h5,h6) या हेडींग

(शीर्षक)टॅग चे उदाहरण दाखविले आहे. जरी h1 व h6 हे दोनच टॅग प्रत्यक्ष दाखविले असले तरी इतर टॅग वापरून काय बदल होतो ते पहा. तसेच ठळक (b), तिरके (i) व अधोरेखित (u) शब्द कसे लिहायचे ते दाखविले आहे. येथेही br टॅग वापरला व न वापरला तर काय होते ते दाखविले आहे. b, i, u हे टॅग एकानंतर एक असे लिहिले तर ठळक तिरके, ठळक अधोरेखित वा ठळक तिरके अधोरेखित असे शब्द लिहिता येतात. प्रोग्रॅम मध्ये वरिलप्रमाणे निरनिराले बदल करून पहा. आता तुम्हाला कोणताही मजकूर वा पत्र हव्या त्या प्रकारे वेबपेजमध्ये दाखविता येईल.

अक्षरसंच

दुसऱ्या धड्यात आपण अक्षरांविषयी काही टॅग पाहिले. पण अक्षराचा प्रकार बदलला नाही. वेबपेजवर एरियल, टाईम्स न्यू रोमन, वर्दना, ताहोमा यासारखे वेगवेगळे अक्षरसंच (font) वापरता येऊ शकतात. उदा. त्यासाठी फॉन्टच्या टॅगचा उपयोग करण्यात येतो.

रंग - वेबपेज वा अक्षरांचा रंग आपल्याला हवा तसा निवडता येतो. रंग red, blue, green, gray अशा विविध नावानी वा अन्य प्रकारे दर्शविता येतात.

चित्र वा फोटो (इमेज)

वेबपेजवर चित्र असले की वेबपेजची शोभा वाढते. वेबपेजवर घालावयाचे चित्र सहसा png, jpg, gif याप्रकारचे व ५० केबीपेक्षा कमी मेमरी लागणारे असावे लागते अन्यथा वेबपेजवर ते चित्र उमटायला वेळ लागतो. फोटोशॉप किंवा फायरवर्क्ससारखे सॉफ्टवेअर वापरून फोटो वा चित्राचा आकार व मेमरी कमी करता येते. चित्र अधिक उटावदार दिसावे यासाठी त्यावर संस्कार करून मग ते वेबपेजमध्ये वापरले जाते. चित्र घालण्यासाठी img src (image source) हा टॅग वापरावा लागतो व चित्राचे स्थान व नाव द्यावे लागते.

hr (Horizontal Rule)

hr हा टॅग आडवी रेषा मारण्यासाठी वापरला जातो.

a (Anchor Link)

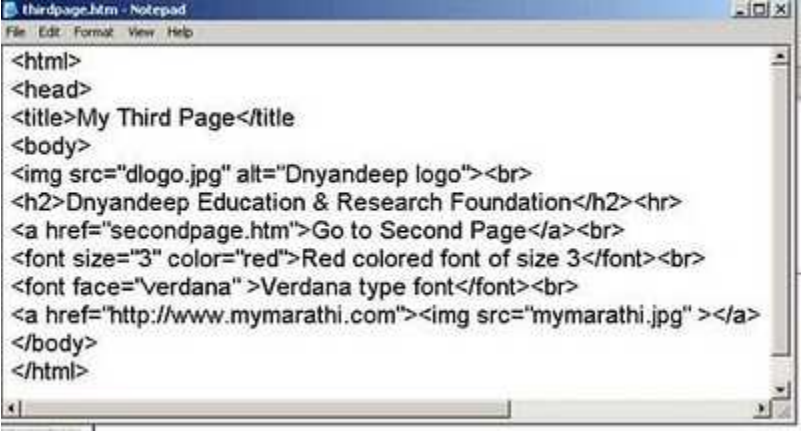
a हा टॅग html मध्ये सर्वात महत्वाचा आहे. कारण या टॅगचा वापर करून एका पानावरून दुसऱ्या पानासाठी लिंक (href) देता येते.

अँकर (a व /a) टॅगचा वापर करून शब्द समूह वा चित्र याना कशी लिंक (href) देता येते. ते खालील उदाहरणावरून स्पष्ट होईल.

thirdpage.htm

आता नोटपॅडमध्ये खाली दाखविल्याप्रमाणे टाईप करून तिसरे पान thirdpage.htm या नावाने सेव्ह करा.

करा.


```
<html>
<head>
<title>My Third Page</title>
<body>
<br>
<h2>Dnyandeep Education & Research Foundation</h2><hr>
<a href="secondpage.htm">Go to Second Page</a><br>
<font size="3" color="red">Red colored font of size 3</font><br>
<font face="verdana" >Verdana type font</font><br>
<a href="http://www.mymarathi.com"></a>
</body>
</html>
```

ब्राउजरमध्ये तिसरे पान कसे दिसेल हे खाली दाखविले आहे.

वरील प्रोग्रॅम मध्ये उदाहरणादाखल दाखविलेल्या इमेजेस (dlogo.jpg and mymarathi.jpg) ऐवजी आपण आपल्याकडे असणाऱ्या इमेजेस वापराव्यात. वरिल टॅगमध्ये अनेक वैशिष्ट्ये समाविष्ट करता येतात. या प्रोग्रॅम मध्ये अक्षरसंच, चित्र, व अँकर लिंक यात फेरबदल करून पहा. या विषयी अधिक सविस्तर माहिती आपण घेणार आहोतच.

वेबसाईट - रंगांची दुनिया

निसर्गात असणाऱ्या विविध रंगांमुळे जग आपल्याला सुंदर दिसते. त्याचप्रमाणे रंग वेबसाईटचे सौंदर्य खुलवितात. ब्लॅक अँड व्हाईट छपाईपेक्षा रंगीत जाहिराती व मासिके कितीतरी जास्त आकर्षक दिसतात. रंगांचा सुयोग्य वापर केल्यास वेबपेजही आकर्षक बनविता येते. सिनेमा, टीव्ही पाहत असताना ज्याप्रमाणे आपल्याला प्रत्यक्षाचा भास होतो तोच अनुभव आपण वेबसाईट पाहणाऱ्याला देऊ शकतो.

color code (रंग दर्शविण्याच्या पद्धती)

वेबसाईटवर रंग दर्शविताना रंगाचे नाव, विशिष्ट रंगातील लाल,हिरव्या व निळ्या रंगांचे प्रमाणदर्शक आकडे (r,g,b) वा हेक्झाडेसिमल पद्धतीची एक

संख्या अशा वेगवेगळ्या पद्धती वापरता येतात.

रंगांची नावे red,blue,yellow,gray,black यासारखी असतात.

दशमान पद्धती - आपण नेहमी दशमान पद्धती वापरून संख्या लिहितो. म्हणजे संख्येतील कोणत्याही स्थानाचा अंक ० पासून ९ पर्यंत असतो. ९ पेक्षा मोठी संख्या लिहायची झाल्यास स्थान वाढविले जाते उदा १० या संख्येत दोन अंक आहेत (एकम् स्थानाला ० तर दशम् स्थानाला १) याप्रमाणे स्थानांची नावे एकम्, दशम्, शतम्, सहस्र, दशसहस्र अशी दिली जातात.

rgb पद्धत - कोणताही रंग लाल, हिरवा व निळा या प्राथमिक रंगांच्या मिश्रणातून बनविता येतो. रंगाची छटा ० ते २५५ अशा एकूण २५६ अंकांत दर्शविता येते. सर्व रंगांच्या छटा शून्य असतील तर काळा रंग rgb(०,०,०) तयार होतो. सर्व रंग पूर्णपणे गडद असतील तर पांढरा रंग rgb(२५५,२५५,२५५) तयार होतो. याप्रमाणे लाल रंगासाठी rgb(२५५,०,०), हिरव्या रंगासाठी rgb(०,२५५,०) व निळ्या रंगासाठी rgb(०,०,२५५) हा (R,G,B) कोड वापरला जातो. या रंगांच्या कमीजास्त मिश्रणाने इतर अनेक रंग बनविता येतात. उदा. जांभळा रंग rgb(२५५,०,२५५), पिवळा रंग rgb(२५५,२५५,०)

हेक्झाडेसिबल पद्धत - हेक्झा म्हणजे सोळा. हेक्झाडेसिबल पद्धतीत ० ते ९ या अंकांनंतर १०,११,१२,१३,१४,१५ दर्शविण्यासाठी A(१०),B(११),C(१२),D(१३),E(१४),F(१५) अशी अक्षरे वापरली जातात. याप्रमाणे एका स्थानाची किंमत ० पासून १५ (एकूण १६) अशी बदलू शकते. दशमान पद्धतीतील २५५ या संख्या हेक्झाडेसिबल पद्धतीत FF अशी लिहावी लागते. रंग दर्शविण्यासाठी rgb मधील तीन संख्या एकत्र करून एक संख्या लिहिली जाते व हेक्झाडेसिबल पद्धतीसाठी # या चिन्हाचा उपयोग करतात. याप्रमाणे पांढरा रंग #FFFFFF, काळा रंग #000000, जांभळा रंग (लाल +निळा) #FF00FF, पिवळा रंग (लाल+हिरवा) #FFFF00 असे लिहिले जातात.

यातील रंगांच्या छटा ० ते २५५ वा ०० ते FF यादरम्यान बदलून अनेक रंग बनविता येतात.

अशा प्रकारे असंख्य (२५६ गुणिले २५६ गुणिले २५६) रंग बनविणे शक्य असले तरी सर्व मॉनिटरवरील रिझोल्युशनच्या मर्यादांमुळे हे रंग आहे तसे दिसू शकत नाहीत. यामुळे वेबसाईटच्या माध्यमासाठी काही रंग सुरक्षित मानले जातात व त्यांचाच सहसा वापर करण्यात येतो.

वेबसाईटसाठी सुरक्षित रंग - रंगछटा ० पासून २५५ पर्यंत असल्या तरी त्यातील सहा टप्प्यांवरील (०%,२०%,४०%,६०%,८०%,१००%) रंगछटा वापरून सुरक्षित रंग बनविले जातात हे टप्पे असे

RGB साठी ०,५१,१०२,१५३,२०४,२५५ व हेक्झाडेसिमल पद्धतीसाठी ००,३३,६६,९९,CC,FF.

उदा. निळ्या रंगातील छटा

#000000	
#000033	
#000066	
#000099	
#0000CC	
#0000FF	

सुरक्षित रंगछटा उदाहरणे

#CCFF33	204 - 255 - 51	
#CCFF66	204 - 255 - 102	
#CCFF99	204 - 255 - 153	
#CCFFCC	204 - 255 - 204	
#CCFFFF	204 - 255 - 255	
#FF0000	255 - 0 - 0	
#FF0033	255 - 0 - 51	
#FF0066	255 - 0 - 102	
#FF0099	255 - 0 - 153	
#FF00CC	255 - 0 - 204	
#FF00FF	255 - 0 - 255	
#FF3300	255 - 51 - 0	
#FF3333	255 - 51 - 51	
#FF3366	255 - 51 - 102	
#FF3399	255 - 51 - 153	
#FF33CC	255 - 51 - 204	
#FF33FF	255 - 51 - 255	

आता नवे लॅपटॉप व LCD मॉनिटर यांचे रिझोल्यूशन जास्त असल्याने सुरक्षित रंगांव्यतिरिक्त इतर रंगही त्यावर नीट दिसू शकतात. मात्र साध्या मॉनिटरवर ते जसेच्या तसे दिसणार नाहीत हे लक्षात ठेवले पाहिजे.

लेखनामध्ये अक्षरांचा व शब्दांचा रंग कसा दाखविता येतो हे आपण धडा ३ मध्ये पाहिले.

fontcolor="white" किंवा font color=#CC6699" किंवा
fontcolor="rgb(153,100,85)"

वरील उदाहरणात फॉन्ट कोडच्या दोन्ही बाजूस < व > ही चिन्हे घावी लागतात. मगच तो टॅग पूर्ण होतो.(या वेबपेजमध्ये प्रत्यक्ष टॅग दाखविणे शक्य नसल्याने हे भाग सुटे केले आहेत.

आता वेबपेजचाच रंग बदलावयाचा असेल तर BODY टॅगमध्ये BGCOLOR खालीलप्रमाणे लिहिता येतो.

```
body bgcolor="#BBE6FA"
```

किंवा

```
body bgcolor=rgb(51,153,102)
```

बऱ्याच वेळा rgb पद्धतीने लिहिलेला रंग फायरफॉक्ससारख्या ब्राउजरमध्ये नीट दिसत नाही. यासाठी शक्यतो हेक्झाडेसिमल पद्धतीत रंग दर्शवावा.

आता तुम्ही पहिल्या तीन धड्यात body चा bgcolor व font चा color बदलून त्यांचा वेबपेजवर काय परिणाम होतो ते पहा व आकर्षक रंगसंगती तयार करा.

वेबसाईट - बुलेटेड लिस्ट

आपल्याला पुष्कळवेळा काही नावांची यादी करायची असते. एकतर क्रमांक घालून वा काही खूण(bullet) काढून प्रत्येक ओळीवर आपण ती नावे लिहितो.

वेबसाईटवर अशी नावे लिहिण्यासाठी बुलेटेड लिस्ट वापरतात. क्रमांक यादी दाखविण्यासाठी ol (orderly list) तर बुलेटसाठी ul (unorderly list) हे टॅग वापरतात. अर्थात टॅग संपला हे दर्शविण्यासाठी /ol किंवा /ul हे टॅग लिहावे लागतात. नावाची प्रत्येक ओळ वेगळी दाखविण्यासाठी li व /li या टॅगचा वापर करावा लागतो. ज्ञानदीप फौंडेशनची संकेतस्थळे दाखविण्यासाठी खालील प्रोग्रॅम लिहून दाखविला आहे. (मराठी कसे लिहायचे याची माहिती नंतर देणार आहे. सध्या आपण त्याऐवजी इंग्रजी शब्द लिहून बघावेत.)

```
<html>
<body>
<h2>ज्ञानदीप फाँडेशनची संकेतस्थळे</h2>
<ul>
<li><a href="http://www.dnyandeep.net">ज्ञानदीप
फाँडेशन</a></li>
<li><a href="http://www.mymarathi.com">मायमराठी</a></li>
<li><a
href="http://www.sanskritdeepika.org">संस्कृतदीपिका</a></li>
<li><a href="http://www.sc<hool4all.org">स्कूल फॉर ऑल
(सर्वांसाठी मोफत शिक्षण) </a></li>
<li><a href="http://www.vidnyan.net">विज्ञान</a></li>
<li><a href="http://www.envis.org">पर्यावरण</a></li>
<li><a href="http://www.green-tech.biz">हरित तंत्रज्ञान</a></li>
<li><a href="http://www.mysangli.com">मायसांगली</a></li>
</ul>
</body>
</html>
```

वेबसाईटवर ही माहिती खालीलप्रमाणे
दिसेल.

ज्ञानदीप फाँडेशनची संकेतस्थळे

- [ज्ञानदीप फाँडेशन](http://www.dnyandeep.net)
- [मायमराठी](http://www.mymarathi.com)
- [संस्कृतदीपिका](http://www.sanskritdeepika.org)
- [स्कूल फॉर ऑल \(सर्वांसाठी मोफत शिक्षण\)](http://www.sc<hool4all.org)
- [विज्ञान](http://www.vidnyan.net)
- [पर्यावरण](http://www.envis.org)
- [हरित तंत्रज्ञान](http://www.green-tech.biz)
- [मायसांगली](http://www.mysangli.com)

आता हीच माहिती क्रमांकासहित येण्यासाठी प्रोग्रॅममध्ये फक्त ul च्या
जागी ol व /ul च्या जागी /ol लिहिले की खालीलप्रमाणे यादी
दिसेल.

ज्ञानदीप फाँडेशनची संकेतस्थळे

1. [ज्ञानदीप फाँडेशन](http://www.dnyandeep.net)
2. [मायमराठी](http://www.vidnyan.net)
3. [संस्कृतदीपिका](http://www.envis.org)
4. [स्कूल फॉर ऑल \(सर्वांसाठी मोफत शिक्षण\)](http://www.green-tech.biz)
5. [विज्ञान](http://www.mysangli.com)
6. [पर्यावरण](http://www.mysangli.com)
7. [हरित तंत्रज्ञान](http://www.mysangli.com)
8. [मायसांगली](http://www.mysangli.com)

एका

यादीतील एका नावाखाली त्या नावाविषयी दुसरी यादीदेखील करता येते.

```
<html>
<body>
<h2>ज्ञानदीप फाँडेशनची संकेतस्थळे</h2>
<ul>
<li><a href="http://www.dnyandeep.net">ज्ञानदीप फाँडेशन</a>
<ol>
<li>मायमराठी</li><li>संस्कृतदीपिका</li><li>स्कूल फॉर ऑल</li>
</ol>
</li>
<li><a href="http://www.vidnyan.net">विज्ञान</a></li>
<li><a href="http://www.envis.org">पर्यावरण</a></li>
<li><a href="http://www.green-tech.biz">हरित तंत्रज्ञान</a></li>
<li><a href="http://www.mysangli.com">मायसांगली</a></li>
</ul>
</body>
</html>
```

ती खालीलप्रमाणे

ज्ञानदीप फाँडेशनची संकेतस्थळे

- [ज्ञानदीप फाँडेशन](#)
 1. मायमराठी
 2. संस्कृतदीपिका
 3. स्कूल फॉर ऑल
- [विज्ञान](#)
- [पर्यावरण](#)
- [हरित तंत्रज्ञान](#)
- [मायसांगली](#)

दिसेल.

हेडींग,

पॅरेग्राफ, चित्र व बुलेटेड लिस्टचा वापर करून तुम्हाला आता आकर्षक माहिती लिहिता येईल.

वेबसाईट - टेबल

दिशोब लिहिण्यासाठी, बिल करताना, मार्कलिस्ट तयार करताना व अशाच कामासाठी तक्ता किंवा कोष्टक (table) वापरणे सोयीस्कर ठरते.

वेबपेजवर टेबल घालण्यासाठी table व /table हे टॅग वापरले जातात.

टेबलची बॉर्डर दिसावयास हवी असेल तर बॉर्डर साठी १,२ वा आवश्यक त्या जाडीसाठी वाढता आकडा लिहिला जातो. मात्र नको असल्यास त्याचे मूल्य ० लिहावे लागते.

प्रत्येक टेबलमध्ये आडव्या ओळी (rows) व उभे रकाने (columns) असतात. टेबलमध्ये पहिल्यांदा आडवी ओळ tr व /tr ने तयार करून जितके रकाने असतील तितक्या वेळा td व /td हे टॅग घालून त्याच्या आत माहिती लिहावी लागते.

वरील टेबलमध्ये प्रत्येक ओळ व रकाना यामुळे जो कप्पा बनतो त्याला

cell म्हणतात. टेबल फक्त एका कप्प्याचे असले तरी त्यात एक tr td /td /tr असे टॅग द्यावे लागतात.

टेबलमध्ये सहसा पहिल्या ओळीत रकान्याचे शीर्षक असते. त्यातील माहिती ठळक दिसावी म्हणून पहिल्या ओळीतील रकान्यांसाठी th व /th हे टॅग वापरता येतात. खाली एक टेबलचा प्रोग्रॅम दिला आहे.

```
<html>
<body>
<h4>Table with normal border</h4>
<table border="1">
<tr><th>No</th><th>Conference</th><th>City</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Green Building
Design</td><td>Kolhapur</td></tr>
<tr>
<td>2</td><td>Green-Tech2010</td><td>Bangkok</td></tr>
</table>
<h4>With a thick border:</h4>
<table border="8">
<tr> <td>Dnyandeep Foundation</td></tr>
</table>
<h4>With no border:</h4>
<table border="0">
<tr><td>1</td><td>Green-Tech.biz</td><td>Green</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Envis.org</td><td>Environment</td></tr>
</table>
</body>
</html>
```

त्याचे आउटपुट वेबपेजवर खालीलप्रमाणे येते.

Table with normal border

No	Conference	City
1	Green Building Design	Kolhapur
2	Green-Tech2010	Bangkok

With a thick border:

With no border:

- 1 Green-Tech.biz Green
- 2 Envis.org Environment

अशा टेबलचा वापर करून एका कप्प्यात माहिती तर दुसऱ्या कप्प्यात चित्र वा फोटो ठेवून चांगले वेबपेज करता येते. यात योग्य कप्पे निवडून माहिती चित्राच्या वर बाजूला वा खाली घालता येते.

वेबपेजचा टेबल लेआउट

कोणतेही वेबपेज पाहिले तर त्यात बहुतेकवेळा वरच्या बाजूला बॅनर, डाव्या बाजूला मेनूलिंक, उजव्या बाजूस माहिती व अगदी तळाशी वेबसाईट डिझाईनरचे नाव व कॉपीराईट मजकूर असतो. आपल्याला तसा टेबल लेआउट तयार करून वेबपेज तयार करता येईल.

यासाठी एक तीन ओळी व एक रकाना असलेले टेबल करून त्यातील मधल्या कप्प्यात दुसरे, एक ओळ व दोन रकाने असलेले टेबल तयार

करायचे.

वेबपेजची रूंदी मॉनिटरच्या स्क्रीनच्या रूंदीवर ठरवावी लागते. ८०० x ६०० आकाराच्या स्क्रीनसाठी साधारणपणे ७७९ पिक्सेल एवढी टेबलची रूंदी ठेवावी. हाय रिझोल्युशनच्या (१०२४ x ६००) मोठ्या स्क्रीन साठी lcd वा लॅपटॉपसाठी १००२ पिक्सेल रूंदी ठेवली जाते. मात्र ग्राहक कोणता मॉनिटर वापरतो हे निश्चित नसल्याने ही रूंदी पिक्सेल ऐवजी परसेंटेजमध्ये ठेवणे अधिक श्रेयस्कर असते.

टेबलची रूंदी १००% ठेवली की स्क्रीनच्या रूंदीप्रमाणे मग ते टेबल कमीजास्त रूंद होते. उंचीला त्याप्रमाणे बंधन नसते कारण जास्त माहिती असल्यास वेबपेजवर आपोआप स्क्रोल बार येतो. व तो वापरून आपल्याला वेबपेज खाली वर करता येते.

वरीलप्रमाणे वेबपेज ले आउटचा प्रोग्रॅम खाली दिला आहे.

```
<html>
<body>
<table width="100%"border="1">
  <tr><td> Top Banner </td></tr>
  <tr>
    <td><table width="100%"border="1">
      <tr>
        <td width="20%">Menu Links</td>
        <td width="80%">Contents</td>
      </tr>
    </table>
  </td>
</tr>
<tr> <td> Bottom </td></tr>
</table>
</body>
</html>
```

हे वेबपेज प्रत्यक्षात असे दिसेल.

Top Banner	
Menu Links	Contents
Bottom	

मोठ्या पूर्ण रुंदीच्या वेबपेजचे उदाहरण प्रत्यक्ष दाखविता येत नसल्याने अशा टेबल लेआउटचा नमुना व त्याप्रमाणे लेआउट असणाऱ्या वेबपेजचे चित्र खाली दिले आहे.

Banner Image
Dyandeep Foundation

Menu Links	Contents व्यंजन																				
— — — —	<table style="margin: auto;"> <tr> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">क</td> <td style="background-color: #ffffe0; padding: 5px;">ख</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ग</td> <td style="background-color: #ffe0e0; padding: 5px;">घ</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ङ</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffffe0; padding: 5px;">च</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">छ</td> <td style="background-color: #ffe0e0; padding: 5px;">ज</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">झ</td> <td style="background-color: #ffffe0; padding: 5px;">ञ</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ट</td> <td style="background-color: #ffe0e0; padding: 5px;">ठ</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ड</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ढ</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">ण</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffe0e0; padding: 5px;">त</td> <td style="background-color: #e0e0ff; padding: 5px;">थ</td> <td style="background-color: #ffffe0; padding: 5px;">द</td> <td colspan="2"></td> </tr> </table>	क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द		
क	ख	ग	घ	ङ																	
च	छ	ज	झ	ञ																	
ट	ठ	ड	ढ	ण																	
त	थ	द																			
Bottom	Designed by Dnyandeep Foundation																				

The screenshot shows a website interface for elementary Hindi learning. The header features the text 'आओ लिखो सीखो' (Aao Likho Seekho) and 'www.aao.com'. A vertical navigation menu on the left lists various categories like 'Home', 'About Us', 'Contact Us', etc. The main content area includes a welcome message, a grid of Hindi characters (अ, आ, इ, ई, उ, ऊ, ए, ऐ, ओ, औ, क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ, ट, ठ, ड, ढ, ण, त, थ, द), and several colorful illustrations of children and animals. A sidebar on the left contains text in Hindi, including 'क कल्प ख खरगोश' and 'अ आ'.

आपणही आता असे आपले स्वतःचे वेबपेज स्वतः फक्त नोटपॅडच्या साहाय्याने बनवू शकाल.

इंटरनेट, ब्राउजर व सर्व्हर

ब्राउजर व सर्व्हर

वेबसाईट व वेबपेजेस पाहण्यासाठी वापरला जाणारा प्रोग्रॅम म्हणजे ब्राउजर. ज्या कॉम्प्युटरवर वेबसाईट व वेबपेजेस ठेवलेली असतात त्याला सर्व्हर असे म्हणतात. असा सर्व्हर बारा महिने चोवीस तास (देखभाल व दुरुस्तीचा थोडा काळ वगळता) कार्यरत ठेवावा लागतो. साहजिकच सर्व्हर धुळिविरहित जागेत व कमी तापमानाला ठेवणे आवश्यक असते. शिवाय त्यावरील सर्व्हर प्रोग्रॅम व्यवस्थित चालू ठेवणे, व्हायरस वा हॅकिंगपासून तो सुरक्षित ठेवण्यासाठी सुयोग्य संरक्षण यंत्रणा (फायरवाल) त्यात बसवावी लागते. सर्व्हरला विनाखंड वीजपुरवठा करावा लागतो. यासाठी बॅटरी बँक अप व व्होल्टेज व करंटनियंत्रक बसवावे लागतात. सर्व्हरपासून वेबपेजेसची माहिती सर्वदूर पाठविण्यासाठी डिश प्रक्षेपक बसवावे लागतात. सर्व्हरपासून डिशपर्यंत इलेक्ट्रिक केबल जोडली जाते. डिशमधून प्रक्षेपित केलेली माहिती सॅटेलाईटवरून सर्वदूर परावर्तित केली जाते. टेलिफोन वा इंटरनेट सेवा देणाऱ्या कंपन्यांच्या ग्राहक यंत्रणेद्वारे त्याचे ग्रहण होते व नंतर केबलमधून वितरण केले जाते. ती कॉम्प्युटर सर्व्हरकडून ग्राहकाच्या ब्राउजरपर्यंत जाईपर्यंत इंटरनेटच्या जाळ्यातील अनेक टप्प्यांवर मार्गदर्शक कॉम्प्युटर (रूटर) मधून सर्वात जवळच्या मार्गाने छोट्या छोट्या तुकड्यात (पॅकेट्समधून) पाठविली जाते. ग्राहकाच्या ब्राउजरद्वारे त्याचे संकलन करून ती माहिती मॉनिटरवर दाखविली जाते. यासाठी TCP/IP नावाची प्रणाली वापरली जाते.

या सर्व यंत्रणेला खर्च बराच येतो व कुशल तंत्रज्ञांची व्यवस्था करावी लागते. वेबसाईट करू पाहणाऱ्या छोट्या कंपनीला वा व्यक्तीला हा खर्च पेलणे अशक्य असते. यासाठी इंटरनेट सर्व्हीस प्रोव्हायडर कंपन्यांचे साहाय्य घ्यावे लागते. त्यांच्या सर्व्हरवर आपली वेबसाईट ठेवली (वेबसाईट होस्ट करणे असे म्हणतात) की त्यांच्याकडून सर्व व्यवस्था केली जाते या सेवेबद्दल दरवर्षीला काही रक्कम भाडे म्हणून आकारले

जाते. भाड्याची रक्कम वेबसाईट कोणत्या प्लॅटफॉर्मवर आहे, त्याला किती जागा(मेमरी) लागते व किती बँडविड्थ पुरविली जाते यावर अवलंबून असते.

मेमरी - माहिती साठविण्यासाठी लागणाऱ्या हार्डडिस्कवरील जागेला मेमरी म्हणतात. मेमरीचा सर्वात लहान भाग म्हणजे बिट(bit) याची किंमत ० किंवा १ असते (द्विमान पद्धती). एका अक्षरासाठी ८ बिटचा संच वापरला जातो. त्याला बाईट (byte)असे म्हणतात. १०२४ बाईट म्हणजे १ किलोबाईट (1kb), असे १०२४ किलोबाईट म्हणजे १ एमबी (1mb - megabyte), असे १०२४ एमबी म्हणजे १ जीबी तर असे १०२४ जीबी म्हणजे १ टिबी (1tb - terrabyte) अशा चढत्या क्रमाने मेमरी मोजली जाते. एक पानाचा मजकूर साठविण्यासाठी फक्त २ केबी जागा पुरेशी होते. मात्र फोटोसाठी बरीच जास्त जागा लागते.(विशेष संस्कार करून ती १०० केबीपेक्षा कमी करता येते.) एका मिनिटाच्या ध्वनीफितीसाठी १ एमबी तर व्हिडिओसाठी सुमारे ५ एमबी जागा लागते. सर्वसाधारण वेबसाईटला (१५ ते २० पाने व प्रत्येक पानावर २ फोटो) सुमारे १० एमबी जागा पुरेशी होते. फोटोगॅलरी व ग्राफिक जास्त रिझोल्युशनचे असेल तर ५० एमबी जागा आवश्यक असते. ISP सेवा देणाऱ्या कंपन्या सहसा ५० एमबी जागा देतात.

बँडविड्थ - सर्व्हरकडून माहिती पाठविण्याचा तसेच ग्राहक कॉम्प्युटरवर माहिती ग्रहण करण्याचा वेग बँडविड्थवर अवलंबून असतो. सर्व्हरकडून अनेक वेबसाईटला सेवा पुरविल्या जात असल्याने ग्राहक संख्येत व माहितीच्या एकूण मागणीत वाढ झाली की माहिती देण्याचा व घेण्याचा वेग मंदावतो. जास्त बँडविड्थ असेल तर असा परिणाम होत नाही. छोट्या रस्त्यावरील वाहतूक व मोठ्या रुंद रस्त्यावरील वाहतुकीत जसा फरक पडतो. तसेच येथेही होते.

वेबसाईट - मेटा टॅग

वेबपेजच्या हेड(head)मध्ये वेबपेजविषयी सर्व माहिती असते. आपण मागे title व author हे दोन टॅग पाहिले. वेबपेजचे शीर्षक व लेखक यांची माहिती या टॅगमधून देता येते. ब्राउजरला वेबपेज दाखविण्यासाठी आवश्यक असणारी माहिती, तसेच शोधयंत्राला (Search Engine) मजकुरातील माहितीचा त्वरित शोध घेता यावा यासाठी description व key words हे मेटा टॅग वापरले जातात. description ही माहिती शोधयंत्राला मजकुराविषयी माहिती देण्यासाठी उपयुक्त ठरते तर key words म्हणजे मजकूर कशासंबंधी आहे हे शोधयंत्राला कळावे यासाठी दिलेले महत्वाचे शब्द होत. मात्र आता आधुनिक शोधयंत्रे केवळ कीवर्ड्सवर अवलंबून राहत नाहीत. त्यामुळे याचे महत्त्व कमी झाले आहे.

आता वेबपेजविषयी माहिती (metadata) देण्यासाठी मेटा टॅगचा कसा वापर करतात ते खालील उदाहरणावरून स्पष्ट होईल.

```
<HEAD>
```

```
<TITLE>Welcome to Dnyandeep Foundation </TITLE>
```

```
<META name="description" content="Dnyandeep Education & Research foundation is a public trust established in Sangli for use of IT in education and research for overall development of India. It is supported by Dnyandeep Infotech Pvt. Ltd., a well known Web Design Company with 150 websites to its credit.">
```

```
<META name="keywords" content="Education, IT, Web Design, Marathi, Environment, Energy, Green Building, Green Technology">
```

```
</HEAD>
```

REFRESH

ब्राउजरला वेबपेज उघडण्यास वेळ लागत असेल तर आपण रिफ्रेश बटन दाबून पुनः पेज लोड करतो. हे कार्य १० सेकंदानी आपोआप व्हावे यासाठी खालील मेटाटॅग वापरतात.

```
meta http-equiv="refresh" content="5; url=http://www.dnyandeep.net"
```

ताज्या बातम्या, शेअरचे भाव इत्यादी सतत बदलती माहिती वेबपेजवर

लोड केली जात असेल तरी नवी माहिती लगेच दिसण्यासाठी या टॅगचा वापर करून पेज रिफ्रेश केले जाते.

REDIRECT

काही वेळा वेबसाईट वा वेबपेजचे नाव व जागा बदलली असल्यास जुन्या वेबपेजवर जाणाऱ्या ग्राहकाला वेबपेज दिसत नाही. अशावेळी या वेबपेजवरून नव्या वेबपेज वा वेबसाईटकडे ग्राहकाला रिडायरेक्ट करण्यासाठी (आपोआप नेण्यासाठी) वरीलप्रमाणेच रिफ्रेश मेटाटॅग वापरतात. मात्र वेबपेजचे नाव वेगळे नवे देतात.
meta http-equiv="refresh" content="5; url=http://www.mymarathi.com"
याचा अर्थ ब्राउजरने ५ सेकंदांनी http://www.mymarathi.com हे नवे वेबपेज उघडावे.

NOINDEX

काहीवेळा शोधयंत्राने हे पान शोधू नये असे आपणास वाटत असेल तर meta name="ROBOTS" CONTENT="NOINDEX" असा मेटा टॅग वापरावा.

आपण इतरही काही माहिती मेटा टॅगने देऊ शकता मात्र त्याची दखल शोधयंत्राद्वारे घेतली जात नाही.

वेबसाईट टॅग गुणविशेष

वेबपेजसाठी लागणारे बहुतेक महत्वाचे टॅग आपण पाहिले. परंतु या टॅगना आवश्यक ते गुणविशेष (attributes) दिल्याशिवाय वेबपेजची मांडणी आपल्याला हवी तशी करता येत नाही. या आधीच्या उदाहरणांमध्येही आपण body टॅगसाठी bgcolor, फॉन्टसाठी size व color आणि टेबलसाठी border व width हे attributes वापरले होते. attribute हे टॅगसंबंधी असल्याने टॅगच्या आत द्यावे लागतात.

आता असे कोणकोणते वापरता येतात त्याची माहिती खाली दिली आहे. (टॅगच्या < व > या खुणा व संपल्याचा टॅग दाखविलेला नाही याची नोंद घ्यावी.)

Body(body)

background="filename"
bgcolor="color value"
text="color value"
link="color value"
vlink="color value"

Division(div)

align="right/left/center"
style="property:value;"
class="classname"

Span (inline)(span)

style="property:value;"
class="classname"

Line Break(br)

clear="left/right/all"

Paragraph(p)

align="center/right"

Headline(h1,h2,h3,h4,h5,h6)

align="center/right"

Font(font)

face=" name, name"
size="+/-value/fixed size"
color="color value"

Note: the font tag is being phased out in favor of CSS styles.

Horizontal Rule(hr)

size="XX"
width="XX/XX%"
noshade

Division(div)

align="left/center/right"

List Tags

1.Unordered List(ul)

type="disc/circle/square"

2.Ordered List(ol)

type="I/A/1/a/i"

start="value to start counting at"

List Item(li)

type=all ul and ol options

Anchor Link Tag(a)

href="filename"

target="windowname"

Image Tags (img)

src="filename"

align="left/right"

width="XXX"

height="XXX"

alt="text that describes image"

ISMAP

USEMAP="#mapname"

Client-side Imagemap Tags

Define Map(map)

name="mapname"

Area Definition(area)

shape="rect/circle/poly/point"

coords="X,Y,X,Y"

href="imagenname"

Table(table)

border="X"

width="XX/X%"

cellspacing="XX"

cellpadding="XX"

bgcolor="color value" background="filename"

Table Row(tr)

align="left/center/right"
valign="top/middle/bottom"
bgcolor="color value"

Table Data(td)

align="left/center/right"
valign="top/middle/bottom"
width=X
nowrap
colspan="X"
rowspan="X"
bgcolor="color value"

Table Header(th)

align="left/center/right"
valign="top/middle/bottom"
width=X
nowrap
colspan="X"
rowspan="X"
bgcolor="color value"

Caption(caption)

align="left/center/right"
valign="top/middle/bottom"

Frame Tags**Set Frames**(frameset)

cols="XX/XX%/*"
rows="XX/XX%/*"

Frame Definition(frame)

src="filename"
name="framename"
noresize
scroll=auto/yes/no
marginwidth="XX"
marginheight="XX"

Base(base)

target="framename"/

"_self"/
"_top"/
"_parent"
(Note the underscores)

No Frames(noframes)

Between start and end tags, place the content that appears when a non-frames browser loads this page.

Form Tag (form)

method=get/put
action="programname"

Input Field(input)

name="variablename"
type=text/password/
checkbox/radio/submit/
reset/image

Selection List(select)

name="variablename"
size=XX
multiple

Scrolling Text Field(textarea)

name="variablename"
rows=XX
cols=XX

वरील सर्व टॅगचा त्यांच्या गुणविशेषासह वापर करून पहा. याची काही उदाहरणे पुढील लेखात दिली जातील.

टॅग उदाहरणे

१. body, div, span, align, li टॅग आणि attributes चे उदाहरण

```
<html>
<body bgcolor="#e0e0e0" text="brown" vlink="green">
<h1 align="center">Tags & Attributes Example-1</h1>
<div align="left"><ul type="square"><li>About Dnyandeep
</li><li>Activities<li>Contact</li></ul></div>
<p align="center">Effect of alignment attribute</p>
<div align="right"><a
href="http://www.school4all.org">Free <span><b>Online
School</b> for All </a></div>
</body>
</html>
```

Tags & Attributes Example-1

- About Dnyandeep
- Activities
- Contact

Effect of alignment attribute

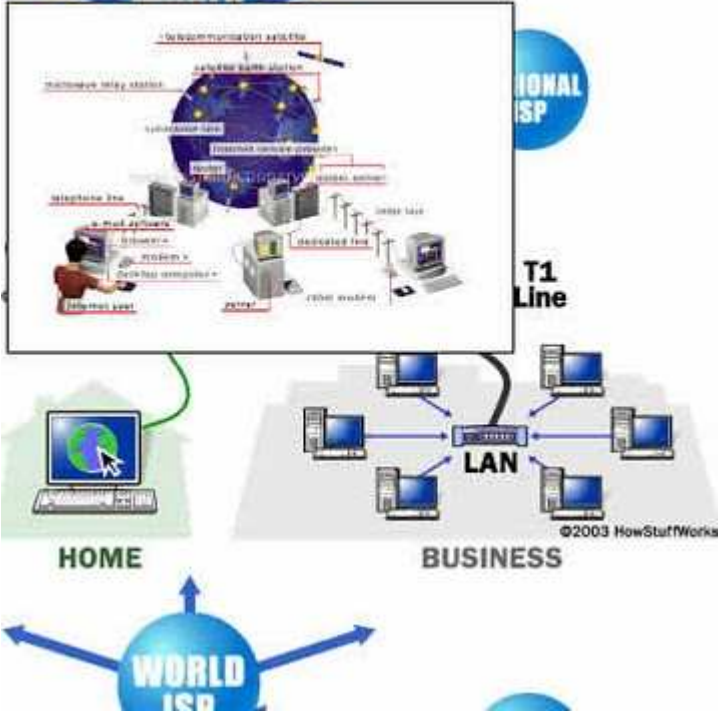
[Free Online School for All](#)

२. body background आणि img टॅग आणि attributes चे उदाहरण

```
<html>
<body background="webserver.gif" >
<h3 align="left">Tags & Attributes Example-2</h3>

</body>
</html>
```

Tags & Attributes Example-2

वेबसाईट फ्रेम्स

एकाच टीव्ही स्क्रीनवर निरनिराळ्या भागांत वेगवेगळे कार्यक्रम दाखविता येतात. त्याप्रमाणे कॉम्प्युटरच्या मॉनिटरवर निरनिराळ्या भागांत वेगवेगळी वेबपेजेस दाखविण्यासाठी फ्रेम्सचा वापर केला जातो. पूर्वी फ्रेम्सचा वापर करून वेबसाईट बनविली जायची. मात्र ज्या ब्राउजरला फ्रेम्स दाखविता येत नाहीत त्याच्यासाठी नो फ्रेम्स चा पर्याय ठेवला जायचा. सध्या फ्रेम्सच्या ऐवजी अन्य प्रभावी सुविधा उपलब्ध झाल्याने

फ्रेम्सचा वापर फारसा होत नाही. गुगलवर इमेज पाहताना एका छोट्या फ्रेममध्ये गुगलचा संदर्भ व दुसऱ्या मोठ्या फ्रेममध्ये इमेज असणारे वेबपेज आजही आपल्याला पहायला मिळते.

फ्रेम्सचा वापर करून वेबसाईट बनवायची झाल्यास एका टेबलमध्ये जसे दुसरे टेबल घालता येते त्याप्रमाणे एका मुख्य फ्रेममध्ये बॅनर, डावीकडील मेनू व उजवीकडील वेबपेजसाठी आणि तळटीपेसाठी वेगवेगळ्या फ्रेम्स घातल्या जातात.

खालील उदाहरणामध्ये एक ३ पानाची वेबसाईट, फ्रेम्स वापरून कशी करता येईल ते दाखविले आहे.

खाली frames.htm चे कोड पहा. यात मुख्य फ्रेमसेटमध्ये बॅनरसाठी एक फ्रेम, डावीकडील मेनू (menu.htm) व उजवीकडील वेबपेजसाठी (contents.htm) एक फ्रेमसेट (दोन फ्रेम्स असणारा) आणि खाली तळटीपेसाठी (bottom.htm) एक फ्रेम वापरली आहे. मेनू व कंटेंट फ्रेम्सना menu व contents अशी नावे दिली आहेत. त्याचा उपयोग मेनूमधील लिंकसाठी होतो.

```
<html>
<frameset rows="25%,70%,5%">
  <frame src="banner.htm" />
  <frameset cols="20%,80%">
    <frame src="menu.htm" name="menu" />
    <frame src="contents.htm" name="contents"/>
  </frameset>
<frame src="bottom.htm" />
</frameset>
</html>
```

आता banner.htm, menu.htm, contents.htm, bottom.htm अशी वेगवेगळी वेबपेजेस केली आहेत. त्यात contents.htm हे वेबपेज मेनूमधील

aboutus.htm सारखेच ठेवले

-----banner.htm-----

```
<html> <table border="0">
<tr><td></td><td>
<h1>Dnyandeep </h1><h2>Lamp of
Knowledge</h2></td></tr></table></html>
```

-----menu.htm-----

```
<html> <b>Menu</b><ul><li><a href="aboutus.htm"
target="contents">About Us</a></li>
<li><a href="activities.htm" target="contents">
Activities</a></li>
<li><a href="contact.htm" target="contents">
Contact</a></li></ul></html>
```

-----contents.htm-----

```
<html> <h1>About Dnyandeep</h1>
Dnyandeep stands for following two organizations
<ul><li>Dnyandeep Infotech Pvt. Ltd.</li>
<li>Dnyandeep Education & Research
Foundation</li></ul></html>
```

-----bottom.htm-----

```
<html><a href="http://www.dnyandeep.com"
target="_blank">Designed by Dnyandeep
Infotech Pvt. Ltd.</a></html>
```

आहे.

मेन्मधील प्रत्येक पर्यायाची

वेबपेजेस (aboutus.htm, activities.htm, contact.htm) खाली दिली आहेत.

-----aboutus.htm-----

```
<html> <h1>About Dnyandeep</h1>
```

```
Dnyandeep stands for following two organizations
```

```
<ul><li>Dnyandeep Infotech Pvt. Ltd.</li>
```

```
<li>Dnyandeep Education & Research Foundation</li>
```

```
</ul></html>
```

-----activities.htm-----

```
<html> <h2>Activities of Dnyandeep Infotech</h2>
```

```
<p>Website Design & Software Development<br>
```

```
E mail - info@dnyandeep.com</p>
```

```
<h2>Activities of Dnyandeep Foundation</h2>
```

```
<p>Use of IT for Education & Research<br>
```

```
E mail - info@dnyandeep.net</P></html>
```

-----contact.htm-----

```
<html><h3>Dnyandeep Education
```

```
& Research Foundation</h3>|
```

```
C/o M.T.E. Society Office, Miraj-Sangli Road<br>
```

```
Vishrambag, Sangli-416415<br>
```

```
E mail - info@dnyandeep.net</html>
```

frames.htm हे वेबसाईटचे मुख्य पान आहे. ते ब्राउजरमध्ये पाहिल्यास खालील प्रमाणे पहिले पान दिसेल.

Dnyandeep

Lamp of Knowledge

Menu

- [About Us](#)
- [Activities](#)
- [Contact](#)

About Dnyandeep

Dnyandeep stands for following two organizations

- Dnyandeep Infotech Pvt. Ltd.
- Dnyandeep Education & Research Foundation

Activities या पर्यायावर क्लिक केल्यास contents भागात activities.htm हे वेबपेज दिसेल.

Dnyandeep

Lamp of Knowledge

Menu

- [About Us](#)
- [Activities](#)
- [Contact](#)

Activities of Dnyandeep Infotech

Website Design & Software Development
E mail - info@dnyandeep.com

Activities of Dnyandeep Foundation

Use of IT for Education & Research
E mail - info@dnyandeep.net

Contact या पर्यायावर क्लिक केल्यास contents भागात contact.htm हे वेबपेज दिसेल.

Dnyandeep

Lamp of Knowledge

Menu

- [About Us](#)
- [Activities](#)
- [Contact](#)

Dnyandeep Education & Research Foundation

C/o M.T.E. Society Office, Miraj-Sangli Road
Vishrambag, Sangli-416415
E mail - info@dnyandeep.net

वरील उदाहरणाचा उपयोग करून तुम्हाला फ्रेम बेस्ड वेबसाइट तयार करता येईल.

वेबसाईट टेबल टॅग्स

वेबपेजवर टेबलचा वापर करून माहिती वा चित्रे घातली तर ती व्यवस्थित दिसण्यासाठी टेबलमधील attributesचा योग्य वापर करणे आवश्यक असते. टेबलमधील प्रत्येक आडवी ओळ(tr) व उभा रकाना (td) यामुळे जो कप्पा किंवा सेल (cell) तयार होतो त्यासाठी cellpadding व cellspacing हे दोन महत्वाचे attributes आहेत. cellpadding हे सेलच्या आतल्या बाजूस मजकूर वा चित्राच्या भोवताली ठेवायची मोकळी जागा दर्शविते. तर cellspacing हे टेबल व सेल किंवा दोन सेलमधील मोकळी जागा दर्शविते. खालील उदाहरणात ४०० पिक्सेल रुंदीचे व २ पिक्सेल जाडीच्या बॉर्डरचे टेबल करण्यासाठी खालील कोड वापरले आहे. (< व > या खुणा वगळल्या आहेत.)

```
table width="400" border="2" cellpadding="10" cellspacing="20" bgcolor="#003366"
```

येथे cellspacing वेगळे कळण्यासाठी table या टॅगला निळा रंग bgcolor="#003366" दिला आहे. cellpadding वेगळे कळण्यासाठी tr व td साठी तपकिरी रंग (bgcolor="#993300") वापरला आहे व या सेलमध्ये वेबसाईटचे छोटे चित्र दाखविण्यासाठी खालीलप्रमाणे img टॅगला attributes दिले आहेत. (< व > या खुणा वगळल्या आहेत.)

```
img src="debonair.jpg" width="150" height="100" alt="Debonair equipments" longdesc="http://www.debonairequipments.com"
```

खालील वेबपेजवरून आपल्याला सेल पॅडींग (तपकिरी १० पिक्सेल रुंदी) व सेल स्पेसिंग (निळे २० पिक्सेल रुंदी) यातील फरक समजून येईल.

Websites designed by Dnyandeep Infotech Pvt. Ltd.

सेल पॅडींग नसेल तर मजकूर सेलबॉर्डरला चिकटून दिसतो. म्हणून सेल पॅडींगचा उपयोग लिखित मजकुराला मार्जिन देण्यासाठी केला जातो. तसेच चित्रासाठी हव्या त्या प्रकारची बॉर्डर दाखविण्यासाठी त्याचा उपयोग होतो. सेल स्पेसिंगचा वापर बहुदा केला जात नाही. अर्थात त्याचा वापर करून खाली दाखविल्याप्रमाणे चित्रांना उठावदारपणा येण्यासाठी योग्य बॅकग्राउंड देता येते.

वेबसाईट स्टाईलशीट

आपण वेबपेजमधील टॅगना गुणविशेष (attributes) कसे द्यायचे ते पाहिले. html 4 या html च्या सुधारित आवृत्तीप्रमाणे हेच गुणविशेष आता स्टाईल (style) या एकाच पद्धतीने दिले जातात. उदाहरणार्थ

```
body style="background-color:yellow"
```

```
h2 style="text-align:center"
```

```
p style="font-family:courier new; color:blue; font-size:20px"
```

भविष्यकाळात attributes चा वापर न करता स्टाईल पद्धतच वापरावी लागणार आहे. html प्रोग्रॅममध्ये टॅगबरोबर attributes दिले तर प्रोग्रॅम वाचण्यात अडचण येते. तसेच त्याचप्रकारचे अनेक टॅग असले तर प्रत्येक ठिकाणी असे

attributes द्यावे लागतात. यावर उपाय म्हणून स्टाईल हेड(head)

टॅगमध्येच लिहून ठेवायची व body टॅगमध्ये attributes न देता केवळ साधे टॅग वापरायचे अशी सुधारणा करण्यात आली. त्याचे उदाहरण खाली दिले आहे.

```
<html><head><style type="text/css">
body {background-color:skyblue}
h2 {text-align:center; color:red}
p {font-family:times;color:blue;font-size:16; align:left;
font-weight:bold}
</style></head>
<body><h2>Dnyandeep Foundation</h1>
<p>Dnyandeep Education & Research Foundation,
Sangli is a public charitable trust. It is established for
undertaking Research & Development projects in
Information Technology for overall development of
India.</p>
<p> It conducts seminars, exhibitions and training
programs for achieving mass literacy, science
awareness and human resource development.</p>
<h2>Activities of the Foundation</h2>
<p>With the help of Dnyandeep Infotech, the
foundation has launched various websites.</p><p> it
has conducted number of seminars on green
Building, Green City and green Technology in last
four years.</p></body></html>
```

या प्रोग्रॅमचे वेबपेज खाली दाखविले आहे.

Dnyandeep Foundation

Dnyandeep Education & Research Foundation, Sangli is a public charitable trust. It is established for undertaking Research & Development projects in Information Technology for overall development of India.

It conducts seminars, exhibitions and training programs for achieving mass literacy, science awareness and human resource development.

Activities of the Foundation

With the help of Dnyandeep Infotech, the foundation has launched various websites.

it has conducted number of seminars on green Building, Green City and green Technology in last four years.

वरिल उदाहरणात body style चा रंग वेबपेजला आला आहे. h2 आणि p या टॅगच्या स्टार्इल हेडमध्ये दिल्यामुळे प्रोग्रॅममध्ये त्याची पुनरावृत्ती टळली असून सर्व ठिकाणी त्याचा योग्य वापर झाला आहे. स्टार्इल टॅगमुळे प्रोग्रॅम व प्रेड्रॅटेशन एकमेकापासून वेगळे झाल्याने प्रोग्रॅम अधिक सुलभतेने वाचणे शक्य झाले आहे.

याच्या पुढची पायरी म्हणजे हेड टॅगमधील स्टार्इलचा कोड वेगळ्या फार्इलमध्ये (style.css) सेव्ह करायचा व हेड टॅगमध्ये खालीलप्रमाणे त्याची लिंक द्यायची.

```
link rel="stylesheet" type="text/css" href="style.css"
```

आता style.htm व style.css दोन वेगळ्या फार्इल झाल्यामुळे प्रोग्रॅमपासून स्टार्इलशीट पूर्णपणे वेगळा झाला. ज्यावेळी style.htm हे वेबपेज ब्राउजरमध्ये उघडले जाते त्यावेळी style.css हा स्टार्इलशीट प्रोग्रॅमला

जोडला जातो व त्या स्टार्डलचा उपयोग करून वर दाखविल्याप्रमाणेच वेबपेज दिसते.

वेबसाईटचे नाव - डोमेन नेम

ब्राउजर व सर्व्हरची माहिती घेताना वेबसाईटच्या डोमेन नेमचा उल्लेख केला नव्हता. मात्र स्थानिक इंटरनेट असो की बाहेरचे विश्वव्यापी इंटरनेट असो वेबसाईटला काहीतरी विशिष्ट नाव असावे लागते. विश्वव्यापी इंटरनेटला वेबसाईट जोडली असेल तर ते एकमेवाद्वितीय असणे आवश्यक ठरते अन्यथा एकाच नावाच्या दोन वेबसाईट असल्या तर सर्व्हर वा ब्राउजर या दोहोंसाठी ते अडचणीचे ठरेल. स्थानिक इंटरनेटच्या बाबतीतही एका इंटरनेटमध्ये प्रत्येक वेबसाईटचे नाव वेगळे असावेच लागते.भले तसेच नाव दुसऱ्या स्वतंत्र इंटरनेटमध्ये वापरले असले तरी फारसे बिघडत नाही. कारण ते फक्त अंतर्गत वापरासाठी असते.

वेबसाईटचे नाव कसे असावे

डोमेन नेम किंवा वेबसाईटचे नाव हे सुटसुटीत, अर्थवाही व लक्षात ठेवण्याजोगे असावे. नाव लिहिताना स्पेलिंग चुकेल असे शब्द वापरू नयेत. खुद्द आमच्या संस्थांच्या वेबसाईटची नावे www.dnyandeep.com व www.dnyandeep.net ही स्पेलिंग खास चुकणारी असल्याचे आमच्या लक्षात आले आहे. यापेक्षा आद्याक्षरे वापरून [dipl](http://dipl.com) व [derf](http://derf.com) अशी ठेवली असती तर जास्त बरे झाले असते. काही वेळा ग्राहकाच्या इच्छेनुसार व आग्रहानुसार मोठे नाव ठेवले जाते. उदाहरणार्थ www.patwardhanhighschoolsangli.org मात्र या लाबलचक नावामुळे फारच थोडे लोक या वेबसाईटकडे वळतात. www.mymarathi.com या नावातील com या दुय्यम नावामुळे वेबसाईट व्यावसायिक असल्याचे भासते. tata.com, godaddy.com, yahoo.com ही नावे अधिक चांगली आहेत. काहीवेळा अर्थवाही अंक वा अक्षरे वापरून नाव सुटसुटीत करता

येते. उदा. school4all.org,esakal.com,net4.in,way2sms.com. एखादी संस्था दरवर्षी एक कार्यक्रम वा सेमिनार करीत असेल तर त्या नावाने (वर्षाचा उल्लेख न करता) वेबसाईट करणे योग्य असते. उदा. habitat2010.org ऐवजी habitat.org कारण यामध्ये पूर्वीच्या कार्यक्रमांची नोंद ठेवता येते. पूर्वीच्या चुका होऊ नयेत म्हणून ज्ञानदीपतर्फे आता ग्राहकांचे प्रबोधन करून योग्य नाव सुचविले जाते.

इंटरनेटमध्ये सहसा प्रत्येक कॉम्प्युटर वेगळ्या नावाने ओळखला जातो. व त्याला खाजगी IP - Internet Protocol (पत्ता) दिला जातो. मात्र बाह्य इंटरनेटसाठी वेबसाईटला निश्चित असा पूर्ण पत्ता (FQDNs - Fully qualified domain name) व सार्वजनिक पत्ता (public IP address) देणे आवश्यक असते. इंटरनेट व इंटरनेट सर्व्हरच्या नावाचा (host header name) वापर करून एकमेकांशी संपर्क ठेवू शकतात या व्यवस्थेद्वारे एकच IP address अनेक वेबसाईटसाठी वापरणे शक्य होते.

कॉम्प्युटरचे नाव चार संख्यांच्या समूहाने दर्शविले जाते. त्यातील प्रत्येक संख्या 0 ते 255 या दरम्यान असावी लागते. सहसा ही नावे एका सबनेटमधील दिली जातात. उदाहरणार्थ 192.168.10.0 या सबनेटमध्ये 192.168.10.1 ते 192.168.10.254 पर्यंत नावे देता येतात. जरी चार संख्यांचे नाव वेबसाईटला दिले तरी ते लक्षात ठेवणे अवघड जाते यासाठी वेबसाईटच्या विषयाशी वा संस्थेशी संबंधित असे शब्द वापरून पर्यायी नाव तयार केले जाते यालाच डोमेन नेम (Domain Name) असे म्हणतात. या नावात दोन भाग असतात. पहिल्या भागात वेबसाईटसंबंधित नावावर दुसऱ्या भागात वेबसाईटचा प्रकार ओळखता यावा यासाठी प्रचलित असे com, gov,org, net,in यासारखे दुय्यम नाव घेऊन व एका बिंदूने ते भाग जोडून पूर्ण डोमेन नेम तयार करतात. जसे dnyandeep.net. www ही अक्षरे या नावाआधी बिंदूने जोडली की बाह्य इंटरनेटसाठी पूर्ण नाव www.dnyandeep.net असे तयार होते.

दुय्यम नाव com असेल तर वेबसाईट व्यावसायिक आहे gov असेल तर शासकीय आहे व org असेल तर धर्मादाय संस्थेची वेबसाईट आहे असे ओळखता येते. देश व प्रदेशाप्रमाणेही दुय्यम नाव देता येते जसे in (India), au (Australia), uk(United Kingdom),asia इत्यादी. आता net,tv,biz इत्यादी बरीच नवी दुय्यम नावे वापरली जाऊ लागली आहेत व केवळ दुय्यम नावाने वेबसाईटचा प्रकार निश्चित करता येत नाही.

इंट्रानेट(स्थानिक खाजगी नेटवर्क) साठी खालील सबनेट राखीव ठेवण्यात आले आहेत.

10.0.0.0 - 10.255.255.255

172.16.0.0 - 172.31.255.255

192.168.0.0 - 192.168.255.255

इंट्रानेटमध्ये कॉम्प्युटरच्या नेटबायॉस नावाशी अक्षरी नाव जोडले जाते.

बाह्य इंटरनेटवर संदेश पाठविणे व ग्रहण करणे यासाठी (TCP/IP - Transmission Control Protocol/Internet Protocol) या पद्धतीचा वापर केला जातो. या पद्धतीनुसार नाव जोडणीसाठी डोमेन नेम सिस्टीम (DNS - Domain Name System) वापरली जाते. ISP (Internet Service Provider) कंपनीच्या अमेरिकन रजिस्ट्री फॉर इंटरनेट नंबरस या संस्थेकडून IP address चे ब्लॉक्स (सबनेट्स) विकत घेतात. त्यातील एक पत्ता वेबसाईटच्या नावाशी (डोमेन नेम) जोडून ते नाव जागतिक रजिस्टरमध्ये नोंदले जाते. यालाच डोमेन रजिस्ट्रेशन असे म्हणतात. हे नाव उपलब्ध आहे की नाही हे IANA - Internet Assigned Numbers Authority यांच्या मध्यवर्ती रजिस्टरमध्ये पडताळून पाहूनच हे रजिस्ट्रेशन केले जाते. या कामासाठी व IP address साठी ISP कंपनीकडून दरवर्षी भाडे आकारले जाते. दुय्यम नावानुसार व मागणीनुसार या भाड्यात फेरबदल केले जातात.

वेबसाईटचा पत्ता ओळखण्यास खालील गोष्टींची आवश्यकता असते.

१. ज्या कॉम्प्युटरवर वेबसाईट ठेवली आहे त्या कॉम्प्युटर(सर्व्हर)चे नाव
२. IP address
३. पोर्ट नंबर (कॉम्प्युटरवरील वेबसाईटच्या मेमरी लोकेशनचा पत्ता)

४. सर्व्हरचे पर्यायी नाव (Host header name)

इंटरनेटवर वेबसाईट शोधण्यासाठी URL(Universal Resource Locator) लिंकचा वापर करता येतो. उदा हरणार्थ <http://www.microsoft.com> (शाब्दिक नाव) किंवा <http://207.46.230.210> (IP address - सांकेतिक मूळ नाव) या नावाला जोडून पोर्ट नंबरही देता येतो.

उदा.<http://www.microsoft.com.80>/ किंवा <http://207.46.230.210.80>

कॉम्प्युटरचा IP address व TCP/IP सेटींग शोधणे

कॉम्प्युटरच्या कंट्रोल पॅनेलमध्ये नेटवर्क कनेक्शन पर्याय निवडून त्यावर डबल क्लिक केले की लोकल एरिया नेटवर्कचा पर्याय दिसतो. त्यावर राईटक्लिक करून प्रॉपर्टीज हा पर्याय निवडावा. येणार्या डायलॉग बॉक्समधील TCP/IP वर क्लिक करावे. म्हणजे IP address व TCP/IP ची सेटींग दिसतील.

वेबसाईट - टेबललेस लेआउट

स्टाईलचा उपयोग करून html प्रोग्रॅम पासून css स्टाईल कशी वेगळी करायची हे आपण पाहिले. शोधयंत्राच्या दृष्टीने वेबपेज प्रोग्रॅममधील ही सुधारणा फार उपयुक्त ठरते. याच्या पुढची पायरी म्हणजे प्रचलित टेबल लेआउटच्या ऐवजी आधुनिक div टॅगवर आधारित लेआउट तयार करणे.

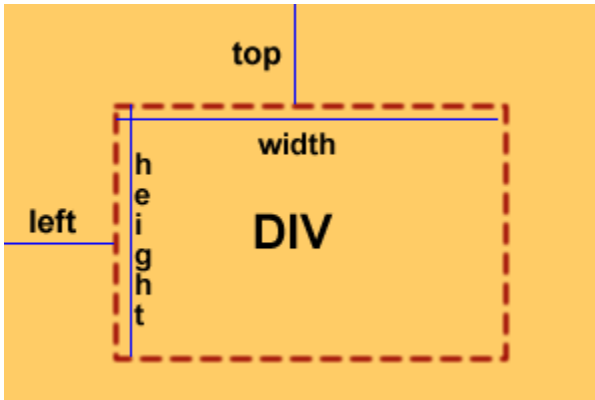
टेबल लेआउटमध्ये एकात एक टेबल घालावी लागत असल्याने tr व td या टॅगचा बराच मोठा गुंता तयार होतो व कोणता टॅग कोणत्या टेबलचा हे समजण्यात अडचण येते. शिवाय शोधयंत्रे अगदी थोड्या अवधीत वेबपेजवरील माहिती गोळा करित असल्याने टेबलच्या आतील माहिती त्यांच्याकडून घेतली जाईल की नाही याची खात्री नसते. याचा वेबसाईटच्या पेजरॅकवर (प्राधान्य क्रम) अनिष्ट परिणाम होतो व वेबसाईटचे नाव गुगल, याहू यासारख्या शोधयंत्राने केलेल्या यादीत फार

खाली जाते. माहिती शोधणारा ग्राहक सहसा पहिल्या एक दोन पानावरिल वेबसाईटच पाहत असल्याने आपलि वेबसाईट त्याला न सापडण्याची शक्यता असते.

सुदैवाने div टॅगचा उपयोग करून आपण टेबल वापरून केलेल्या कोणत्याही लेआउटसारखा वेबपेजचा लेआउट बनवू शकतो. त्यामुळे आता बहुतेक सर्व वेबसाईट या टेबल ऐवजी div टॅगचा उपयोग करून तयार केल्या जातात. मात्र div टॅगची वैशिष्ट्ये नीट समजली नाहीत तर लेआउटमध्ये फार घोटाळे होतात व अपेक्षेप्रमाणे सर्व ब्राउजरवर व वेगवेगळ्या मॉनिटरवर वेबपेज एकसारखे दिसेल याची खात्री देता येत नाही.

तसे पाहिले तर div टॅगची तुलना टेबलमधील एका सेल वा कप्प्याशी करता येईल. अनेक ओळी व रकाने असणाऱ्या टेबलऐवजी एकच कप्पा असणाऱ्या div टॅगचा एकात एक पुनःपुन्हा वापर करून पाहिजे तसा लेआउट करता येतो.

div टॅगचा कप्पा म्हणजे ठराविक लांबी(width) व उंची (height) असणारा एक चौकोन असतो व त्याचे स्क्रीनवरील स्थान (चौकोनाच्या वरच्या डाव्या कोपऱ्याचे स्थान) स्क्रीनच्या वरच्या कडेपासूनचे अंतर (top) व डाव्या कडेपासूनचे अंतर (left) देऊन निश्चित केले जाते.

यापूर्वी आपण टेबल, पॅरेग्राफ यासारख्या टॅगसाठी स्टार्इल कशी लिहायची हे पाहिले होते. परंतु वेगवेगळ्या प्रकारे टेबल वा पॅरेग्राफ दाखवायचा असेल तर काय करायचे हा प्रश्न पडतो. यावर उपाय म्हणून id व क्लास या दोन अतिरिक्त स्टार्इल टॅगचा वापर केला जातो. style id हा # चिन्हाने दर्शविला जातो तर style class स्टार्इल क्लास हा . या चिन्हाने दर्शविला जातो. आता style id चा वापर div टॅगसाठी करून टेबललेस लेआउट कसा करायचा ते पाहू.

आपल्याला पूर्वीप्रमाणेच वरच्या बाजूला बॅनर (हेडर) त्याच्याखाली डाव्या बाजूला मेनू व उजव्या बाजूला मेनू कॅटॅट्स आणि सर्वात खाली तळटीप (बॉटम किंवा फूटर) ठेवायची आहे. यासाठी वेगवेगळे div टॅग वापरावे लागतील. एका मुख्य div टॅगच्या(id="wrapper") आत बॅनरसाठी div id="wrapper", मेनू व कॅटॅट्सचे div एकत्र मधल्या भागात रहावेत यासाठी div id="content" , मेनूसाठी div id="content-left", कॅटॅट्ससाठी div id="content-left" व तळटीपेसाठी div id="footer" असे div id वापरून व त्यात तात्पुरती नावे टाकून खालीलप्रकारे html प्रोग्रॅम लिहिता येईल.

```
<html>
<head>
<link rel="stylesheet" type="text/css" href="2column.css">
</head>
<body>
<div id="wrapper">
  <div id="header">Header</div>
  <div id="content">
    <div id="content-left">Menu</div>
    <div id="content-main">Contents</div>
  </div>
  <div id="footer">Footer</div>
  <div id="bottom"></div>
</div></body></html>
```

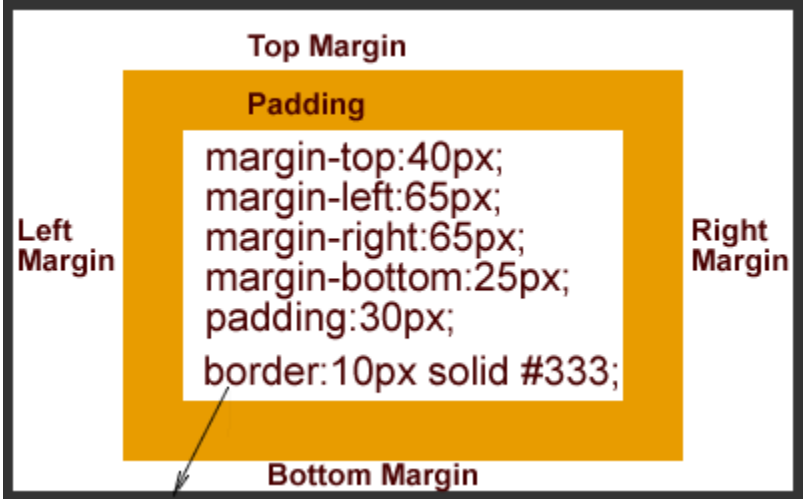
आता मुख्य भाग राहिला तो स्टार्इलशीट तयार करायचा. आपल्याला

वेबपेजची व प्रत्येक div id साठी जेवढी लांबी,उंची हवी असेल, मार्जिन व पॅडींग ठेवायचे असेल व त्यातील मजकूर वा चित्रांसाठी जी स्टाईल आपल्याला वापरायची असेल ती लिहून स्टाईलशीट तयार करावा लागेल व तो हेड टॅगमध्ये ठेवता येईल वा वेगळी css फाईल करून ती हेड टॅगमध्ये लिंक करावी लागेल. उदाहरणादाखल येथे फक्त ४५० पिक्सेल रुंदीच्या वेबपेजसाठी खालीलप्रमाणे स्टाइल लिहिली आहे.

```
body {
font-family:arial,Helvetica,sans-serif;
font-size:12px;
}
#wrapper {
width:450px;
margin:0px auto;
border:1px solid #bbb;
padding:5px;
}
#header {
border:1px solid #bbb;
height:40px;
padding:5px;
}
#content {
margin-top:5px;
padding-bottom:5px;
}
#content div {
padding:5px;
border:1px solid #bbb;
float:left;
}
#content-left {
width:90px;
}
```

```
#content-main {  
margin-left:5px;  
width:331px;  
}  
  
#footer {  
float:left;  
margin-top:5px;  
margin-bottom:5px;  
padding:5px;  
border:1px solid #bbb;  
width:438px;  
}  
#bottom {  
clear:both;  
text-align:right;  
}
```

प्रत्येक div ची रुंदी व उंची ठरविताना बॉर्डरची जाडी, पॅडींग व मार्जिन विचारात घ्यावे लागते. वरील उदाहरणात फूटरची रुंदी (४५०-५-१-५-१=४३८) व मेन कंटेंटची रुंदी (४३८-१२-९०-५=३३१) कशी आली ते नीट समजाऊन घेणे आवश्यक आहे. अन्यथा सर्व मांडणी फिसकटण्याची शक्यता असते. मधल्या भागासाठी उंची निश्चित दिलेली नाही कारण मजकुराप्रमाणे ती लहान मोठी होऊ शकते. बॉर्डरची जाडी, पॅडींग व मार्जिनविषयी माहिती खालील नमुन्याच्या उदाहरणात पहा.

वरील स्टाईलची माहिती style "text/css" या टॅगमध्ये घालून css फाईल करावी. वर दिलेल्या html प्रोग्रॅमला ती हेड टॅगमध्ये लिंक केली की पूर्ण प्रोग्रॅम तयार होईल. ब्राउजरमध्ये हे वेबपेज खालीलप्रमाणे दिसेल.

वेबसाईट- क्लास स्टाईल

मागच्या धड्यात आपण div id या टॅगचा वेबपेजच्या लेआउटसाठी कसा वापर केला जातो ते पाहिले. आता क्लास(class) चा वापर स्टाईल शीटमध्ये (css) मध्ये कसा करतात ते पाहू. class हा . या चिन्हाने

दर्शविला जातो. शीर्षक, टेबल, पॅरेग्राफ किंवा div सारख्या टॅगला विशिष्ट स्टाईल लावण्यासाठी क्लासचा उपयोग होतो. div id हा एकदाच वापरता येतो तर क्लास हा अनेक ठिकाणी वापरता येतो. उदाहरणार्थ पॅरेग्राफसाठी एक क्लास केला तर सर्व पॅरेग्राफना तो वापरता येतो. मात्र मजकुरातील काही भाग इटालिक वा ठळक अक्षरात दाखवायचा असेल त्या पॅरेग्राफसाठी वेगळा क्लास करावा लागतो. एखादे टेबल साधा मजकूर दाखविण्यासाठी असेल, एखादे चित्रे वा फोटो दाखविण्यासाठी वापरायचे असेल तर टेबल टॅगचे दोन क्लास करता येतात.

वेगवेगळ्या प्रकारच्या मजकूर व चित्रांसाठी एकदा क्लास निश्चित केले की त्यांचा वापर आवश्यकतेनुसार कोठेही व कितीही वेळा करता येतो. क्लास पद्धत वापरल्याने सर्व वेबपेजेसवरील मजकूर मांडणीत एकसारखेपणा आणता येतो. म्हणून प्रत्येक वेबसाईटसाठी सर्व प्रकारच्या स्टाईल तयार करून एक CSS स्टाईलशीट फाईल तयार केली जाते व ती सर्व वेबपेजेसना लिंक केली जाते. क्वचित प्रसंगी एखाद्या पानाला वा विभागाला वेगळेपण घायचे असेल तर तेवढ्या भागासाठी दुसरी स्टाईलशीट केली जाते.

खाली ज्ञानदीपने डिझाईन केलेल्या एका कॉलेजच्या वेबसाईटच्या स्टाईलशीटची फाईल दाखविली आहे. त्यात Bold, Normal व Subheading यासाठी क्लास केले आहेत. तसेच फॅकल्टीचा बायोडाटा दाखविण्याच्या टेबलसाठी tablemainbiodata व डिपार्टमेंट टेबलसाठी TablemainDepartment त्यातील हेडींग, मजकूर, फोटो या TD टॅगसाठी वेगवेगळे क्लास केले आहेत. टेबल चांगले दिसण्यासाठी एकाडएक ओळीसाठी गडद व फिका रंग देता यावा यासाठी TD dark व TD faint असे क्लास केले आहेत.

BODY

```
{  
}
```

BODY .Table

```
{
```

```
BORDER-RIGHT: #077198 2px solid;
BORDER-TOP: #077198 2px solid;
BORDER-LEFT: #077198 2px solid;
BORDER-BOTTOM: #077198 2px solid
```

```
}
```

```
.Bold
```

```
{
```

```
BORDER-RIGHT: medium none;
BORDER-TOP: medium none;
PADDING-LEFT: 10px;
FONT-WEIGHT: bold;
FONT-SIZE: 11.5pt;
MARGIN-LEFT: 10px;
BORDER-LEFT: medium none;
COLOR: #0c3545;
BORDER-BOTTOM: medium none;
FONT-FAMILY: Georgia, Verdana
```

```
}
```

```
.Normal
```

```
{
```

```
PADDING-RIGHT: 20px;
PADDING-LEFT: 20px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 2px;
MARGIN: 2px 20px;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 2px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-ALIGN: justify
```

```
}
```

```
.subheading
```

```
{
```

```
MARGIN-TOP: 5px;
PADDING-LEFT: 20px;
FONT-WEIGHT: bold;
FONT-SIZE: 10pt;
MARGIN-BOTTOM: 5px;
PADDING-BOTTOM: 5px;
MARGIN-LEFT: 20px;
COLOR: #096e98;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
```

```
TEXT-DECORATION: underline
}
.Tablemainbiodata
{
BORDER-RIGHT: slategray 1px;
PADDING-RIGHT: 2px;
BORDER-TOP: slategray 1px;
PADDING-LEFT: 2px;
PADDING-BOTTOM: 2px;
MARGIN: 2px;
BORDER-LEFT: slategray 1px;
PADDING-TOP: 2px;
BORDER-BOTTOM: slategray 1px
}
.Tablemainbiodata TD.Dark
{
MARGIN-TOP: 5px;
FONT-WEIGHT: 600;
FONT-SIZE: 8pt;
MARGIN-BOTTOM: 5px;
PADDING-BOTTOM: 5px;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.Tablemainbiodata TD.Light
{
MARGIN-TOP: 5px;
FONT-WEIGHT: lighter;
FONT-SIZE: 10pt;
MARGIN-BOTTOM: 5px;
PADDING-BOTTOM: 5px;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.Tablemainbiodata TD.Background
{
PADDING-RIGHT: 10px;
PADDING-LEFT: 10px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 10pt;
```

```
PADDING-BOTTOM: 5px;
MARGIN: 5px 10px;
COLOR: #096e98;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
BACKGROUND-COLOR: #eef5fb
}
.Tablemainbiodata TD.Headinggray
{
BORDER-RIGHT: white 1pt solid;
PADDING-RIGHT: 4px;
BORDER-TOP: white 1pt solid;
PADDING-LEFT: 4px;
FONT-WEIGHT: 600;
FONT-SIZE: 8pt;
PADDING-BOTTOM: 4px;
MARGIN: 4px;
BORDER-LEFT: white 1pt solid;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 4px;
BORDER-BOTTOM: white 1pt solid;
FONT-FAMILY: Verdana;
BACKGROUND-COLOR: #ebebeb;
TEXT-ALIGN: center
}
.Tablemainbiodata TD.Border
{
BORDER-RIGHT: white 1pt solid;
BORDER-TOP: white 1pt solid;
FONT-SIZE: 10pt;
BORDER-LEFT: white 1pt solid;
COLOR: #003366;
BORDER-BOTTOM: white 1pt solid;
FONT-FAMILY: Verdana;
BACKGROUND-COLOR: #f5f5f5
}
.Tablemainbiodata TD.ImageFrame
{
BORDER-RIGHT: #096e98 2pt double;
BORDER-TOP: #096e98 2pt double;
MARGIN-TOP: 0px;
BORDER-LEFT: #096e98 2pt double;
```

```
PADDING-TOP: 0px;
BORDER-BOTTOM: #096e98 2pt double
}
.TablemainDepartment
{
PADDING-RIGHT: 10px;
PADDING-LEFT: 10px;
PADDING-BOTTOM: 10px;
MARGIN: 10px;
PADDING-TOP: 10px
}
.TablemainDepartment TD.Headingbold
{
BORDER-RIGHT: 0pt;
PADDING-RIGHT: 3px;
BORDER-TOP: 0pt;
PADDING-LEFT: 3px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 9pt;
PADDING-BOTTOM: 3px;
MARGIN: 3px;
BORDER-LEFT: 0pt;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 3px;
BORDER-BOTTOM: 0pt;
FONT-FAMILY: Arial;
BACKGROUND-COLOR: #f2f2f2
}
.TablemainDepartment TD.DeptNormal
{
PADDING-RIGHT: 20px;
PADDING-LEFT: 10px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 15px;
MARGIN: 15px 20px 15px 10px;
COLOR: black;
PADDING-TOP: 15px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-ALIGN: justify
}
.Tablemainbiodata TD.pageListItem
{
```

```
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 5px;
MARGIN: 5px;
COLOR: black;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.Tablemainbiodata .PageLinkBio
{
}
.Tablemainbiodata .PageLinkBio A
{
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 10pt;
MARGIN-LEFT: 5px;
COLOR: gray;
MARGIN-RIGHT: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: none
}
.Tablemainbiodata .PageLinkBio A:hover
{
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 10pt;
MARGIN-LEFT: 5px;
COLOR: #003366;
MARGIN-RIGHT: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: underline
}
.TablemainDepartment TD.deptPageList
{
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 5px;
```

```
MARGIN: 5px;
COLOR: black;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.TablemainDepartment TD.TableHeading
{
BORDER-RIGHT: #e9e9e9 1pt solid;
BORDER-TOP: #e9e9e9 1pt solid;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 8.5pt;
BORDER-LEFT: #e9e9e9 1pt solid;
COLOR: black;
BORDER-BOTTOM: #e9e9e9 1pt solid;
FONT-FAMILY: Arial, Verdana;
BACKGROUND-COLOR: #e9e9e9;
TEXT-ALIGN: center
}
.TablemainDepartment TD.TableMatter
{
BORDER-RIGHT: #e9e9e9 1pt solid;
PADDING-RIGHT: 5px;
BORDER-TOP: #e9e9e9 1pt solid;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 5px;
MARGIN: 5px;
BORDER-LEFT: #e9e9e9 1pt solid;
COLOR: black;
PADDING-TOP: 5px;
BORDER-BOTTOM: #e9e9e9 1pt solid;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.TablemainDepartment .DeptPageLink
{
}
.TablemainDepartment .DeptPageLink A
{
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 10pt;
```



```
MARGIN-LEFT: 5px;
COLOR: gray;
MARGIN-RIGHT: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: none
}
.TablemainDepartment .DeptPageLink A: hover
{
PADDING-RIGHT: 5px;
PADDING-LEFT: 5px;
FONT-WEIGHT: bold;
FONT-SIZE: 10pt;
MARGIN-LEFT: 5px;
COLOR: #003366;
MARGIN-RIGHT: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: underline
}
.Tablemainbiodata TD.BackgroundSubheading
{
MARGIN-TOP: 5px;
FONT-WEIGHT: 500;
FONT-SIZE: 8.5pt;
MARGIN-BOTTOM: 5px;
PADDING-BOTTOM: 5px;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 5px;
FONT-FAMILY: Verdana, Arial;
BACKGROUND-COLOR: #eef5fb
}
.TablemainDepartment TD.FacultyLink
{
BORDER-RIGHT: #dedede 1pt solid;
PADDING-RIGHT: 7px;
BORDER-TOP: #dedede 1pt solid;
PADDING-LEFT: 7px;
FONT-SIZE: 8.5pt;
PADDING-BOTTOM: 7px;
MARGIN: 7px;
BORDER-LEFT: #dedede 1pt solid;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 7px;
```

```

BORDER-BOTTOM: #dedede 1pt solid;
FONT-FAMILY: Verdana
}
.TablemainDepartment TD.FacultyLink A
{
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 8.5pt;
COLOR: #1372a3;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: none
}
.TablemainDepartment TD.FacultyLink A:hover
{
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 8.5pt;
COLOR: #4aa4d3;
FONT-FAMILY: Verdana;
TEXT-DECORATION: none
}
.TablemainDepartment TD.FacultyTableHeading
{
BORDER-RIGHT: #dedede 1pt solid;
PADDING-RIGHT: 7px;
BORDER-TOP: #dedede 1pt solid;
PADDING-LEFT: 7px;
FONT-WEIGHT: bolder;
FONT-SIZE: 9pt;
PADDING-BOTTOM: 7px;
MARGIN: 7px;
BORDER-LEFT: #dedede 1pt solid;
COLOR: #003366;
PADDING-TOP: 7px;
BORDER-BOTTOM: #dedede 1pt solid;
FONT-FAMILY: Arial;
BACKGROUND-COLOR: #f2f2f2;
TEXT-ALIGN: center
}

```

वरील स्टार्इलशीटवरून प्रत्येक टॅगसाठी वेगवेगळी स्टार्इल कशी सविस्तरपणे लिहावी लागते हे दिसून येईल. अनेक वेबसाईटचा अभ्यास करून व ग्राहकाच्या वेबसाईटविषयी असणाऱ्या अपेक्षांचा व आवडीचा

विचार करून आकर्षक वेबपेज दिसण्यासाठी प्रत्येक क्लासचे डिझाईन करावे लागते.

स्टॅटिक व डायनॅमिक वेबसाईट

आतापर्यंत आपण जे वेबसाईटचे डिझाईन पाहिले त्यात आपण तयार करून सर्व्हरवर ठेवलेले वेबपेज जसेच्या तसे ब्राउजरकडे पाठविले जाते व ते स्क्रीनवर दिसते. कॉम्प्युटरकडून प्रिंटरकडे छपाईसाठी पाठविण्याप्रमाणेच हे काम असते. अशा वेबसाईटला स्टॅटिक वेबसाईट म्हणतात.

प्रत्येक ग्राहकाच्या इच्छेनुसार त्यात बदल करण्याचे वा आवश्यक ती वेगळी माहिती मिळवून ती देण्याचे काम करण्यासाठी आवश्यक त्या प्रोग्रॅमिंगचे कौशल्य साध्या html वेबपेजमध्ये नसते. dhtml किंवा डायनॅमिक वेबपेजसाठी कोणत्यातरी प्रोग्रॅमिंग लॅंग्वेजचा त्यात समावेश करावा लागतो. जावास्क्रिप्ट(javascript), व्हीबीस्क्रिप्ट (vbscript), asp.net किंवा पीएचपी (php) चा उपयोग करून वेबपेज डिझाईन केले की त्याला डायनॅमिक वेबपेज व अशी वेबपेजेस असनाऱ्या वेबसाईटला डायनॅमिक वेबसाईट असे म्हटले जाते.

यातील जावास्क्रिप्ट ग्राहकाच्या कॉम्प्युटरवरील सुविधा वापरून कार्य करते. त्यामुळे ग्राहकाची विशिष्ट मागणी सर्व्हरकडे पाठवावी लागत नाही व वेबपेजमध्ये त्याप्रमाणे चटकन् बदल होतो. यामुळे याला क्लायंट साईड प्रोग्रॅमिंग असे म्हणतात. नेव्हीगेशन मेनूसाठी वा टूल टिप, चित्राचा रंग, आकार बदलणे यासारखी छोटी कामे वा गणिते करून उत्तर देण्याचे काम जावास्क्रिप्ट वापरून करता येते. मात्र ब्राउजरवर जावास्क्रिप्ट कार्यान्वित करणे वा न करणे ग्राहकाच्या मर्जीवर अवलंबून असते. एकदम प्रकट होणाऱ्या जाहिराती बहुदा अशा जावास्क्रिप्टचा वापर करतात.

आपल्या कॉम्प्युटरवरील माहिती आपल्या न कळत वाचण्याचे, त्यात बदल करण्याचे विघातक प्रोग्रॅम नेटवरून येऊ नयेत म्हणून बऱ्याच ठिकाणी ग्राहकाकडून इंटरनेटच्या सिक्युरिटी सेटींगमध्ये जावास्क्रिप्ट बंद केलेले असते. अशा वेळी असे जावास्क्रिप्टचे प्रोग्रॅम कार्य करू शकत नाहीत. मग डायनॅमिक मेन्ू दिसत नाही किंवा डायनॅमिक बदल होऊ शकत नाहीत. वेबसाईटवरून असे विघातक प्रोग्रॅम येणार नाहीत अशी खात्री असल्यास जावास्क्रिप्ट चालू करावे (enable) लागते.

जावास्क्रिप्टचे प्रोग्रॅम क्लायंटच्या कॉम्प्युटरवर चालत असल्याने त्याचे सर्व कोड html वेबपेजमधून घावे लागते. त्यामुळे ते कोणासही परत वापरता येते. याउलट व्हीबीस्क्रिप्ट वा पीएचपीचे कोड सर्व्हरवर राहून फक्त तयार झालेले पान क्लायंटकडे जात असल्याने ते सुरक्षित ठेवता येते. या प्रोग्रॅमना सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंग असे म्हणतात. मुख्य कोडची अशी सुरक्षितता रहावी पण उठसूट सर्व्हरकडे जावे लागू नये यासाठी जावास्क्रिप्ट व सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंग यांचा मिलाफ करून अजॅक्स (Ajax) नावाची प्रोग्रॅमिंगची नवी पद्धत उदयास आली आहे.

व्हीबीस्क्रिप्ट वापरून वेबपेज तयार केले तर ते .htm ऐवजी .asp या दुय्यम नावाने सेव्ह करावे लागते. asp.net वापरल्यास .aspx असे दुय्यम नाव वापरले जाते. पीएचपी पेजसाठी .php असे दुय्यम नाव असते.

सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंगचा मुख्य फायदा म्हणजे सर्व्हरवर ठेवलेल्या डाटाबेसमधून ग्राहकाला हवी असलेली माहिती घेऊन वेबपेज तयार करण्याचे काम सर्व्हरवरच होते. त्यामुळे मुख्य डाटाबेसमधील इतर सर्व माहिती सर्व्हरवरच सुरक्षित राहून सर्व ग्राहकांना त्यातून फक्त देण्यायोग्य माहिती पुरविता येते.

पुष्कळवेळा सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंगचा वापर डाटाबेस सर्व्हिसऐवजी केवळ वेबपेजमधील सीएसेस, बॅनर, मेन्ू, बॉटम फूटर या वेगवेगळ्या भागांच्या वेगळ्या फाईल करून त्या एकत्र करून वेबपेजेस तयार करण्यासाठी केला

जातो. अशा वेबसाईटवरील वेबपेजेस डायनॅमिकली तयार होत असली तरी ती वेबसाईट स्टॅटिकच असते. फक्त अशा वेबसाईटमध्ये फेरबदल करणे सोपे असते. त्यामुळे अनेक पाने असणारी मोठी वेबसाईट नेहमी याप्रकारेच केली जाते.

डायनॅमिक वेबसाईट तयार करण्यासाठी डाटाबेस डिझाईन करणे, सर्व्हरवर तो इन्स्टॉल करणे. डाटाबेसमधून हवी ती माहिती काढून वेबपेजवर दाखविण्यासाठी प्रोग्रॅम लिहावे लागतात. यामुळे अशी वेबसाईट वेळखाऊ व कौशल्याचे काम असते. या वेबसाईटच्या डिझाईनसाठी स्टॅटिक वेबसाईटपेक्षा खर्चही बराच जास्त येतो. यामुळे काही वेळा स्टॅटिक वेबसाईट तयार करून त्यात एखादे डाटाबेसवर आधारित डायनॅमिक वेबपेजेसचे मोड्यूल तयार करून घेतले जाते. अर्थात डायनॅमिक वेबसाईटमुळे स्टॅटिकची अनेक पेजेस करण्याचा वेळ व खर्च यात बचत होते व सर्व दृष्टिने ते किफायतशीर ठरते.

वेबसाईटची पूर्वतयारी

वेबसाईट तयार करण्याची कला अवगत करून घेतली तरी वेबसाईटवर काय माहिती व कोणत्या स्वरूपात घालायची याची पूर्वतयारी नसेल तर वेबसाईटचे काम पूर्ण होण्यात विलंब लागतो. बऱ्याच वेळा वेबसाईट डिझाईनचे काम देणाऱ्या ग्राहकाला याची काहीच माहिती नसते. शिवाय प्रत्येक क्षेत्रातील वेबसाईटसाठी वेगवेगळ्या प्रकारची माहिती संकलित करावी लागते. अशी माहिती अद्ययावत व अधिकृत असावी लागते.

एकूणच वेबसाईट हे प्रसिद्धी माध्यम लोकांना फारसे परिचयाचे नसल्याने अशा माहिती संकलनातच बराच वेळ जातो. वेबसाईटचे डिझाईन करणाऱ्या संस्थेने ग्राहकास याबाबतीत मार्गदर्शन करणे गरजेचे असते. ग्राहकाच्या वेबसाईटपासूनच्या अपेक्षा विचारात घेऊन त्यास समर्पक अशी कोणती माहिती वेबसाईटवर घालणे योग्य ठरेल. त्यासाठी कोणत्या प्रकारची (

स्टॅटिक वा डायनॅमिक) वेबसाईट आवश्यक आहे त्यावर काय विशेष सुविधा देणे फायदेशीर ठरेल, त्यासाठी किती खर्च येईल व दरवर्षी लागणाऱ्या माहितीतील फेरबदलासाठी कोणती पद्धत अवलंबावी याविषयी सविस्तर माहिती ग्राहकास दिल्यानंतरच वेब डिझाईनचे काम सुरू करणे श्रेयस्कर ठरते. अन्यथा वेबसाईट तयार झाल्यानंतरही ग्राहकास त्यापासून अपेक्षित लाभ होत नाही. त्याची निराशा होते व वेबसाईट सतत नव्या माहितीने ताजी ठेवण्याकडे दुर्लक्ष होते व कालांतराने अशा वेबसाईट बंद पडतात.

ग्राहकाचे असे प्रबोधन करण्यासाठी वेब डिझाईन करणाऱ्या संस्थेने ग्राहकाच्या उद्योग / व्यवसायाचा अभ्यास करून वेबसाईटवर प्रसिद्ध करावयाच्या माहितीचा कच्चा आराखडा करणे, ग्राहकाच्या इतर स्पर्धकांच्या वेबसाईटविषयी माहिती जमा करणे व ग्राहकाला वेबसाईटच्या संभाव्य प्रभावाविषयी कल्पना देणे आवश्यक असते. वेबसाईट डिझाईन करणारी संस्था अनुभवी असेल तर तिच्याकडे अशी माहिती नियमितपणे संकलित केली जात असते. वेबसाईट डिझाईनचे अद्ययावत तंत्रज्ञान व समर्पक माहिती यांचा कुशलतेने वापर केल्यास ग्राहकास या वेबसाईटचा फायदा होतो व अशी यशस्वी वेबसाईट ग्राहक तसेच डिझाईन करणारी संस्था दोघांनाही लाभदायक ठरते.

ज्ञानदीप इन्फोटेक प्रा. लि. ह्या आमच्या संस्थेने गेल्या दहा वर्षात अनेक वेबसाईट तयार केल्या. सुरुवातीच्या काळात ग्राहकाच्या इच्छेनुसार वेबसाईट बनविल्या तरी त्या फारश्या यशस्वी झाल्या नाहीत. याचे मुख्य कारण ग्राहकासच याविषयी असणारी अपुरी माहिती आहे हे लक्षात आल्यानंतर वेबसाईटच्या डिझाईनसाठी स्वतंत्रपणे अभ्यास करून ग्राहकापुढे योग्य पर्याय विचारासाठी ठेवण्याची पद्धत अवलंबण्यात आली. मात्र त्यासाठी प्रत्येक क्षेत्रातील वैशिष्ट्यांचा अभ्यास व वेब डिझाईन क्षेत्रात होणाऱ्या प्रगतीचा अंगिकार अशा दोन्ही आघाड्यांवर प्रयत्न करावे लागले. अशा संशोधनात वेळ गेल्याने आर्थिक लाभ झाला नाही तरी

वेबडिझाईनच्या क्षेत्रात सतत नवे प्रयोग करणारी संस्था असा नावलौकीक प्राप्त झाला. वेबसाईटचे अध्यावत तंत्रज्ञान शिकलेल्या आमच्या बऱ्याच कर्मचाऱ्यांना पुण्या-मुंबईतील मोठ्या पगाराच्या नोकऱ्या मिळाल्या. पण काही ध्येयवेड्या व्यक्तींनी अशा संधीकडे पाठ फिरवून ज्ञानदीपची परंपरा कायम राखली एवढेच नव्हे तर परदेशातील कामे मिळवून यशस्वी करून दाखविली.

स्थानिक पातळीवर मात्र वेब डिझाईनबद्दल पुरेशी जागृती निर्माण करण्यात आम्ही अयशस्वी ठरलो. उद्योग व व्यवसाय करणाऱ्या लोकांच्या वयोगटाला वेबसाईट हे नवे माध्यम अजूनही नवखेच वाटत आहे. शासन, बँका, शिक्षणसंस्था वा अन्य संस्थांच्या ऑनलाईन कार्यपद्धतीमुळे नाईलाजाने वेबसाईट करावी लागणारे लोक अधिक आहेत. साहजिकच एखाद्या प्रसिद्धीपत्रकाइतकीच वा त्याहूनही कमी उपयुक्तता वाटून नावापुरती, कमीतकमी खर्चाची वेबसाईट करण्याकडे त्यांचा कल असतो. आम्ही सादर केलेले पर्याय त्यांना पटत नाहीत. त्यांच्या इच्छेनुसार केलेली वेबसाईट कार्यक्षमतेत तोकडी पडते व त्यांच्या पूर्वग्रहाला आणखीनच बळकटी येते.

त्यांना वेबसाईटच्या प्रभावी माध्यमाविषयी माहिती देणे व त्यांना जागतिक स्पर्धेसाठी सक्षम करणे अशी महत्वाची कामे आमच्यासारख्या वेबडिझाईन संस्थांना करावी लागणार आहेत. वेबसाईट जनजागृतीचा उद्देश हाच आहे.

वेबसाईटच्या इंडेक्स पेजचे डिझाईन

वेबसाईटचे इंडेक्स पेज म्हणजे वेबसाईट ब्राउजरमध्ये उघडल्यावर दिसणारे पहिले पान. एखाद्या दुकानाच्या दर्शनी भागात जशी दुकानाच्या नावाची पाटी व आकर्षक प्रवेशद्वार असते तसेच वेबसाईटचे इंडेक्स पेज हे आकर्षक व वेबसाईटचे नाव व मुख्य उद्देश स्पष्ट करणारे असणे असावे लागते.

रस्त्यावरून जाणारे लोक दुकानाची पाटी व दर्शनी भाग पाहून आकृष्ट होतात व दुकानाला भेट देतात. त्याप्रमाणेच वेबसाईटला भेट देणारे वाचक पहिल्या पानावरूनच वेबसाईटचा अंदाज बांधतात. त्यामुळे या पानाच्या डिझाईनला फार महत्त्व असते. काहीवेळा दुकानाबाहेर चित्रकृती वा कारंजे असते. त्याप्रमाणे वेबडिझाईनचे पहिले पान उघडण्याआधी फ्लॅश स्क्रीन टाकून त्याद्वारे एखादी चित्रफीत (फ्लॅश प्रोग्रॅम वा व्हिडिओ फिल्म) दाखविली जाते. मात्र या चित्रफितीस वेळ लागत असल्याने ग्राहक दुसरीकडे जाऊ नये म्हणून चटकन पहिल्या पानावर जाण्यासाठी एक लिंक ठेवावी लागते. सध्याच्या घाइगर्दीच्या जमान्यामुळे अशी चित्रफीत दाखविण्याची पद्धत आता मागे पडली आहे.

ज्यांच्यासाठी वेबसाईट करावयाची आहे त्यांच्या आवडीनिवडीनुसार आकर्षक रंगसंगतीचे पहिले पान प्रथम फोटोशॉपमध्ये ग्राफिक डिझाईनरकडून तयार करून घेतले जाते. यात संस्थेचा लोगो, वेबसाईटचे नाव, आतील पानांच्या विभागवार लिंक असणारा मेनू व महत्त्वाच्या विभागांची ओळख करून देणाऱ्या मजकुराची व चित्रांची आकर्षक मांडणी केलेली असते. यासाठी इंटरनेटवर उपलब्ध असणारे फोटो व चित्रे यांवर फोटोशॉपमध्ये योग्य संस्कार करून इंडेक्स पेज सारखे दिसणारे एकसंध चित्र तयार केले जाते. पर्याय निवडीस वाव रहावा यासाठी वेगवेगळ्या मांडणीची अशी तीन चित्रे करून त्यातून एका योग्य चित्राची निवड केली जाते. या चित्राचा इंडेक्स पेज म्हणून वापर करता येत नाही. कारण त्यावर वेगवेगळ्या लिंक देता येत नाहीत.

या चित्राचे वेगवेगळे भाग व आकृत्या फोटोशॉपच्या स्लाईस टूल ने कापून त्याची वेगवेगळी अनेक चित्रे बनविली जातात. ही चित्रे html च्या टेबल वा div टॅग चा उपयोग करून इंडेक्स पेजचे html पेज बनविण्यात येते. व त्यातील वेगवेगळ्या चित्रांना वा मजकुराला वेगवेगळ्या लिंक दिल्या जातात.

आता ज्ञानदीपने केलेल्या अशा इंडेक्स पेजेसची उदाहरणे पाहू.

१. डॉ. बापट बाल शिक्षण मंदिर, सांगली च्या वेबसाईटचे इंडेक्स पेज

वरील पेजमध्ये निळ्या रंगाचे बॅकग्राऊंड (पार्श्वभूमी) घेऊन मध्ये पिवळट पांढऱ्या रंगाची एक पट्टी घेतली व त्यात ठळक अक्षरात संस्थेचे नाव, इमारतीचा फोटो व लोगो यांची मांडणी केली. माजी विद्यार्थी, भविष्यकालीन स्वप्ने, सुवर्ण क्षण याविभागांसाठी समर्पक चित्रे वरच्या बाजूस तर अमृत महोत्सव, मुख्याध्यापक मनोगत, यशोधन व क्षणचित्रे या विभागांची चिन्हे खालच्या उजव्या बाजूस मांडली. पानाच्या मुख्य भागात डॉ. बापट बाल शिक्षण शाळेच्या स्थापनेविषयी थोडक्यात माहिती लिहिली. एका दृष्टीक्षेपात वेबसाईटच्या अंतर्गत माहितीची कल्पना देणारे असे हे पान आहे.

२. सांगली हायस्कूल, सांगली च्या वेबसाईटचे इंडेक्स पेज

येथे वरच्या बाजूस कमानीसारखी रचना करून वरच्या बाजूस लोगो, शाळेचे नाव व वेबसाईटचे नाव तर कमानीत वरच्या भागात शाळेची इमारत व मधल्या मुख्य भागात शाळेच्या संस्थापकांचा फोटो व स्थापनेविषयी माहिती दिली आहे.

३. हि. हा रा. पटवर्धन हायस्कूल, सांगली चे इंडेक्स पेज

वरील गुलाबी व लाल बॅकग्राउंडच्या पेजमध्ये मध्यभागी लंबवर्तुळाकृती डिझाईनमध्ये शाळेची इमारत दाखवून सर्व विभागांच्या लिंक त्याभोवतीच्या वक्र आकृतीत मांडल्या आहेत. वरच्या पट्टीत शाळेचे नाव पांढऱ्या अक्षरात लिहिले आहे. खाली डाव्या बाजूस मा. राजेसाहेबांचा फोटो व उजव्या बाजूस शाळेतील एका कार्यक्रमाचे चित्र दाखविले आहे.

४. वालचंद इंजिनियरिंग कॉलेज, सांगली च्या वेबसाईटचे इंडेक्स पेज

The screenshot shows the homepage of Walchand College of Engineering, Sangli. The header includes the college name, established year (1947), and accreditation by AICTE, New Deba, and NBA. The main content area is divided into several sections: a navigation menu on the left, a central image of the college building with a caption, a list of PG courses in Oil, Mechanical and Electrical Engineering, and a list of PG courses in CIE. There are also sections for 'Latest News & Tenders', 'NBA Mandatory Disclosures', 'Information Act 2005', 'Journal Walchand college of engineering', and 'Photo Gallery'. A 'Chairman's Profile' section is visible on the left side.

येथे निळ्या रंगाचे डिझाईन वापरून वरच्या पट्टीत कॉलेजचे नाव, जागतिक दर्जाचे निदर्शक करणारी पृथ्वीची रेखांकित आकृती, इंजिनियरिंगच्या स्थापत्य, यांत्रिकी व इलेक्ट्रीकल शाखांच्या निदर्शक चित्रांचा डिझाईनमध्ये उपयोग केला आहे. येथील मेनूदखील आकर्षक स्वरूपात डिझाईन केला आहे. पहिल्या पानाच्या मुख्य भागात कॉलेजच्या इमारतीचा फोटो व लोगो यांना स्थान दिले आहे व कॉलेजविषयी थोडक्यात महत्वाची माहिती तसेच गौरवप्राप्त प्राध्यापकांचे फोटो दाखविले आहेत.

वरील उदाहरणांव्यतिरिक्त इतर अनेक प्रकारच्या डिझाईनमध्ये इंडेक्स पेज

बनविता येते. हल्ली कॉम्प्युटर, लॅपटॉप यांचे स्क्रीन अधिक रूंद असतात चित्र दाखविण्याची क्षमता व वेगही जास्त असतो. यामुळे मोठा एकच चांगल्या दर्जाचा फोटो घालूनही चांगले आकर्षक पेज करता येते.

५. माजी विद्यार्थी संघटना,वालचंद इंजिनियरिंग कॉलेज, सांगली च्या वेबसाईटचे इंडेक्स पेज

वरील पेजमध्ये एकच फोटो पेजला आकर्षक बनविण्यास पुरेसा होतो हे दिसते. फोटोच्या रूंदीपेक्षा स्क्रीन अधिक रूंद असल्यास राहिलेल्या जागेत संलग्नतेसाठी रंगाच्या पट्ट्या वाढतील असे डिझाईन करता येते.

फीडबॅक फॉर्म

डायनॅमिक वेबपेज

साध्या html पेजची तुलना एखाद्या छापलेल्या पानाबरोबर करता येईल. छापलेल्या जाहिराती जशा सर्वत्र वाटल्या जातात तसे सर्व ग्राहक(क्लायंट वा युजर) कॉम्प्युटर्सकडे सर्व्हरकडून html पेज पाठविले जाते. यामध्ये ग्राहकाला सर्व्हरशी संवाद साधता येत नाही. ग्राहकाचा अभिप्राय सर्व्हरकडे पाठविण्याची सोय स्टॅटिक (html) वेबपेजमध्ये नसते. याचे कारण त्यात कृतीशील प्रोग्रॅम नसतो. व्हीबीस्क्रिप्ट (VB Script) वा पीएचपी(PHP) सारखे प्रोग्रॅम वापरून ती कृतीशीलता त्यात आणली की कृतीशील

डायनॅमिक वेबपेज तयार होते अशा डायनॅमिक वेबपेजेसचा समावेश वेबसाईटमध्ये केलेला असल्यास तिला डायनॅमिक वेबसाईट असे म्हटले जाते.

फीडबॅक फॉर्म

वाचकाचा अभिप्राय घेण्यासाठी जो फीडबॅक फॉर्म (Feedback Form) वापरला जातो. ते डायनॅमिक वेबपेज असते. यामध्ये फॉर्म (Form) हा टॅग वापरला जातो. फॉर्ममध्ये माहिती भरण्यासाठी मजकूर लिहिण्याची (input box) व पर्याय निवडण्याची (radio button or check box) व्यवस्था, ती माहिती(अभिप्राय, सूचना वा प्रश्न) सर्व्हरकडे पाठविता यावी यासाठी एक सबमिट बटन व माहिती पाठविण्याची कृती करण्यासाठी action गुणविशेष यांचा समावेश केला जातो.

फॉर्म अदृश्यच असतो फक्त फॉर्म टॅगमधील माहिती ब्राउजरमध्ये दिसते. खाली माहिती भरण्याचे प्रकार(प्रोगॅम व आउटपुट) दाखविले आहेत मात्र सबमिट बटन व फॉर्मला action गुणविशेष नसल्याने ते कृतीशील नाहीत हे लक्षात ठेवावे.

माहिती लिहिण्यासाठी इनपुट टेक्स्टबॉक्स

```
<html>
<body>
<form action="">
First name: <input type="text" name="firstname" /><br />
Last name: <input type="text" name="lastname" />
</form>
</body>
</html>
```

First name:

Last name:

पर्याय निवडण्याची रेडिओ बटन

```
<html>
<body>
<form action="">
<input type="radio" name="sex" value="male" /> Male<br />
<input type="radio" name="sex" value="female" /> Female
</form>
</body>
</html>
```

Male
 Female

एकापेक्षा अधिक पर्याय निवडण्यासाठी चेक बॉक्स

```
<html><body>
<form action="">
I wish to join following course at Dnyandeep Foundation<br>
Website Design:<input type="checkbox" name="course"
value="Webdesign" /><br />
Image Procssing:<input type="checkbox" name="course"
value="Photoshop" /><br />
Flash & Animation:<input type="checkbox" name="course"
value="Flash" /><br />
PHP & Joomla:<input type="checkbox" name="course"
value="Flash" />
</form></body></html>
```

I wish to join following course at Dnyandeep Foundation
Website Design:
Image Procssing:
Flash & Animation:
PHP & Joomla:

एक सबमिट बटन व माहिती पाठविण्याची कृती करण्यासाठी action गुणविशेष यांचा समावेश केल्यानंतर तयार केलेल्या फीडबॅक फॉर्मचे एक उदाहरण खाली दाखविले आहे.

```

<html>
<body>
<form name="input" action="form_action.php" method="get">
First name: <input type="text" name="FirstName" value="सुरेश"
/><br />
Last name: <input type="text" name="LastName" value="रानडे" />
<br />
<input type="submit" value="Submit" />
</form>
<p>जेव्हा तुम्ही submit बटन दाबाल तेव्हा तुम्ही भरलेली माहिती
form_action.php या वेबपेजकडे पाठविली जाईल.</p>
</body>
</html>

```

वरील प्रोग्रॅमचे आउटपुट ब्राउजरमध्ये खाली दाखविल्याप्रमाणे दिसेल.

First name:

Last name:

जेव्हा तुम्ही submit बटन दाबाल तेव्हा तुम्ही भरलेली माहिती
form_action.php या वेबपेजकडे पाठविली जाईल.

हा फीडबॅक फॉर्म झाला. त्यात भरलेली माहिती घेऊन सर्व्हरच्या माहिती कोषात साठविण्याचे व आवश्यकतेनुसार आलेल्या माहितीचा व सर्व्हरवरील माहिती कोषात असणाऱ्या माहितीचा उपयोग करऊन नवे उत्तरादाखल वेबपेज करण्याचे काम form.action.php या डायनॅमिक वेबपेजद्वारे कसे केले जाते हे समजण्यासाठी पीएचपी प्रोग्रॅमिंग शिकावे लागणार आहे.

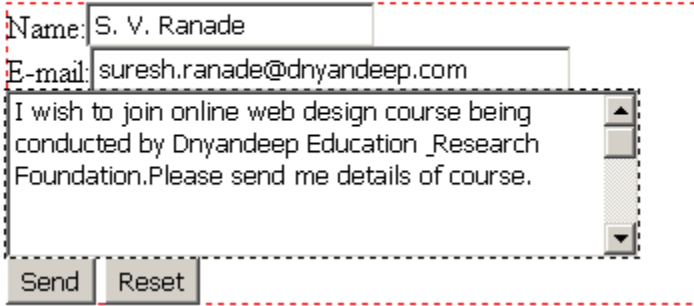
फीडबॅक फॉर्मचा उपयोग करून मेल पाठविणे

पीएचपी अथवा व्हीबीस्क्रिप्ट (एएसपी) वापरून डायनॅमिक पेज केल्यास अभिप्राय कसा पाठविता येतो हे आपण पाहिले. मात्र युजरच्या कॉम्प्युटरवर outlook express सारख्या मेल पाठविण्याच्या सुविधेचा वापर करून फीडबॅक फॉर्ममधून मेल पाठविण्याची सोय करता येते. यासाठी फॉर्म टॅगमध्ये mailto: व post या शब्दांचा वापर करावा लागतो.

अशा एका प्रोग्रॅमचे कोड व त्याचे आउटपुट उदाहरणादाखल खाली दिले आहे.

```
<html>
<body>
<h3>Use of feedback form to send e-mail </h3>
<form action="MAILTO:info@dnyandeep.net" method="post" enctype="text/plain">
Name:<input type="text" name="name" value="S. V. Ranade" /><br />
E-mail:<input type="text" size="40" name="mail" value="suresh.ranade@dnyandeep.com" /><br />
<textarea name="comment" id="feedback" rows="5" cols="50" >I wish to ...course. </textarea>
<br /><input type="submit" value="Send"><input type="reset" value="Reset"></form>
</body>
</html>
```

Use of feedback form to send e-mail

प्रोग्रॅममध्ये value मध्ये लिहिलेली माहिती केवळ माहिती भरल्यावर आउटपुट कसे दिसेल हे दाखविण्यासाठी लिहिली आहे. प्रत्यक्षात ती माहिती आउटपुट च्या मोकळ्या रकान्यांत भरावी लागते. submit बटन दाबले की युजरच्या कॉम्प्युटरवरील outlook express द्वारे मेल पाठविली जाते.

डायनॅमिक वेबपेजसाठी स्क्रिप्टिंग लॅंग्वेजेसचा वापर

एचटीएमएलचे टॅग वापरून साधे वेबपेज तयार केले असेल ते एखाद्या प्रिंटरवर छापलेल्या पानासारखे असते. त्यात स्वयंचलित वस्तूसारखे डायनॅमिक इफेक्ट आणायचे असल्यास त्यास प्रोग्रॅमिंग लॅंग्वेजची जोड द्यावी लागते. अशा वेबपेजमध्ये स्क्रिप्टिंग लॅंग्वेज बहुदा खालील

कामांसाठी वापरली जाते.

१. युजरच्या माउस वा कीबोर्डवरील कृतीप्रमाणे वेबपेजवरील अक्षरे, चित्रे वा मांडणी बदलणे (जावास्क्रिप्ट)
२. युजरने भरलेली माहिती तपासून सर्व्हरकडे पाठविणे (जावास्क्रिप्ट व सर्व्हरसाईड स्क्रिप्ट)
३. सर्व्हरवरील माहितीकोषातून माहिती देणे (सर्व्हरसाईड स्क्रिप्ट)

सर्व्हरवर ठेवलेल्या माहितीच्या साठ्यातून Database) आवश्यक ती माहिती शोधून वेबपेज सर्व्हरवरच आपोआप तयार होऊन वापर कर्त्याकडे पाठविले जाते. अशावेळी सर्व्हरवर कार्यान्वित होणारी प्रोग्रॅमिंगची भाषा वापरून डायनॅमिक वेबपेज डिझाईन करावे लागते.

जावास्क्रिप्ट, व्हीबीस्क्रिप्ट, डॉट नेट किंवा पीएचपी या लॅंग्वेजचा वापर करून वेबपेज डायनॅमिक करता येते.यापैकी जावास्क्रिप्ट हे युजरच्या कॉम्प्युटरवरील ब्राऊजरच्या मदतीने चालू शकते व त्याला वेगळ्या सर्व्हरची आवश्यकता नसते. यालाच क्लायंटसाईड कॉम्प्युटिंग (Clientside computing) असे म्हणतात. जावास्क्रिप्ट वापरले तरी वेबपेजचे दुय्यम नाव .html किंवा .htm असे देता येते. व्हीबीस्क्रिप्ट, डॉट नेट किंवा पीएचपी मात्र सर्व्हर कॉम्प्युटरवरून कार्यान्वित होतात. त्यामुळे त्यांचा वापर केल्यास सर्व्हरसाईड कॉम्प्युटिंग (Serverside computng) असे संबोधले जाते. अशा वेबपेजेसची नावे .asp, .aspx, .php अशी असतात.यापैकी व्हीबीस्क्रिप्ट व डॉट नेट विंडोजवर वापरावे लागतात. यांसाठी मायक्रोसॉफ्टच्या लायसन्सड सॉफ्टवेअरची गरज असते. पीएचपी ही मुक्त प्रणाली असल्याने त्याला लायसन्सची गरज नसते. पीएचपी लिनक्स वा विंडोज दोन्ही प्लॅटफॉर्मवर वापरता येते. लिनक्ससाठी अपाचे सर्व्हर इन्स्टॉल करावा लागतो.

आपल्या कॉम्प्युटरवर अशी वेबपेजेस करावयाची असल्यास सर्व्हर इन्स्टॉल करावा लागतो. विंडोजमध्ये यासाठी पूर्वी (windows 95 windows 98) पर्सनल विंडोज सर्व्हर(PWS) इन्स्टॉल करावा लागे. आता

windows 2000, windows xp, vista वा windows 7 या नव्या विंडोजमध्ये IIS Internet Information Server इन्स्टॉल करावा लागतो. विंडोज इन्स्टॉल केली असली तरी IIS इन्स्टॉल करण्यासाठी विंडोजच्या अधिकृत सीडीचा वापर करावा लागतो.

जावास्क्रिप्ट ही प्रोग्रॅमिंगची भाषा समजायला सोपी आहे. तिचा वापर करून वेबपेजमध्ये जिवंतपणा आणता येतो. म्हणजे वापरणाऱ्यास केवळ माऊसच्या कृतीने अक्षरे, चित्रे व मांडणी यात बदल व वेळ, गतीवर आधारित चलतचित्रे व गणिती क्रिया करता येतात. जावास्क्रिप्ट वापरणे व न वापरणे वापरणाऱ्याच्या मर्जीवर अवलंबून असल्याने व यातील प्रोग्रॅम बदलता येत असल्याने सुरक्षेच्या दृष्टीकोनातून डायनॅमिक वेबसाईटमध्ये जावास्क्रिप्टऐवजी सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंगची भाषा वापरली जाते.

जावास्क्रिप्ट प्रोग्रॅमसाठी वेबपेज सर्व्हरकडे पाठविण्याची आवश्यकता नसल्याने वेबपेजमधील बदल वा फॉर्मतपासणीचे काम स्थानिक पातळीवर जावास्क्रिप्टने करून नंतर ते पुनः सर्व्हरकडे पाठविता येते. यामुळे फॉर्म वा माहिती भरण्याचे वा शोधण्याचे काम जावास्क्रिप्टच्या वापराने सुकर करता येते. आवश्यक तो प्रोग्रॅम गुप्त ठेवायचा असल्यास तो सर्व्हरवरून कार्यान्वित करणे आवश्यक असते. AJAX या नव्या प्रोग्रॅमिंग पद्धतीत जावास्क्रिप्ट व सर्व्हरसाईड प्रोग्रॅमिंगचा कौशल्याने वापर करून सुरक्षितता राखून जलद प्रतिसाद देणारे वेबपेज करता येते.

वेबसाईटवरील सदस्यनोंदणी

वेबसाईटवरील सदस्यनोंदणीसाठी व्यवस्था लॉगिन मोड्यूल
(Login Module)

इंटरनेटवर शोध घेतला तर सर्व विषयांची व सर्व प्रकारची माहिती उपलब्ध असली तरी ती देताना बऱ्याच वेळा सदस्य नोंदणीची अट घालून फक्त नोंदणीकृत सदस्यांनाच हवी ती माहिती मिळण्याची व्यवस्था डायनॅमिक वेबसाईटमध्ये केलेली असते. ही सदस्य नोंदणी मोफत वा काही शुल्क आकारून केली जाते. मोफत नोंदणी करण्याची अट ही केवळ युजरचा इमेल पत्ता, परिचय आवडनिवड व गरज याविषयीची माहिती गोळा करण्यासाठी ठेवलेली असते व या माहितीचा उपयोग बातमीपत्र वा जाहिराती पाठविण्यासाठी केला जातो. काही माहिती मिळविण्यासाठी सदस्य वर्गणी भरावी लागते.

लॉगिन मोड्यूल

MEMBERS LOGIN

Username

Password

Remember Me

LOGIN

- [Forgot your password?](#)
- [Forgot your username?](#)
- [Create an account](#)

LOGIN FORM

वापरकर्ता

परवतीचा शब्द

लक्षात ठेवा.

लॉग इन

आपण परवतीचा शब्द विसरला
आहात काय?

काय आपण अजून सदस्य झालेला
नाही ? सदस्य व्हा.

सदस्य नोंदणी करताना किमान सदस्यनाव (Login Name) व इमेल (E Mail) याची माहिती द्यावी लागते. दिलेल्या इमेल पत्त्यावर नोंदणीचा सांकेतिक शब्द (पासवर्ड) पाठविला जातो. खोटी वा अनधिकृत इमेल पत्ता लिहिल्यास हा सांकेतिक शब्द मिळत नाही व सदस्य नोंदणी होत नाही. फॉर्ममध्ये युजरने दिलेली माहिती योग्य आहे की नाही हे तपासणे आवश्यक असते.

नोंदणीकृत सदस्याने आपले नाव व पासवर्ड लिहिल्यावर, त्या सदस्याचे नाव व पासवर्ड सर्व्हरवर असणाऱ्या सदस्ययादीतील माहितीशी पडताळून पहावा लागतो. त्यात काही चूक असल्यास त्याची माहिती देऊन नकार कळवावा लागतो व पुनः योग्य माहिती भरण्यास सूचना द्यावी लागते.

नवीन सदस्यत्वासाठी कोणी माहिती भरली तरी सर्व्हरवर असणाऱ्या सदस्ययादीतील नावात ते नाव नाही ना याची खात्री करावी लागते अन्यथा वेगळे सदस्यनाव घेण्यास सुचविले जाते.

सर्व्हरवर सर्व सदस्यांची माहिती एका डाटाबेस टबलमध्ये जतन केली जाते. लॉगिन होताना वा नव्या सदस्याच्या नोंदणीच्यावेळी ह्या माहितीचा

वापर करून योग्य त्या प्रतिसादाचे वेबपेज तयार करून युजरकडे पाठविले जाते. तसेच युजरच्या माहितीचा समावेश करून टेबल अद्ययावत करावे लागते.

युजर लॉगिन झाला की त्याच्यासाठी एक सेशन (स्वतंत्र माहिती कप्पा) सुरू करण्यात येतो व त्याद्वारे युजरला सर्व्हरवरील डेटाबेसमधून आवश्यक ती माहिती दिली जाते. युजर लॉगाआउट झाला की तो सेशन नाहिसा केला जातो. यामुळे एकाच वेळी अनेक युजर एकाच डेटाबेसमधून वेगवेगळ्या प्रकारची माहिती घेत असले तरी त्यात सरमिसळ होत नाही. एखादा युजर डेटाबेसमध्ये माहिती भरत असेल वा त्यातील माहितीत बदल करीत असेल तर अत्यल्प काळाकरता त्याची सेवा इतर सर्व युजर्ससाठी बंद केली जाते व डेटाबेसच्या माहितीत बदल झाल्यानंतर ती सेवा पूर्ववत खुली होते. या सर्व क्रिया अतिशय वेगाने होत असल्याने युजरला याची जाणीव होत नाही.

ऑनलाइन रेल्वे रिझर्व्हेशन व्यवस्थेत सांगलीतून, दिल्लीतून व अन्य अनेक ठिकाणांहून एकाच वेळी एकाच गाडीचे रिझर्व्हेशन होत असले तरी एकाच सीटचे डुप्लिकेट रिझर्व्हेशन होण्याचा धोका अशा व्यवस्थेमुळे टाळला जातो.

जावास्क्रिप्टच्या साहाय्याने फॉर्म व्हॅलिडेशन

वेबसाईटवर माहिती भरण्याचा फॉर्म तपासण्यासाठी जावास्क्रिप्टचा वापर करण्यात येतो. फॉर्ममध्ये नाव, पत्ता, वय, जन्म तारीख, इमेल, पोस्टल कोड, फोन अशी अनेक प्रकारची माहिती विचारलेली असते. त्यातील अत्यावश्यक माहितीचे रकान्यांवर * अशी खूण केलेली असते ती भरल्याखेरीज फॉर्म स्वीकारला जात नाही. (इतर माहिती भरणे न भरणे युजरच्या मर्जीवर सोपविले जाते.) आवश्यक ती सर्व माहिती योग्यप्रकारे भरली आहे की नाही याची तपासणी जावास्क्रिप्टच्या साहाय्याने युजरच्या

कॉम्प्युटरवरच केली जाते. त्यामुळे सर्व्हरकडे माहिती पाठविल्यानंतर त्यात चूक होण्याचा संभव रहात नाही. अर्थात जावास्क्रिप्टचा वापर ऐच्छीक असल्याने हा फॉर्म सर्व्हरवरही तपासला जातो. चुकीची वा अर्धवट माहिती भरलेला फॉर्म सर्व्हरकडून परत पाठविला जाण्याची शक्यता जावास्क्रिप्टच्या साहाय्याने फॉर्म व्हॅलिडेशन केल्यावर रहात नाही.

माहिती तपासताना माहितीच्या प्रत्येक प्रकाराप्रमाणे वेगवेगळ्या कसोट्या लावल्या जातात.

नाव तपासताना शब्दांपेवजी मोकळी जागा नाही ना हे तपासले जाते. खालील उदाहरण पहा.

```
<html>
<head>
<script type="text/javascript">
function validateForm()
{
var x=document.forms["myForm"]["fname"].value
if (x==null || x=="")
{
    alert("First name must be filled out");
    return false;
}
}
</script>
</head>

<body>
<form name="myForm" action="send_form.php"
onsubmit="return validateForm()" method="post">
First name: <input type="text" name="fname">
<input type="submit" value="Submit">
</form>
</body>

</html>
```

येथे head टॅगमध्ये validateForm() हे फंक्शन लिहिले आहे. तर body

टॅगमधील फॉर्म मध्ये ते वापरले आहे. या फंक्शनमध्ये myForm नावाच्या फॉर्ममधील x नावाच्या व्हेरिएबल(चलसंख्या) मध्ये fname (नाव) घेऊन त्याचे मूल्य तपासले जाते व ते 'काहीच नाही'(तो रकाना भरलाच नाही तर) किंवा त्याची लांबी ० असेल तर First name must be filled out अशी दक्षता सूचना दिली जाते.

इमेलसाठी लागणाऱ्या कसोट्यात @ व (.) ची जागा तपासली जाते.या तपासणीसाठी लागणारा जावास्क्रिप्टचा प्रोग्रॅम खाली दिला आहे.

```

<html>
<head>
<script type="text/javascript">
function validateForm()
{
var x=document.forms["myForm"]["email"].value
var atpos=x.indexOf("@");
var dotpos=x.lastIndexOf(".");
if (atpos<1 || dotpos<atpos+2 || dotpos+2>=x.length)
{
alert("Not a valid e-mail address");
return false;
}
}
</script></head>
<body>
<form name="myForm" action="send_form.php"
onsubmit="return validateForm();" method="post">
Email: <input type="text" name="email">
<input type="submit" value="Submit">
</form>
</script>
</body>
</html>

```

येथे atpos म्हणजे @ चे स्थान व dotpos म्हणजे शेवटच्या . चे स्थान. इमेलमध्ये @ चे स्थान १ पेक्षा कमी असता कामा नये (म्हणजे इमेलमध्ये @ हे चिन्ह असले पाहिजे.) @ व . जोडून नसावेत तसेच @ चे स्थान शेवटचे नसावे.

दक्षता सूचना

तारीख, पोस्टल कोड व फोन यासाठी संख्यांचा ठराविक फॉरमॅट (Format) आहे का ते पाहण्यासाठी अशाच कसोट्या वापरल्या जातात. .

जावास्क्रिप्ट - पॉप अप बॉक्सेस

Popup Boxes

जावास्क्रिप्टचा उपयोग करून आपल्याला तीन प्रकारच्या पॉप अप (एकदम आपोआप उघडणाऱ्या) विंडोद्वारे युजरला सूचना देता येतात.

Alert Box - दक्षता सूचना (अलर्ट बॉक्स)

उदाहरण -

Confirm Box - खात्री करण्यासाठी सूचना (कंन्फर्म बॉक्स)

उदाहरण -


```

<html>
<head>
<script type="text/javascript">
function show_confirm()
{
var r=confirm("Press a button!");
if (r==true)
{
alert("You pressed OK!");
}
else
{
alert("You pressed Cancel!");
}
}
</script>
</head>
<body>
<input type="button" onclick="show_confirm()" value="Show a
confirm box" />
</body>
</html>

```


Prompt Box - माहिती भरण्यासाठी सूचना (प्रॉम्प्ट बॉक्स)

उदाहरण -

```

<html>
<head>
<script type="text/javascript">
function show_prompt()
{
var name=prompt("Please enter your name","Suresh Ranade");
if (name!=null && name!="")
{
document.write("Hello " + name + "! How are you today?");
}
}
</script>
</head>
<body>
<input type="button" onclick="show_prompt()" value="Show
prompt box" />
</body>
</html>

```


जावास्क्रिप्ट - फंक्शन

जावास्क्रिप्टचा उपयोग करून अंकगणितातील उदाहरणे सोडविता येतात. खालील उदाहरणात गुणाकाराचे फंक्शन कसे वापरावयाचे ते दाखविले आहे.

उदाहरण -

```
<html>
<head>
<script type="text/javascript">
function product(a,b)
{
return a*b;
}
</script>
</head>

<body>
<script type="text/javascript">
document.write(product(4,3));
</script>
<p>वरील फंक्शनमध्ये a आणि b या संख्यांचा गुणाकार करण्याचे सूत्र वापरले आहे. </p>
<p>body टॅगमध्ये यांच्या किमती ४ व ३ अशा दिल्यावर या संख्यांचा गुणाकार करून १२ हे उत्तर दर्शविले जाते.</p>
</body>
</html>
```

उत्तर -

12

यरील फंक्शनमध्ये a आणि b या संख्यांचा गुणाकार करण्याचे सूत्र वापरले आहे.

body टॅगमध्ये यांच्या किंमती ४ व ३ अशा दिल्यावर या संख्यांचा गुणाकार करून १२ हे उत्तर दर्शविले जाते.

Math Object - मेंथ या जावास्क्रिप्टच्या पूर्वरचित प्रोग्रॅम घटकाचा (ऑब्जेक्ट) उपयोग करून खालील प्रकारची गणिते करता येतात.

उदाहरण -

```
<html>
<body>

<script type="text/javascript">

document.write("Rounded value"+ "<br />");
document.write( Math.round(4.7)+ "<br />");
document.write("Maximum value "+ "<br />");
document.write( Math.max(0,150,30,20,38) + "<br />");
document.write("Minimum value "+ "<br />");
document.write(Math.min(0,150,30,20,38) + "<br />");
document.write("A random number between 0 and 1"+ "<br />");
document.write(Math.random() + "<br />");
document.write("A random integer between 0 and 10"+ "<br
/>");
document.write(Math.floor(Math.random()*11));

</script>
</body>
</html>
```

उत्तर -

Rounded value

5

Maximum value

150

Minimum value

0

A random number between 0 and 1

0.9090076681953297

A random integer between 0 and 10

0

जावास्क्रिप्ट - नेव्हीगेटर ऑब्जेक्ट

जावास्क्रिप्टच्या नेव्हीगेटर या पूर्वरचित प्रोग्रॅम घटकाचा (ऑब्जेक्ट)

उपयोग

उदाहरण -

```

<html>
<body>
<h3>Use of Navigator object to get all information about the
user's browser</h3>
युजरच्या ब्राउजरसंबंधी सर्व माहिती मिळविण्यासाठी नेटिहगेटर या जावास्क्रिप्ट ऑब्जेक्टचा
वापर
<div id="example"></div>
<script type="text/javascript">
txt = "<p>Browser CodeName: " + navigator.appCodeName +
"</p>";
txt+= "<p>Browser Name: " + navigator.appName + "</p>";
txt+= "<p>Browser Version: " + navigator.appVersion + "</p>";
txt+= "<p>Cookies Enabled: " + navigator.cookieEnabled +
"</p>";
txt+= "<p>Platform: " + navigator.platform + "</p>";
txt+= "<p>User-agent header: " + navigator.userAgent +
"</p>";
document.getElementById("example").innerHTML=txt;
</script>
</body>
</html>

```

उत्तर -

Use of Navigator object to get all information about the user's browser

युजरच्या ब्राउजरसंबंधी सर्व माहिती मिळविण्यासाठी नेटिहगेटर या जावास्क्रिप्ट ऑब्जेक्टचा वापर

Browser CodeName: Mozilla

Browser Name: Netscape

Browser Version: 5.0 (Windows; en-US)

Cookies Enabled: true

Platform: Win32

User-agent header: Mozilla/5.0 (Windows; U; Windows NT 5.1; en-US; rv:1.9.2.13) Gecko/20101203 Firefox/3.6.13

जावास्क्रिप्टच्या साहाय्याने पाढे तयार करणे

बेचे पाढे

सूर्य नमस्कार घालताना अनेक कृती आपण त्याच क्रमाने पुन्हा पुन्हा करतो. गणितातही अशा पद्धतीचा वापर केला जातो. पाढे हे याचे उत्तम उदाहरण आहे. बेच्या पाढ्यात २ संख्येला १ ते १० संख्यांनी गुणले की बेचा पाढा तयार होतो. दोनात एक मिळवून पुन्हा हीच क्रिया केली की तिनाचा पाढा तयार होतो. असे २ पासून १० पर्यंतचे पाढे म्हणजे बेचे पाढे सर्वांना माहितीचे आहेत.

जावास्क्रिप्टच्या लूप(loop) पद्धतीचा वापर करून असे पाढे आपल्याला बनविता येतात. For आणि While असे दोन प्रकारचे लूप यासाठी वापरता येतात.

```
for loop
var i=1;
for (i=1;i<=10;i++)
{
document.write( i*2);
document.write(", ");
}
```

वरील प्रोग्रॅममध्ये i चे मूल्य 1 पासून 10 पर्यंत वाढून उत्तर 2,4,6,8,10,12,14,16,18,20 असे येईल. एका लूपमध्ये दुसरा लूप घालून त्यात j चे मूल्य 2 ते 10 पर्यंत वाढविले व $j*i$ चे मूल्य काढले तर पाढ्याचा प्रोग्रॅम तयार करता येईल. पाढे नीट दिसावेत यासाठी table टॅगचा वापर करून बेचे पाढे लिहिण्याचा प्रोग्रॅम खालीलप्रमाणे करता येईल.

उदाहरण

```
<html>
<body>
<table border="1">
<script type="text/javascript">
for (i = 1; i <= 10; i++)
{
document.write("<tr>");
for (j=2; j<=10;j++)
{
document.write("<td>");
document.write(j*i);
document.write("</td>");
}
document.write("</tr>");
}
</script>

</table>
</body>
</html>
```

2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	6	8	10	12	14	16	18	20
6	9	12	15	18	21	24	27	30
8	12	16	20	24	28	32	36	40
10	15	20	25	30	35	40	45	50
12	18	24	30	36	42	48	54	60
14	21	28	35	42	49	56	63	70
16	24	32	40	48	56	64	72	80
18	27	36	45	54	63	72	81	90
20	30	40	50	60	70	80	90	100

अशा प्रोग्रॅमचा फायदा म्हणजे केवळ आकडे बदलून हाच प्रोग्रॅम आपल्याला कोणतेही पाडे तयार करण्यासाठी वापरता येईल. उदा. 41 ते 50 पर्यंतचे पाडे लिहिण्यासाठी j चे मूल्य खालीलप्रमाणे लिहावे लागेल.

```
for(j=41; j<=50; j++)
```

जावास्क्रिप्ट - Date Object

युजरच्या कॉम्प्युटरमधील कालमापक घड्याळाचा वापर करून दिवस, तारीख, वेळ याविषयीची माहिती जावास्क्रिप्टच्या - Date Object द्वारे मिळविता येते.

कॉम्प्युटरमधील कालमापक घड्याळातील कालमापनाची सुरुवात 1/1/1970 यादिवशीच्या दुपारी १२ वाजल्यापासून केली जाते. यावर date object properties आधारित आहेत.

Date Object चे गुणविशेष (प्रॉपर्टीज)

- * getTime() - या दिवशीच्या दुपारी १२ वाजल्यापासून झालेले मिलिसेकंद (एक सहस्रांश सेकंद)
- * getSeconds() - सेकंद (0-59)
- * getMinutes() - मिनिटे(0-59)
- * getHours() - तास(0-23)
- * getDay() - आठवड्यातील दिवस(0-6). 0 = रविवार, ... , 6 = शनिवार
- * getDate() - महिन्यातील दिवस (0-31)
- * getMonth() - महिना(0-11)
- * getFullYear() - वर्ष (1970-9999)

var currentTime = new Date() येथे date object चे मूल्य currentTime या व्हेरिएबलमध्ये साठविली जाते. आता वरील गुणविशेषांच्या साहाय्याने आपल्याला खालीलप्रकारे महिना (month), दिवस (day) व वर्ष (year) काढता येतात

महिने (0-11) ऐवजी 1-12 होण्यासाठी getMonth() मध्ये 1 मिळवावा लागतो.

```
var month = currentTime.getMonth() + 1
var day = currentTime.getDate()
var year = currentTime.getFullYear()
document.write(day+ "-" + month + "-" + year)
```

आपल्याला सध्याच्या इलेक्ट्रॉनिक घड्याळातील वेळेप्रमाणे म्हणजे HH:MM AM/PM (तासासाठी दोन जागा व मिनिटांसाठी दोन जागा आणि सकाळचा वा दुपारचा भाग दर्शविण्यासाठी AM/PM) वेळ

दाखविण्यासाठी खालीलप्रकारे प्रोग्रॅम करता येतो.

```
if (minutes < 10){
minutes = "0" + minutes
}
document.write(hours + ":" + minutes + " ")
if(hours > 11){
document.write("PM")
} else {
document.write("AM")
}
```

वरील प्रोग्रॅममध्ये 10 पेक्षा कमी मिनिटे असतील तर पहिल्या जागेत 0 लिहिण्याची सोय केली आहे.

html व javascript चे टॅग काढून आता हा सर्व प्रोग्रॅम खालीलप्रमाणे लिहिता येईल.

आजचा दिनांक -

```
var currentTime = new Date()
var month = currentTime.getMonth() + 1
var day = currentTime.getDate()
var year = currentTime.getFullYear()
document.write( day+ "-" + month + "-" + year)
document.write("
```

वेळ - ");

```
var hours = currentTime.getHours()
var minutes = currentTime.getMinutes()
if (minutes < 10){
minutes = "0" + minutes
}
document.write(hours + ":" + minutes + " ")
if(hours > 11){
document.write("PM")
} else {
document.write("AM")
```

व त्याचे उत्तर असे येईल.

आजचा दिनांक - 23-2-2011

वेळ - 9:01 AM

जावास्क्रिप्ट - String Object

string म्हणजे अक्षरसंच. उदा. "Welcome to Dnyandeep Foundation"

किंवा "1234" याठिकाणी "1234" व 1234 यात फरक आहे हे लक्षात घेतले पाहिजे, "1234" हा अक्षरसंच आहे तर 1234 ही संख्या आहे.

String Object चे गुणविशेष व पद्धती यांची काही उदाहरणे खाली दिली आहेत.

string.toUpperCase() कॅपिटल अक्षरे करणे

string.indexOf() विशिष्ट अक्षराचा क्रमांक दाखविणे. क्रमांक 0 पासून सुरू होतात.

string.lastIndexOf() विशिष्ट अक्षराचा शेवटचा क्रमांक दाखविणे.

```
<html><body>
<script type="text/javascript">
var str="Welcome to Dnyandeep Foundation";
document.write(str.toUpperCase() + "<br />");
document.write("Location of D = " +str.indexOf("D") + "<br
/>");
document.write("Length = " +str.length + "<br />");
document.write("Character at index 0 = " +str.charAt(0) +
"<br />");
document.write("Location of lastIndexOf('e') = "
+str.lastIndexOf('e') + "<br />");
</script>
</body>
</html>
```

WELCOME TO DNYANDEEP FOUNDATION

Location of D = 11

Length = 31

Character at index 0 = W

Location of lastIndexOf('e')= 18

String मधील शब्द शोधण्यासाठी वा बदलण्यासाठी खालीलप्रमाणे प्रोग्रॅम करता येतो.

```
<html><body>
<script type="text/javascript">
var str="Visit Dnyandeep Infotech";
var str1="deep";
document.write(str + "<BR>");
document.write(str.replace("Infotech", "Foundation"));
document.write("<BR> Location of deep =");
document.write(str.search(str1));
document.write("<br />");
document.write(str.split(" ") + "<br />");
document.write(str.split("") + "<br />");
document.write(str.substring(6, 15));
</script>
</body>
</html>
```

Visit Dnyandeep Infotech

Visit Dnyandeep Foundation

Location of deep =11

Visit,Dnyandeep,Infotech

V,i,s,i,t, ,D,n,y,a,n,d,e,e,p, ,I,n,f,o,t,e,c,h

Dnyandeep

String मधील शब्द वेगवेगळे करून array मध्ये दर्शविता येतात.खालील उदाहरण पहा

```
var str="Visit Dnyandeep Infotech";
```

```
var splitResult = str.split(" ");  
  
for(i = 0; i < splitResult.length; i++){  
  document.write("  
Element " + i + " = " + splitResult[i]);  
}
```

याचे उत्तर

Element 0 = Visit

Element 1 = Dnyandeep

Element 2 = Infotech

असे येईल.
